

نوج

ایران عزیز، سربلند و سبز، هستی

در این شماره می‌خوانید:

محتوای آپارات چه تاثیری بر کودکان دارد؟

لطفا چراغ را روشن بگذار

بازی مافیا

معرفی مشاغل و فرهنگ عامه سوادکوه

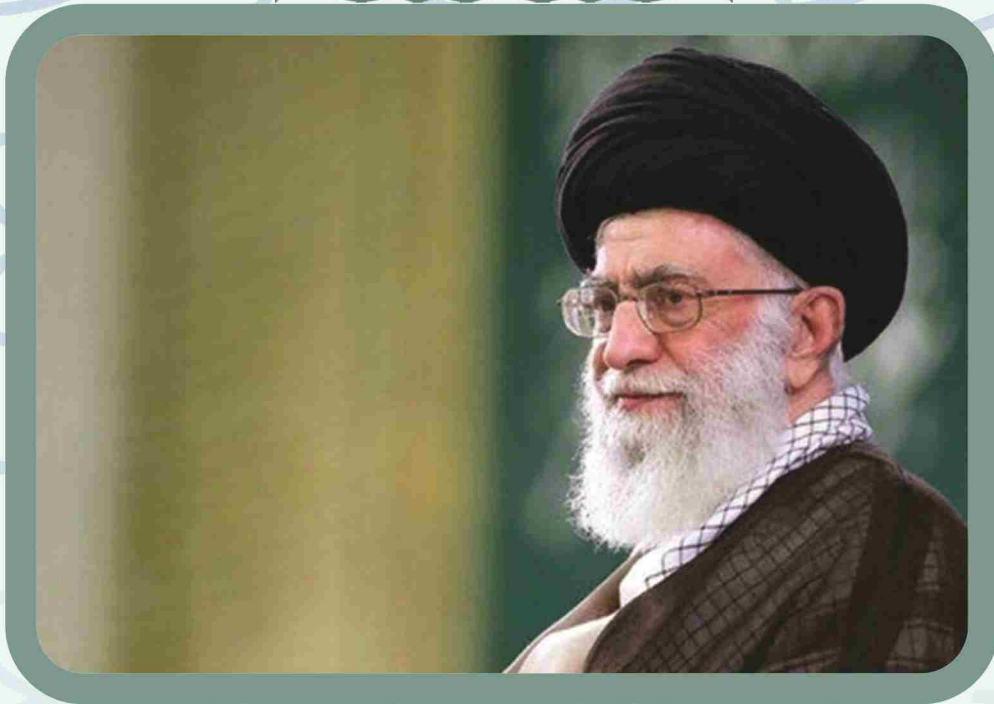
عوامل مؤثر بر تمایل حضور مجدد اعضای کودک و نوجوان

سبک مکاتبات حضرت امیر (ع)

یادداشتی بر کتاب «روز حمله‌ی گرگ»، به بهانه سالروز حماسه آزادسازی خرمشهر

...9

رهبر معظم انقلاب، حضرت آیت الله خامنه‌ای

شهادت سرداران و دانشمندان عزیز که البته برای همه سنگین است و تعدادی از مردم غیرنظامی را به ملت ایران، به خانواده‌ی آنها تبریک و تسلیت عرض میکنم. امیدواریم ان شاء الله خدای متعال درجات آنها را عالی کند و ارواح طیبه‌شان را مشمول لطف ویژه‌ی خودش قرار بدهد. رژیم صهیونیستی اشتباه بزرگی کرد، خطای بزرگی کرد، غلطی کرد و عواقب او، او را بیچاره خواهد کرد به توفیق الهی. ملت ایران از خون شهدای گرانقدر نخواهد گذشت، از تجاوز به آسمان کشورش صرفنظر نخواهد کرد. نیروهای مسلح ما آماده هستند و مسئولین کشور و همه‌ی آحاد مردم پشت سر نیروهای مسلحند. امروز از همه‌ی جناح‌های گوناگون سیاسی کشور و آحاد گوناگون کشور پیام‌های مشابهی صادر شد. همه احساس می‌کنند که باید در مقابل هویت خبیثِ رذلِ تروریست صهیونیستی با قدرت عمل کرد.

باید با قدرت عمل کرد و ان شاء الله با قدرت عمل خواهد شد و با آنها مماشاتی نخواهیم کرد. زندگی برای آنها تلخ خواهد شد بدون تردید. فکر نکنند که زدند و تمام شد. نه. کار را آنها شروع کردند و جنگ به راه انداختند. ما به آنها اجازه نخواهیم داد که از این جنایت بزرگی که انجام دادند، خودشان را سالم خلاص کنند. مسلم نیروی مسلح جمهوری اسلامی ضربه‌های سنگینی بر این دشمن خبیث وارد خواهد آورد. ملت هم پشتیبان ماست، پشتیبان نیروهای مسلح است و جمهوری اسلامی به اذن الهی بر رژیم صهیونیستی فائق خواهد شد.

ملت عزیز این را بدانند و مطمئن باشند و خاطر جمع باشند که در این زمینه هیچ کوتاهی‌ای صورت نخواهد گرفت.

بسم الله الرحمن الرحيم

فصل نلمه فرهنگه، هنری وادبه نوج

صاحب امتیاز: اداره کل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان استان مازندران

مدیر مسئول: دکتر حامد فاضلی کبریا

مدیر داخلی: فرشته شه میرزادی

سر دبیر: محمد جواد کشوری

زیر نظر شورای سردبیری: رضا عابدی - سهیلا بابایی - نعیمه خنکدار - مژده پاکسرشت ربابه
هاشمی - فاطمه احسانی

همکاران این شماره:

مژده پاکسرشت - ربابه هاشمی - فاطمه احسانی - نرجس حق شناس - هدی کریم - جعفر ولی
پور - مژگان احمدی - فائزه رسکتی - معصومه آهنگری - زینب اکبری - مهدیس رضایی - صغری خلیل
نژاد - آوینا موسوی زاده - مهنا عباس پور - مهسیما محمدی - سید بهادر محمدی - زهرا محمودی -
زهرا خاکساریان - آرمینا رسولی - نیما بیناییان - امیرعلی معصومی - امیرحسین حسینیان - فاطمه
هرسیج ثانی - ماهتیس محمدی - آوینا امینی فر - شهسا امغری - امیرحافظ نبی پور کبریا -
ماهدیس خسروی - مانلی بابایی - سیده دلسا یادگار نژاد - علی محمدی سوادکوهی - الیا محمدی
سوادکوهی - رایمون تیموری - نیکی جبارزاده - فاطمه زهرا زاغی - علیرضا روحی - صبا اسدی - سما
زارع - سارا پروچی - راحیل بیابانی - آپامه زیارویی - مهدیار فقیه نمیری - نگار حمیدیان - نازنین
زهرا یونسی - مریم علیزاده - محنا عابدینی - ابوالفضل بهنود - روجا دروآح

صفحه آرایشی و گرافیک: رضا عابدی و با تشکر از واحد اداری و مالی و حراست کانون مازندران
نشانی: مازندران، ساری، خیابان رودکی - جنب پارک کوشا سنگ - اداره کل کانون پرورش
کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان استان مازندران

آدرس ایمیل: mazandaran@kpf.ir

پایگاه اطلاع رسانی: <https://www.kanoonnews.ir/service/province/mazandaran>

شماره تماس: ۳۳۶۰۸۵۶۵ - ۳۳۶۰۸۵۶۶

فهرست

۹	محتوای آپارات چه تاثیری بر کودکان دارد؟
۱۳	لطفاً چراغ را روشن بگذار
۱۶	بازی مافیا
۲۲	معرفی مشاغل و فرهنگ عامه سواد کوه
۲۴	مقاله: عوامل مؤثر بر تمایل حضور مجدد اعضای کودک و نوجوان
۳۶	به یاد سرداران و دانشمندان شهید وطن
۳۷	جستار: طعم شیرین نوشتن
۳۹	آثار ادبی
۴۵	آثار هنری اعضا
۴۷	تحلیل آثار هنری اعضا
۵۱	اخبار برگزیده کانون مازندران
۵۵	یادداشتی بر کتاب «روز حمله‌ی گرگ» به بهانه سالروز حماسه آزادسازی خرمشهر
۵۸	شعر: هدیه آسمانی
۵۹	اسطوره جاودان
۶۱	سبک مکاتبات حضرت امیر(ع)

جناب آقای دکتر پزشکیان، رئیس جمهور محترم

نیمه شب گذشته شاهد تجاوز وحشیانه رژیم جنایتکار صهیونیستی به تهران و شهرهایی دیگر از کشور بودیم که منجر به شهادت تعدادی از کودکان و زنان، جمعی از شهروندان بی گناه، فرماندهان نظامی و دانشمندان هسته‌ای شد. این اقدام سبعانه که برخلاف همه تعهدات بین‌المللی بود، مؤید خوی جنایتکارانه رژیم نامشروع صهیونیستی است که موجودیت خود را بر پایه اشغال و تجاوز و کودک‌کشی بنا نهاده است. تجاوز شب گذشته به همه جهانیان حقانیت ادعای چندین و چند ساله جمهوری اسلامی ایران مبنی بر اینکه تجاوز و جنایت با ذات رژیم صهیونیستی عجین بوده را اثبات کرد. البته ملت ایران و مسئولان کشور در برابر این جنایت سکوت نخواهند کرد و پاسخ مشروع و قدرتمند جمهوری اسلامی ایران، دشمن را از اقدام احمقانه خود پشیمان خواهد کرد. به فرموده امام بزرگوار ما، هر پرچمی از دست توانای سرداری بیفتد، سردار دیگری آن را برداشته و به میدان می‌آید. جمهوری اسلامی همان اندازه که برای صلح و آرامش در جهان و منطقه همه تلاش خود را به کار بست و آمادگی کامل خود را برای گفتگوهای طولانی و اطمینان‌آفرینی برای جهان، در جهت صلح‌طلبی، اثبات کرد، در پاسخ به تجاوز و دفاع مشروع از تمامیت کشور نیز قاطعانه اقدام خواهد کرد. من در اینجا از ملت شریف و غیور ایران می‌خواهم با حفظ وحدت و یکپارچگی و همدلی خود و پرهیز از توجه به شایعات و اخبار نادرستی که در جنگ روانی دشمن ایجاد خواهد شد و همراهی و اعتماد به مسئولان، زمینه عبور هر چه قدرتمندانه‌تر از این شرایط را برای کشور فراهم سازند. همچنین این اطمینان را به مردم می‌دهم که دولت جمهوری اسلامی با تمام توان و وجود خود خدمتگزاری به ملت عزیز را تداوم خواهد داد و اختلالی در روند جاری زندگی عمومی ایجاد نخواهد شد. امروز ملت ایران بیش از هر زمان دیگری به در کنار هم بودن، اعتماد و همدلی و وحدت و وفای نیازمند است و به یاری خداوند عزیز با چنین روحیه ارزشمندی، پاسخ سخت، خردمندانه و قوی به جنایت رژیم اشغال‌گر خواهد داد که امروز منفورترین موجودیت نزد افکار عمومی جهانیان، مردم منطقه و ملت ایران است و با هدایت و رهبری فرمانده معظم کل قوا از این میدان سخت نیز با سربلندی و عزت به‌در خواهد آمد. ان‌شالله

جناب آقای دکتر علیرضا کاظمی، وزیر محترم آموزش و پرورش

حفظ و ادامه فعالیت‌های کانون پس از انقلاب با نگاه دقیق و حمایت شهید بهشتی صورت گرفت. اکنون با گذشت بیش از ۴۶ سال از پیروزی انقلاب اسلامی به‌نظر می‌رسد باید یک بار دیگر به کانون و فعالیت‌های آن از بالا نگاهی کلان داشته باشیم و ببینیم چه الگوهایی باید تغییر بکند؟ آیا ذائقه‌های نسل جدید و دانش‌آموزان و کودکان و نوجوانان ما در فضاهای جدیدی که می‌خواهند رشد کنند و وارد فضای تعلیم و تربیت شوند، با این شیوه‌ها و الگوهای فعالیت‌های ما همچون کتاب‌ها، فیلم‌ها و دیگر تولیدات فرهنگی ما سنجیت و هم‌خوانی دارد؟

باید برای جذب مخاطب چاره‌اندیشی کنید و ضریب پوشش‌تان را بالا ببرید و مخاطبان واقعی و مهمی را جذب کنید و اثرگذار باشید برای این کار باید الگوها را تغییر دهید.

گردهمایی مدیران ارشد کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، اسفند ۱۴۰۳

جناب آقای دکتر حامد علامتی، مدیر عامل محترم کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

نخستین هدف ما در کانون برگرداندن بچه‌ها به فطرت اصلی‌شان است. از اساس، کار تربیتی، فطری است. بارها تاکید کردم که به دنبال تغییرذائقه کودک نباشیم بلکه باید او را به فطرت اصلی خود بازگردانیم.

تقویت عقلانیت و خردورزی دومین هدف است. باید به پرورش و تقویت عقلانیت در نوجوانان توجه ویژه داشته باشیم. در احادیث آمده است: «فرزندان خود را مجبور به پیروی از آداب و رسوم خود نکنید.» حرف اصلی قرآن و احادیث این است که نباید تقلید کورکورانه در بچه‌ها ایجاد شود. از سویی در احادیث سفارش شده است که از خود و فرزندان در مقابل آتش جهنم مراقبت کنید. در حقیقت در قرآن کریم و احادیث هر دو جهت دیده شده است. بر این اساس والدین، مربیان و نهادهای فرهنگی باید به پرورش و تقویت عقلانیت در نوجوانان توجه خاص داشته باشند.

هدف سوم کانون آموزش و اخلاق‌مداری در تربیت کودک است و این مسئله باید مورد توجه مربیان کانون قرار گیرد.

و هدف چهارم ما آموزش آداب و مهارت‌های اجتماعی است. بچه‌ها باید مهارت برقراری ارتباط موثر را آموزش ببینند زیرا این امر در آینده‌ی آن‌ها بسیار اثرگذار است.

نشست حضوری و برخط با حضور چندین هزار نفر از کارکنان و مربیان کانون پرورش فکری سراسر کشور، اردیبهشت ۱۴۰۴

سخن مدیرمسئول

ضمن محکومیت قاطع جنایت‌های وحشیانه‌ی رژیم غاصب صهیونیستی در تجاوز به مرزهای مقدس ایران اسلامی، پاسداشت یاد و خاطره‌ی سرداران، دانشمندان و شهدای گرانقدر این وقایع و استعانت از پروردگار متعال برای پیروزی رزمندگان اسلام بر کفر و ظلم، محضر همه‌ی شما مخاطبان فرهیخته و گرامی فصل‌نامه‌ی نوج عرض سلام، ادب و احترام دارم. به لطف پروردگار متعال نشریه‌ی نوج به هفتمین شماره‌ی خود در بهار ۱۴۰۴ رسید. از تلاش و همت همکاران پرتلاش و اعضای عزیز کانون جهت مشارکت فعال در تولید محتوای این نشریه صمیمانه قدردانی می‌کنم. مسلماً بدون همراهی شما این عزیزان نوج هم به بالندگی اکنون نمی‌رسید.

در آخرین لحظات انتشار این شماره شاهد تجاوز آشکار و وقیحانه‌ی رژیم کودک‌کش صهیونیستی به میهن عزیزمان و پاسخ‌های کوبنده‌ی نیروهای مسلح خدوم به این حملات بودیم. لذا تصمیم بر آن شد بخشی از نشریه به این موضوع حساس اختصاص یافته و بتوانیم یاد و خاطره‌ی عزیزان و شهدای از دست رفته را گرامی بداریم. ضمن این که شاهد مقالات، جستارها، تحلیل‌ها، آثار فرهنگی، هنری و ادبی و اخبار برگزیده‌ی بخش روابط عمومی نیز هستیم که برآیندی از فعالیت‌های کانون پرورش فکری استان مازندران در چند ماه اخیر است.

امید است به خواست خداوند متعال و با همراهی شما بزرگواران این نشریه کماکان و با قوت به رسالت خود ادامه داده و برگی ماندگار از اثربخشی همکاران و اعضای خوب کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان استان مازندران به جا بگذارد.

در پایان از این فرصت استفاده نموده و شما عزیزان را به مشارکت در ارسال آثار در بخش‌های گوناگون، برای درج در شماره‌های آتی نشریه نوج، دعوت می‌کنم. چنانچه مسلماً بدون همراهی شما این امر میسر نخواهد بود.

پیشاپیش از مهر شما به جهت تورو و خواندن سطور این مجموعه قدردانی کرده و امید دارم هفتمین شماره‌ی نوج بتواند گامی هرچند کوچک در بالندگی و اعتلای دانش و آگاهی مخاطبان بردارد و آرزو مندیم تمام کودکان و نوجوانان سرزمین ایران اسلامی شرایط حاضر را با سلامتی و آرامش پشت سر بگذارند. تلاش مجدانه‌ی مجموعه‌ی کانون استان مازندران نیز قطعاً در همین راستا خواهد بود.

حامد فاضلی کبریا

مدیرمسئول فصل‌نامه فرهنگی، هنری و ادبی نوج

به یاد سرداران و شهدای وطن

سرداران رشید ایران و اسلام سالیان سال بار مسئولیت دفاع از میهن را به دوش کشیدند. در این راه سختی‌ها کشیدند اما مثل کوه استوار ایستادند. دشمن بعثی را با تمام حمایت‌های غرب و شرق از میهن عزیز بیرون راندند و همیشه آماده بودند نیت‌ها و نقشه‌های پلید رژیم کودک‌کش صهیونیستی را نقش بر آب کنند. شهدای عزیز ما در نهایت به خواسته‌ی قلبی و آرزوی خود رسیدند. آنها شهید شدند و ان شاء الله فردای قیامت در کنار مولا و سرورشان، آقا امام حسین، علیه السلام، سربلند خواهند بود.

و اما دانشمندان سرافراز کشور عزیزمان که در این سال‌های سراسر ظلم و ستم و تحریم از سوی ابرقدرت‌های دنیا کاری کردند کارستان، در علم و دانش تکیه‌گاه ایران شدند و میهن را روی پای خود، آبرومند، امیدوار و پرنشاط به پیش بردند. مسلم است که دشمن ظالم حضور و تأثیر آن‌ها را تحمل نکرد و وقیحانه دستش را به خون پاک این عزیزان آلوده کرد.

اما این سرزمین از تفکر ایستادگی و مقاومت انباشته است. دشمن در خواب و خیال تسلیم شدن ایران را ببیند. مگر ما تاریخ سربلند و چند هزار ساله‌ی خود را آسان به دست آوردیم که حالا به راحتی از دست بدهیم؟ اشتباه محاسباتی دشمن، به لطف و فضل الهی، او را در منجلاب غرق خواهد.

عنوان پژوهش

محتوای آپارات چه تاثیری بر کودکان دارد؟

پژوهش گران:

امیرعلی معصومی ۱۴ ساله و امیرحسین حسینیان ۱۴ ساله

مربی را هنما : بیتا مرغوب
مرکز فرهنگی هنری تنکابن

چکیده:

فضای مجازی، کاهش تعاملات اجتماعی، و حتی مواجهه با محتوای نامناسب شود. در این پژوهش تلاش شده است تا تأثیرات مثبت و منفی محتوای آپارات بر کودکان بررسی شود و به این سوال پاسخ داده شود که چگونه می توان با نظارت و مدیریت مناسب از اثرات منفی آن جلوگیری کرد و از جنبه های مثبت آن بهره برد. آپارات یکی از برنامه های داخلی با موضوع ویدیو محور است که هر کسی با هر سلیقه ای می تواند ویدیوی مورد نظر خود را در این برنامه پیدا کند. اما آیا همه افراد اجازه استفاده از آن را دارند؟ آیا همه افراد می توانند از این برنامه درست استفاده کنند؟ آیا این برنامه برای کودکان مفید است؟ ما می دانستیم هر چیزی می تواند خوب یا بد باشد. بنابراین تصمیم گرفتیم با تحقیقی کامل و جامع متوجه ویژگی های آن بشویم.

اهداف پژوهش:

هدف کلی:

بررسی تأثیرات مثبت و منفی محتوای آپارات بر کودکان و ارائه راهکارهایی برای استفاده صحیح و بهینه از این پلتفرم.

اهداف جزئی:

۱. شناسایی مزایای آموزشی و خلاقانه آپارات برای کودکان.
۲. بررسی معایب و مشکلات احتمالی ناشی از استفاده بی رویه و نامناسب کودکان از آپارات.
۳. ارزیابی نقش والدین در کنترل و مدیریت محتوای مصرفی کودکان در آپارات.
۴. ارائه راهکارهایی برای کاهش تأثیرات منفی و افزایش بهره مندی از جنبه های مثبت این پلتفرم.
۵. بررسی احتمال اعتیاد به فضای مجازی و تأثیرات آن بر رشد فکری و اجتماعی کودکان.

در دنیای امروز، فضای مجازی نقش مهمی در زندگی روزمره افراد، به ویژه کودکان و نوجوانان، ایفا می کند. یکی از پلتفرم های محبوب ویدئویی در ایران، آپارات است که کودکان به راحتی به محتوای آن دسترسی دارند. این پژوهش به بررسی تأثیر محتوای آپارات بر کودکان می پردازد و به دنبال پاسخ به این پرسش است که چگونه ویدیوهای موجود در این پلتفرم بر یادگیری، رفتار و عادات آن ها اثر می گذارند. از سویی، آپارات می تواند فرصتی برای افزایش خلاقیت و یادگیری مهارت های جدید فراهم کند، اما در عین حال، مصرف بی رویه و تماشای محتوای نامناسب نیز می تواند مشکلاتی از جمله اعتیاد به اینترنت و تأثیرات منفی بر رشد فکری کودکان ایجاد کند. نتایج این پژوهش نشان می دهد که مدیریت والدین و نظارت بر محتوای مصرفی، نقش مؤثری در به حداقل رساندن اثرات منفی و بهره گیری از جنبه های مثبت این پلتفرم دارد.

بیان مسئله:

با گسترش استفاده از اینترنت و رشد روزافزون پلتفرم های ویدئویی، کودکان نیز به یکی از مهم ترین گروه های کاربران این فضا تبدیل شده اند. آپارات، به عنوان یکی از پرمخاطب ترین سایت های اشتراک گذاری ویدئو در ایران، محتوای متنوعی را در اختیار کاربران قرار می دهد که بسیاری از آن ها به راحتی برای کودکان قابل دسترسی است. اما سوال اصلی اینجاست که آیا این محتواها برای کودکان مناسب و مفید هستند؟

از یک سو، ویدئوهای آموزشی و سرگرم کننده می توانند به تقویت مهارت های یادگیری و خلاقیت کودکان کمک کنند. از سوی دیگر، عدم کنترل بر محتوای تماشا شده و زمان سپری شده در این پلتفرم می تواند منجر به مشکلاتی مانند اعتیاد به

شامل آموزش‌های لازم برای انتخاب محتوای مناسب و مدیریت زمان استفاده از رسانه‌ها می‌شود. به‌طور کلی، این ادبیات تحقیق نشان‌دهنده پیچیدگی‌های تأثیرات محتوای دیجیتال بر کودکان و نیاز به رویکردهای جامع و متناسب برای استفاده مؤثر و ایمن از پلتفرم‌هایی مانند آپارات است.

شیوه جمع‌آوری اطلاعات :

۱. مصاحبه با همسالان: از دوستان و هم‌کلاسی‌های خود خواستم تا نظرات و تجربیات خود را درباره استفاده از آپارات بیان کنند. این مصاحبه‌ها به من کمک کرد تا دیدگاه‌های مختلفی درباره محتوای این پلتفرم و تأثیر آن بر روی کودکان به دست آورم.

۲. مشاوره با والدین: با والدین خود و دیگر دوستان صحبت کردم و از آن‌ها خواستم تا نظراتشان درباره تأثیر آپارات بر روی فرزندانشان را به اشتراک بگذارند. این گفتگوها به من کمک کرد تا به درک بهتری از نگرانی‌ها و نظرات والدین بر محتوای مصرفی کودکان برسم.

۳. پژوهش در اینترنت: به‌منظور جمع‌آوری اطلاعات علمی و معتبر درباره تأثیرات محتوای ویدئویی بر کودکان، به منابع اینترنتی و مقالات علمی مراجعه کردم. این منابع شامل سایتهای معتبر و مقالات تحقیقاتی بودند که به بررسی موضوعات مرتبط با محتوای دیجیتال و تأثیر آن بر کودکان پرداخته‌اند.

۴. مطالعه نمونه‌های واقعی: با تماشای ویدیوهای مختلف آپارات، تجربه مستقیم از محتوای موجود در این پلتفرم کسب کردم. این امر به من امکان داد تا تأثیرات مختلف ویدیوها بر روی خود و دیگر کودکان را بهتر درک کنیم.

با استفاده از این شیوه‌های مختلف، توانستم به نتایج جامع و دقیقی درباره تأثیر محتوای آپارات بر روی کودکان دست یابیم.

شرح پژوهش:

رسانه‌ها یکی از موثرترین روش‌ها برای یادگیری و آموزش مطالب است. یعنی شما می‌توانید با جستجوی کوتاه در فضای مجازی چیزی را که می‌خواهید پیدا کنید و یاد بگیرید.

یکی از این رسانه‌ها که در کشور ما خیلی مورد استفاده قرار می‌گیرد آپارات است. هر کسی می‌تواند با باز کردن صفحه‌ای جدید در این وبسایت یا اپلیکیشن محتوایی را در آن بارگذاری کند و در

سوالات یا فرضیه‌های پژوهش

۱- آیا محتوای آپارات تأثیر مثبتی بر یادگیری و خلاقیت کودکان دارد؟

۲- آیا استفاده‌ی بی‌رویه از آپارات می‌تواند باعث اعتیاد به فضای مجازی در کودکان شود؟

۳- آیا نظارت والدین بر محتوای تماشا شده توسط کودکان می‌تواند از بروز مشکلات جلوگیری کند؟

۴- آیا تماشای محتوای نامناسب در آپارات بر رفتار و رشد فکری کودکان تأثیر منفی می‌گذارد؟

۵- آیا آپارات می‌تواند به‌عنوان یک ابزار آموزشی مفید برای کودکان استفاده شود؟

ادبیات تحقیق:

در سال‌های اخیر، توجه به تأثیرات محتوای دیجیتال بر کودکان و نوجوانان افزایش یافته است. رسانه‌ها و پلتفرم‌های آنلاین، به‌ویژه ویدئوها، نقش مهمی در شکل‌گیری یادگیری، رفتار و نگرش‌های اجتماعی آن‌ها دارند.

۱. تأثیر محتوای ویدئویی: مطالعات نشان می‌دهند که محتوای آموزشی موجود در پلتفرم‌های ویدئویی می‌تواند به یادگیری مفاهیم جدید و تقویت مهارت‌های حل مسئله در کودکان کمک کند. به عنوان مثال، ویدئوهای آموزشی در زمینه‌های مختلف از جمله ریاضیات، علوم و هنر می‌توانند به راحتی در دسترس قرار گرفته و به یادگیری مؤثر کمک کنند.

۲. خطرات محتوای نامناسب: در عین حال، محتوای نامناسب و خشونت‌آمیز می‌تواند تأثیرات منفی بر رفتار کودکان داشته باشد. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که تماشای محتوای نامناسب می‌تواند باعث بروز مشکلاتی چون پرخاشگری، اضطراب و کاهش همدلی در کودکان شود. این مسئله به‌ویژه زمانی نگران‌کننده است که والدین نظارتی بر محتوای مصرفی کودکان نداشته باشند.

۳. نقش والدین: بسیاری از تحقیقات نشان می‌دهند که نظارت والدین بر فعالیت‌های آنلاین کودکان می‌تواند به کاهش اثرات منفی و افزایش بهره‌وری از محتوای آموزشی کمک کند. والدین می‌توانند با مدیریت زمان و محتوای مصرفی، تأثیرات مثبت و منفی این پلتفرم‌ها را بهینه کنند.

۴. سازمان‌ها و راهکارها: همچنین، سازمان‌های مختلفی به‌منظور ارتقای آگاهی والدین و کودکان در مورد استفاده صحیح از فضای مجازی و محتوای دیجیتال، برنامه‌هایی را طراحی کرده‌اند. این برنامه

الگوهای را که از دیدگاه‌های مختلف به دست آمده بود، شناسایی کنم.

۴. نتایج و یافته‌ها: پس از تجزیه و تحلیل داده‌ها، نتایج پژوهش به دو بخش اصلی تقسیم شد: تأثیرات مثبت و منفی. در بخش مثبت، تأثیر محتوای آموزشی و سرگرم‌کننده ویدیوها بر یادگیری و خلاقیت کودکان مورد توجه قرار گرفت. در بخش منفی، مشکلاتی مانند اعتیاد به اینترنت و مواجهه با محتوای نامناسب بررسی شد.

۵. ارائه راهکارها: در انتهای پژوهش، به ارائه راهکارهایی پرداختم که می‌تواند به والدین و مربیان کمک کند تا نظارت بهتری بر مصرف محتوا توسط کودکان داشته باشند. این راهکارها شامل تنظیم زمان مصرف، انتخاب محتوای مناسب، و تشویق به تعاملات اجتماعی خارج از فضای مجازی بود.

این پژوهش به‌عنوان یک تلاش برای درک بهتر تأثیرات فضای مجازی و استفاده صحیح از آن انجام شد و امیدواریم بتواند به افزایش آگاهی والدین و کودکان در مورد محتوای دیجیتال کمک کند.

تجزیه و تحلیل

همان‌طور که متوجه شدید نمی‌توان کودکان را از برخی چیزها محروم کرد. آن‌ها به بعضی از پلتفرم‌ها مثل آپارات نیازمند هستند. اما آپارات جنبه‌هایی مثبت و منفی برای کودکان دارد. جنبه‌های مثبت، مثل یادگیری مهارت‌های جدید و افزایش خلاقیت، اما تأثیرات منفی آن که خیلی هم مخرب هستند مثل اعتیاد به این دسته از برنامه‌ها و تماشای محتوای نامناسب.

نتیجه‌گیری

بنابراین به تمام خانواده‌ها پیشنهاد می‌کنیم با مدیریتی درست بر فرزندان خود به تقویت فرزندان خود کمک کنند. این مدیریت می‌تواند شامل کنترل بر محتوایی که کودکان نگاه می‌کنند یا مدت زمانی که در این برنامه وقت می‌گذرانند باشد. خواهشمند هستیم که تولید کنندگان محتوای آپارات به کودکان و تأثیری که آن ویدیو می‌تواند بر آن‌ها بگذارد فکر کنند و در روند خود تغییری ایجاد کنند. این پژوهش درباره تأثیر محتوای آپارات بر کودکان نشان داد که این پلتفرم ویدئویی می‌تواند هم خوب باشد و هم بد.

بیابید نکات اصلی را به زبان ساده بررسی کنیم:

۱. تأثیرات مثبت:

دسترس دیگران قرار دهد. اما این ویژگی‌ها شامل کودکان هم می‌شود؟

با کمی فکر کردن متوجه می‌شویم که هر چیزی در عین داشتن خوبی، بدی‌هایی هم دارد. کودکان می‌توانند با تماشا کردن محتوای مختلف خود را سرگرم کرده و وقت ارزشمند کودکی را سپری کنند. اما آیا وقتی که برای آن گذاشته می‌شود مفید است یا خیر؟ ویدیوهای آپارات به چند دسته تقسیم می‌شوند که بعضی از آن‌ها آموزشی هستند. این آموزش می‌تواند در حوزه‌های مختلفی مثل تاریخ، ورزش، ساخت وسایل، آشپزی، مسائل مختلف درسی و... باشد که این‌ها برای کودکان مفیدند. در کنار این‌ها خوب است با نظارت والدین ویدیوهای دیگر برای لذت بیشتر تماشا کرد که از آنجایی که محتوای آپارات کنترل می‌شود از بعضی جهات ایرادی ندارد. اما زیاد وابسته شدن به رسانه‌ها می‌تواند زندگی نه تنها کودکان بلکه کل انسان‌ها را مختل کند یا آسیب‌هایی به جسم و روح انسان بزند.

بنابراین کودکان می‌توانند با نظارتی درست و هدفمند نه تنها با آپارات سرگرم شوند بلکه چیزهای جدیدی یاد بگیرند.

در این پژوهش، به بررسی تأثیر محتوای آپارات بر کودکان پرداخته‌ام. هدف اصلی این پژوهش، شناخت تأثیرات مثبت و منفی این پلتفرم و ارائه راهکارهایی برای استفاده بهتر و مؤثرتر از آن است. برای انجام این تحقیق، مراحل زیر دنبال شد:

۱. تعریف موضوع: ابتدا موضوع پژوهش را مشخص کردم و سوال اصلی تحقیق را تعیین نمودم: «محتوای آپارات چه تأثیری بر کودکان دارد؟» با در نظر گرفتن این سوال، تحقیق را شروع کردم.

۲. جمع‌آوری اطلاعات: با استفاده از روش‌های متنوعی که پیشتر ذکر شد، اطلاعات مورد نیاز را جمع‌آوری کردم. این اطلاعات شامل تجربیات همسالان، نظرات والدین، و داده‌های علمی از منابع معتبر بود. همچنین به تماشای ویدیوهای مختلف در آپارات پرداختم تا شناخت بهتری از نوع محتوا و تأثیر آن بر کودکان به‌دست آورم.

تجزیه و تحلیل داده‌ها: پس از جمع‌آوری اطلاعات، به تجزیه و تحلیل داده‌ها پرداختم. این مرحله شامل بررسی نظرات جمع‌آوری‌شده و مقایسه تجربیات شخصی با داده‌های علمی بود. همچنین سعی کردم

باید مراقب باشیم. تماشای بیش از حد ویدیوها ممکن است ما را به تماشای محتوای نامناسب یا بی‌فایده سوق دهد. اگر زیاد از آپارات استفاده کنیم، ممکن است از دوستانمان فاصله بگیریم و با آنها کمتر بازی کنیم.

۳. نقش والدین:

والدین ما نقش مهمی دارند. اگر آنها بر محتوایی که تماشا می‌کنیم نظارت داشته باشند، می‌توانند به ما کمک کنند تا چیزهای بهتری ببینیم. آنها می‌توانند زمان تماشای ما را تنظیم کنند تا از دیگر فعالیت هایمان غافل نشویم.

۴. راهکارهای عملی:

به والدین و مربیان توصیه می‌شود که با ما درباره ویدیوهایی که تماشا می‌کنیم صحبت کنند. اگر بتوانند ما را تشویق کنند تا علاوه بر تماشای ویدیو، با دوستانمان بازی کنیم یا کتاب بخوانیم، خیلی خوب است. در نهایت، باید یاد بگیریم که از آپارات به شکل درست استفاده کنیم. این پلتفرم می‌تواند به ما یاد بدهد و سرگرممان کند، اما نیاز داریم که هوشیار باشیم و با نظارت والدین، از آن به بهترین شکل استفاده کنیم. امیدوارم این پژوهش به همه کمک کند که تجربه‌ی بهتری از تماشای ویدیوها داشته باشند.

منابع :

<https://tody.ir/mag>

www.wikipedia.org

www.aparat.com

<https://aparat.blog>

لطفاً چراغ را روشن بگذار

جستاری هدی کریم
مریبی فرهنگی مرکز فرهنگی هنری نور

من به وجود آمد. دورترین تصویر مربوط می‌شود به سی سال قبل؛ یک شب تابستانی گرم که با تمام خانواده روی ایوان خانه‌ی بزرگمان وسط یک باغ بزرگ مرکبات نشسته‌ایم؛ دایی کوچکم وارد می‌شود و خبر ناگوار مرگ یکی از دوستان نزدیک مان که مردی جوان است را می‌دهد. این خبر همه را بسیار وحشتزده می‌کند. مادرم روبه من، که دختر بزرگ خانه هستم، می‌کند و می‌گوید: «هدی برای دایی یه چایی بیار.» وارد خانه می‌شوم، همه جا روشن است، وقتی می‌خواهم وارد آشپزخانه شوم برای اولین بار قبل از وارد شدن دستم را دراز می‌کنم و از پشت یخچال کلید چراغ را می‌زنم آشپزخانه روشن می‌شود؛ به سمت گاز می‌روم که پنجره‌ای بزرگ و چوبی رو به باغ دارد. نگاهم به بیرون می‌افتد، همه جا سیاهی مطلق است، حتی کورسویی در آن نیست. ناگهان از شدت ترس تمام بدنم خیس عرق می‌شود. حتی کف دست‌ها و پاهایم. قلبم تندتند می‌زند، سریع چای را می‌ریزم و آن قدر تند راه می‌روم که شبیه دویدن است. تمام چایی در نعلبکی می‌ریزد.

مادرم که در همه حال توقع یک خانم تمام و کمال را از من داشت، درست مانند رابطه‌ی تمام مادران و دختران هم‌نسل من، با اخم و تذکر به من گفت: «این چه طرز جای ریختن و برای مهمان آوردن است.»

اما من همچنان صدای تپش‌های قلبم را می‌شنیدم و دائماً سیاهی مطلق که از پنجره‌ی رو به باغ دیده بودم جلوی چشمانم تصور می‌کردم. این خاطره همچنان با تمام جزئیات بعد از سی سال با همان حس‌های ترس و اضطراب در من تداعی می‌شود.

تمام آن روز ترس از تاریکی و حرف‌های آن مادر را در ذهنم مرور کردم شب برای دخترم کتاب

کتابخانه شلوغ است، مثل تمام روزهای فرد که متعلق به دخترها است. مشغول توضیح شیوه‌ی امانت گرفتن کتاب برای اعضای جدید کودک بودم. مادر یکی از اعضا وارد سالن شد. با صدای بلند سلام کرد و مرا صدا زد. برگشتم. به من نزدیک شد و جوری که بقیه بچه‌ها نشنوند آرام نزدیک گوشم گفت:

«خانم کریم دخترم از تاریکی می‌ترسد و اجازه نمی‌دهد چراغ‌ها را موقع خوابیدن خاموش کنیم و یا اگر قبول کند که چراغ‌ها را خاموش کند باید من یا پدرش تا صبح کنارش بخوابیم. کتابی می‌خواستم تا در این باره باشد و برایش بخوانم.» بعد با صدایی که اطمینان خاصی در آن بود گفت: «بزرگ تر که بشود خوب می‌شود.» بعد با لبخندی که همراه با یه چشمک بود گفت: «آخه خودم هم همین‌طور بودم.»

جمله‌ی او با همان لحن خنده‌دار و شیطنتی خاص در ذهنم تکرار می‌شود. «بزرگ بشود خوب می‌شود...!»

پس من چرا در آستانه‌ی چهل‌سالگی هم‌چنان از تنها ماندن در تاریکی می‌ترسم؟ چرا من با بزرگ شدنم ترس از تاریکی را فراموش نکرده‌ام. در قفسه‌ها می‌گردم و کتاب‌های «لطفاً چراغ را روشن بگذار، من می‌ترسم» و «بیا یاد بگیریم نترسیم» را پیدا کرده و به او دادم. خواستم دهان باز کنم و بگویم: «گاهی با بزرگ شدن بسیاری از ترس‌ها از بین نمی‌رود و هم‌چنان باقی می‌ماند...» که با صدای آناهیتا به خودم آمدم: «خانم کلاس را شروع نمی‌کنید؟» نگاهش کردم. ناخودآگاه لبخندی بر لبم نشست و گفتم: «چرا! الان شروع می‌کنیم.»

اما توی سرم همه‌ی ست. سعی می‌کنم تمرکز کنم و به خاطر بیاورم که از کی ترس از تاریکی در

کودکان دسترسی داشته باشم و با آنها معاشرت کنم، با آنها کتاب بخوانم، قصه بگویم، بازی کنم، نمایش کار کنم و به طور غیر مستقیم در ایجاد یک تغییر مثبت و ترک یک عادت منفی موثر واقع شوم. باید برای این ترس که حالا می‌دانم مسئله مبتلا به بسیاری از کودکان است کاری می‌کردم. اگر در کودکی من و هم نسل‌هایم نگاه پر مهرتری نسبت به کودک و ترس‌های دنیای کودکی از سوی والدین و اولیای تربیتی وجود داشت، شاید الان همه چیز در زندگی ما رنگ و بوی دیگری داشت و من و امثال من ترس‌های کمتری را تا بزرگسالی همراه خود به دوش می‌کشیدیم.

در دنیای امروز قصه درمانی یکی از روش‌های درمانی است که از سوی درمانگران استفاده می‌شود. در قصه‌درمانی روان‌شناسان سعی می‌کنند توجه شنوندگان را به این قضیه معطوف کنند که این مشکل فقط برای آنها وجود ندارد و افراد زیادی درگیر این مشکل هستند و این امر سبب آرامش خیال کودک می‌شود و او برای غلبه بر مشکل کمک می‌کند.

و از مشهورترین روان‌شناسانی که روش قصه درمانی را برای حل مشکلات کودکان استفاده می‌کند

برونو بتلهایم است که این روش را در درمان کودکان روان‌پزشی به کار برد. او در کتاب خود به نام روش‌های افسونگری می‌نویسد: علاوه بر نقش مهم و برجسته‌ی سرپرستان کودکان میراث فرهنگی که به شکل قصه برای آنها روایت می‌شود باعث معنادار شدن زندگی آنها می‌شود. او معتقد است که وقتی داستانی برای کودک روایت می‌شود هر کودک آن قصه را با خاطرات خود پیوند می‌دهد و در ذهن خود اقدام به پردازش تجربیات شخصی و اتفاقات داستان کرده تا رابطه‌ای بین آنها بیابد. اینکه کودک با شنیدن هر عبارت و اتفاق در داستان به سراغ تجربیات شخصی خود در زندگی می‌رود. برای همین است که شنیدن یک عبارت و یا اتفاق مشخص برایش تصویر متفاوتی را یادآوری می‌کند و فرآیند تطابق‌گری در ضمیر ناخودآگاه اتفاق می‌افتد.

دست به کار شدم و در قفسه‌ها گشتم و کتاب‌ها را بررسی کردم. کتاب‌هایی که مضمون آنها نوعی از ترس را روایت و قهرمان داستان ترسی را تجربه

می‌خواندم و بین کتاب خواندنم از او پرسیدم: «از چه چیزی می‌ترسد؟»

او گفت: «مار، تاریکی، غرق شدن در آب»
جالب شد! به او گفتم: «تو که هیچ‌کدام از این‌ها را تجربه نکرده‌ای. برای چی می‌ترسی؟»
بدون معطلی گفت: «نمی‌دونم مامان، اما می‌دونم که می‌ترسم.»

به یاد یونگ و نظریه‌ی ناخودآگاه جمعی‌اش افتادم. یونگ معتقد بود برخی از ترس‌ها حاصل همه‌ی اطلاعاتی‌ست که در ناخودآگاه و حافظه‌ی ژنتیکی آن شخص قرار گرفته است. به‌طورمثال در نتایج یک تحقیق که بر روی بچه‌ها در بریتانیا انجام شد مشخص شد یک‌سوم افراد از مار واهمه دارند با اینکه حتی یک نفر از افراد شرکت کننده در آزمایش، در طول زندگی خود ماری را از نزدیک ندیده بود. بنابراین ترس است که به عنوان واکنش دفاعی در ذهن آنها قرار گرفته و از ناخودآگاه جمعی به آنها به ارث رسیده است.

بنابراین هر ترس بی‌پایه و اساسی را که فرد در زندگی‌اش آن را بی دلیل تجربه می‌کند طبق نظریه یونگ می‌توان به این موضوع نسبت داد. برایم جالب شد و تصمیم گرفتم از بچه‌ها و دوستانم که کودکان هم نسل من بودند پرس‌وجو کنم. این موضوع زمانی برایم عجیب‌تر و قابل تامل‌تر شد که پاسخ ۹۰٪ آنها به سوال «از چه چیزی می‌ترسید؟» تاریکی بود!

وقتی از بچه‌ها خواستم با جزییات بیشتر دلایل خود را برای ترس از تاریکی بیان کنند، جواب‌های مشابهی چون هیولا (اشکال ترسناک روی دیوار)، سایه ترسناکی که از پنجره اتاق به داخل اتاق می‌افتد و برخی از آنها از جن نام بردند. از دوستان خودم هم که حالا تبدیل به آدم‌های بزرگی شده بودند و خودشان پدر و مادر، همه‌ی آنها ترس از تاریکی، تنها ماندن، و مرگ عزیزان را نام بردند. بسیاری از آنها اذعان کردند که ترس از تاریکی در کودکی بسیار پررنگ‌تر بود اما الان کم رنگ شده، ولی همچنان از بین نرفته است.

درست است که ترس از تاریکی همچنان در من وجود دارد اما من الان کودک نیستم، یک مربی کانون‌ام با شناخت و اشراف بر دنیای کودک و نیازهای او. فرصت این را دارم به عده‌ی زیادی از

می‌کرد و موفق به غلبه بر آن شده بود و یا مهارتی رفتاری با نگاه روان درمانگرانه (بطور غیر مستقیم) را در مقابل با ترس به کودکان می‌آموخت را انتخاب کردم. کتاب‌هایی همچون: لطفا چراغ را روشن بگذار، من می‌ترسم، بیاید یاد بگیریم نترسیم، قورباغه‌ی چاه نشین، مامان دلم برایت تنگ شده، مردی که می‌خواست تا ابد زنده بماند، خداحافظ راکون پیر، غولی که از پروانه‌ها می‌ترسید، یک موجود خیلی عجیب و...

قصه‌های این کتاب‌ها را برای‌شان گفتم و چشمان شگفت‌زده‌ی آنها بعد اینکه می‌فهمیدند دلیل تمام ترس‌ها چیزهای بی‌مورد و خنده‌دار بود که بعد از شناختن آنها فقط می‌شد به آنها خندید، غیرمستقیم دریافتند که ترس‌ها از ناآگاهی و عدم شناخت ما از یک مسئله می‌آیند. در همین راستا با بازی و نمایش و فعالیت علمی با موضوع سایه‌ها و منبع نور و نمایش سایه‌ای با نور موبایل، کلاس تاریک و نشان دادن سایه عجیب و غریب و بعد روشن کردن چراغ‌ها و دیدن اشیاء واقعی فقط خنده‌های بلند آنها بود که کلاس را پر کرده بود. بعد از آن زیاد از زبان بچه‌ها می‌شنیدم که که در قطعی برق‌هایی که در شب‌های تابستان در خانه تجربه می‌کردند از نور شمع یا موبایل برای بازی با سایه‌ها استفاده می‌کردند و همه‌ی خانواده در کنار هم سرگرم بودند.

در مسیری که همراه با بچه‌ها طی کرده بودم با خودم تمام حرف‌ها و قصه‌هایی را که با بچه‌ها گفته بودم مرور می‌کردم. با آن که دیگر دلیل معنادار و منطقی برای ترسیدن وجود نداشت، اما ترسی را ته دلم احساس می‌کردم که نوعی عدم امنیت بود. حاصل تاریکی و تنهایی بود.

به یاد نظریه‌ی گروهی از انسان‌شناسان و روان‌شناسان افتادم که معتقدند ترس از تاریکی و تنهایی که در تمام انسان‌های دنیا مشترک است همان ترس انسان‌های اولیه است که در غارها زندگی می‌کردند و نگران حمله‌ی حیوانات در تاریکی بودند. برای احساس امنیت بیشتر و غلبه بر ترس‌ها و تاریکی‌ها، اختراع آتش به آنها کمک زیادی کرد. در انسان ترس حاصل از عدم شناخت و عدم پیش‌بینی خطرات است.

در نتیجه این ترس به شکل عدم امنیت خود را در ضمیر ناخودآگاه نشان می‌دهد و انسان بدون آن که به صورت واضح و مشخصی دلیل ترس خود را بدانند بطور ناخودآگاه از تاریکی و تنها ماندن در آن می‌ترسد. و باز هم نظریه‌ی ضمیر ناخودآگاه جمعی یونگ، یعنی به راستی ما وارث ترس‌های اجدادیمان هستیم، بدون آنکه بخواهیم و دلیل آن را بدانیم!...

مژده پاک سرشت

کارشناس ارزیابی عملکرد
کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان مازندران

بازی مافیا در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان؛ تهدید است یا فرصت؟

چکیده

بازی مافیا در سال‌های اخیر به عنوان یکی از بازی‌های گروهی و سرگرمی‌های پرتطرفدار بر مبنای استدلال، با محوریت گفت‌وگو، تحلیل رفتارها و تعامل، جای خود را در میان نوجوانان باز کرده است. با ورود این بازی به مراکز فرهنگی همچون کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، بحث‌هایی درباره ماهیت تربیتی یا آسیب‌زای آن شکل گرفته است. اما پرسش اصلی این است: آیا اجرای این بازی در فضای تربیتی کانون، تهدیدی برای اهداف فرهنگی و آموزشی آن محسوب می‌شود یا فرصتی برای رشد مهارت‌های فکری و اجتماعی کودکان و نوجوانان است؟ این مقاله به بررسی تهدیدها و فرصت‌های این بازی در چارچوب اهداف فرهنگی کانون می‌پردازد. با تحلیل محتوای بازی و مقایسه آن با فعالیت‌هایی نظیر بحث آزاد، نقد کتاب، نقد فیلم، تلاش می‌شود که جایگاه احتمالی بازی مافیا در فضای یادگیری غیرمستقیم روشن شود. یافته‌ها نشان می‌دهند که با هدایت مناسب از سوی مربی آگاه، این بازی می‌تواند بستری برای رشد تفکر انتقادی، تقویت مهارت گفت‌وگو و مسئولیت‌پذیری گروهی باشد.

کلیدواژه‌ها

بازی مافیا، کانون پرورش فکری، آموزش غیر مستقیم، تفکر انتقادی، رشد اجتماعی، مربی آگاه، تعامل فرهنگی

مقدمه

کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، از دیرباز پایگاهی برای پرورش ذهن، تقویت خلاقیت، تفکر و مهارت‌های اجتماعی و تربیت نسلی آگاه از طریق ابزارهای فرهنگی بوده است. بازی، به عنوان یکی از ابزارهای یادگیری غیرمستقیم، همیشه جایگاه مهمی در برنامه‌های کانون داشته است. فعالیت‌هایی نظیر بحث آزاد، نقد کتاب، نقد فیلم و بازی‌هایی فکری علاوه بر سرگرمی، بستری برای انتقال ارزش‌ها و تقویت مهارت‌های شناختی و ارتباطی بوده‌اند.

در چنین فضایی، بازی مافیا نیز به تدریج از طریق اعضا وارد کانون شده است. اما برخی نگرانی‌ها در مورد جنبه‌های اخلاقی و روان‌شناختی این بازی مطرح شده‌اند که ما را وامی‌دارد تا با دقت بیشتر به بررسی ابعاد آن بپردازیم.

پیشینه تحقیق

بازی‌های گروهی به عنوان ابزاری برای تقویت مهارت‌های اجتماعی، فکری و عاطفی در سال‌های اخیر توجه زیادی را به خود جلب کرده‌اند. بازی‌های گروهی به ویژه در محیط‌های آموزشی و تربیتی، به دلیل توانایی‌شان در ترویج همکاری، تعامل اجتماعی و تفکر جمعی، به‌طور گسترده مورد استفاده قرار می‌گیرند (بروک، ۱۳۹۲). یکی از این بازی‌ها، بازی مافیا است که در دهه‌های اخیر به یک سرگرمی محبوب در میان نوجوانان تبدیل شده است. این بازی با تکیه بر تفکر استراتژیک، تحلیل رفتارها و استفاده از استدلال منطقی، در پی ایجاد فضایی اجتماعی است که بازیکنان در آن به تعامل با یکدیگر پرداخته و به‌طور غیرمستقیم مهارت‌های ارتباطی خود را تقویت می‌کنند.

پژوهش‌های متعدد نشان داده‌اند که بازی‌های گروهی نقش مهمی در تقویت مهارت‌های اجتماعی نظیر همکاری، مذاکره و حل مسئله دارند (رحمتی، ۱۴۰۰). به‌ویژه بازی‌هایی که نیازمند تفکر انتقادی و استدلال منطقی هستند، می‌توانند در پرورش توانایی‌های شناختی و اجتماعی کودکان و نوجوانان مؤثر باشند. از این رو، بازی‌هایی مانند مافیا که در آن‌ها باید نقش‌ها و رفتارهای مختلف افراد را تحلیل و ارزیابی کرد، به‌طور خاص برای توسعه مهارت‌های تفکر نقاد و اجتماعی مفید هستند (شجاعی، ۱۳۹۹).

در حالی که بسیاری از فعالیت‌های کانون پرورش فکری، مانند نقد کتاب، نقد فیلم و بحث آزاد، به‌طور سنتی در راستای اهداف تربیتی و آموزشی خود موفق بوده‌اند، بازی مافیا نیز پتانسیل آن را دارد که در این راستا وارد عمل شود. در مطالعات انجام‌شده توسط پل و الدر (۱۳۸۸) نشان داده شد که آموزش تفکر انتقادی و تقویت مهارت‌های اجتماعی می‌تواند از طریق بازی‌های گروهی، که اغلب با تعاملات اجتماعی پیچیده همراه هستند، به‌خوبی انجام گیرد. بازی مافیا به‌ویژه در تقویت مهارت‌های استدلال منطقی، تفکر انتقادی و کنترل هیجانات نقش مهمی ایفا می‌کند.

با این حال، برخی پژوهشگران به آسیب‌های احتمالی این نوع بازی‌ها در فضای آموزشی اشاره کرده‌اند. شجاعی (۱۳۹۹) بر این نکته تأکید کرده است که در صورت نبود نظارت و هدایت مربی آگاه، بازی‌های گروهی می‌توانند به جنبه‌های منفی از

جمله تشویق به رفتارهای خشونت‌آمیز یا رقابت‌های ناسالم دامن بزنند. بنابراین، طراحی و اجرای درست این بازی‌ها در کانون‌های پرورش فکری نیازمند دقت و توجه به جنبه‌های تربیتی و فرهنگی است.

پژوهش‌های اخیر نیز بر اهمیت نقش مربیان در هدایت صحیح این گونه بازی‌ها تأکید دارند. بازی مافیا به‌طور خاص، اگر تحت نظارت مربیان آگاه و با هدف تقویت مهارت‌های فکری و اجتماعی اجرا شود، می‌تواند به ابزاری مؤثر در راستای اهداف کانون تبدیل شود (بروک، ۱۳۹۲). در نهایت، این مقاله به بررسی امکان اجرای بازی مافیا در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و بررسی تأثیرات آن بر اهداف تربیتی و آموزشی کانون پرداخته و تلاش دارد تا جایگاه آن را در کنار دیگر فعالیت‌های کانونی همچون بحث آزاد، نقد کتاب و فیلم، مورد تحلیل قرار دهد.

بدنه مقاله

۱. شناخت ماهیت بازی مافیا و ویژگی‌های آن
بازی مافیا نوعی بازی گروهی نقش‌محور است. نبرد میان دو گروه پنهان و آشکار است که در آن بازیکنان به صورت تصادفی نقش‌هایی را دریافت می‌کنند و در قالب یک داستان اجتماعی باید با گفت‌وگو، تحلیل و تشخیص، نقش‌های پنهان (مانند مافیا) را کشف کنند. مافیاهای که در خفا تصمیم می‌گیرند و شهروندان که باید با هوش و دقت، عاملان پشت پرده را شناسایی کنند. این بازی بر پایه مهارت‌هایی چون قدرت استدلال منطقی، تفکر نقاد، هوش هیجانی، توانایی در بحث و گفت‌وگو، مشارکت فعال، دقت در مشاهده، شنیدن فعال و کنترل احساسات شکل گرفته است.

در بازی مافیا (چه به صورت کلاسیک و چه به صورت نسخه‌های پیشرفته‌تر که معمولاً در ایران به شکل بازی دورهمی اجرا می‌شود)، شخصیت‌ها به دو دسته کلی تقسیم می‌شوند:

شهروندها (بی‌گناهها)

مافیا (گناه‌کارها)

علاوه بر این، گاهی شخصیت‌هایی بی‌طرف

شهروند است.

نقش گاد (خدای بازی):

مسئول کنترل و اجرای بازی است، نقش بازی نمی‌کند، اطلاعات همه را می‌داند و روند شبها و روزها را پیش می‌برد.

بازی مافیا معمولاً با ۷ تا ۲۵ نفر قابل اجراست، ولی بهترین حالت برای تعادل و جذابیت، بین ۱۰ تا ۱۵ نفر است. در ادامه، توضیح روند شروع و اجرای بازی را می‌خوانیم:

۱. نقش‌ها تعیین می‌شوند (توزیع نقش‌ها)

گاد (خدای بازی) نقش‌ها را به صورت مخفی بین بازیکنان پخش می‌کند.

بسته به تعداد نفرات، حدود یکسوم بازیکنان مافیا هستند و باقی شهروند. مثلاً در بازی ۱۲ نفره:

۳ یا ۴ نفر مافیا (مثلاً ۲ مافیای ساده، ۱ رئیس مافیا، ۱ ناتو)

۸ یا ۹ نفر شهروند (شامل دکتر، کارآگاه، تک‌تیرانداز و چند شهروند ساده)

۲. شب اول (معارفه مخفی)

همه چشم‌ها را می‌بندند. گاد نقش‌های خاص را یکی‌یکی صدا می‌زند تا هم‌تیمی‌هایشان را بشناسند.

مافیا بیدار می‌شوند و هم‌دیگر را می‌بینند.

نقش‌هایی مثل دکتر، کارآگاه و... هم به ترتیب بیدار می‌شوند تا با نقششان آشنا شوند.

۳. روز اول (بحث و رأی‌گیری)

همه چشم باز می‌کنند.

گاد می‌گوید که شب کسی کشته نشده است. (چون شب اول معمولاً فقط برای آشنایی است).

بازیکنان با هم بحث می‌کنند، تحلیل می‌کنند و به یک نفر مشکوک رأی می‌دهند.

کسی که بیشترین رأی را بیاورد، از بازی حذف می‌شود (مگر اینکه نقش خاصی داشته باشد که نجاش بدهد).

۴. شب‌های بعد

هر شب مافیا تصمیم می‌گیرد چه کسی را بکشد.

(مانند نقش‌های مستقل یا خاکستری) هم وجود دارند. در ادامه شخصیت‌های پرکاربرد و نقش‌شان معرفی می‌شود.

شخصیت‌های مافیا

مافیای ساده: شبها با دیگر مافیا مشورت می‌کند و در کشتن افراد نقش دارد.

رئیس مافیا (پدرخوانده): تصمیم نهایی برای کشتن را می‌گیرد. ممکن است در برابر نقش‌هایی مثل کارآگاه قابل شناسایی نباشد.

مافیا ناتو (سایلنت، خاموش): در رأی‌گیری حرف نمی‌زند یا حرف‌های محدودی می‌زند. در بازی ایجاد ابهام می‌کند.

مافیا حرفه‌ای: می‌تواند کسی را بدون مشورت با بقیه مافیا بکشد (با خطر بالا رفتن ریسک خطا).

روان‌پزشک مافیا (یا گادفادر با قدرت خواب): می‌تواند کاری کند که نقش‌های شهروندی خواب بمانند و نتوانند در شب عمل کنند.

شخصیت‌های شهروند (بی‌گناه)

شهروند ساده: فقط در روز رأی می‌دهد و سعی می‌کند با استدلال مافیا را شناسایی کند.

کارآگاه: هر شب می‌تواند نقش یکی از بازیکنان را از گاد بپرسد (آیا مافیا هست یا نه؟)

دکتر: می‌تواند هر شب یک نفر (حتی خودش) را در برابر کشته شدن محافظت کند.

اسنایپر (تک‌تیرانداز): یک تیر دارد و می‌تواند در شب کسی را بکشد. اگر اشتباه کند، خودش می‌میرد.

روان‌شناس (یا آنالیزگر): می‌تواند یکی را از صحبت بازدارد یا دروغ‌سنجی کند.

بادیگارد: خودش را فدای محافظت از یک نفر دیگر می‌کند.

کشیش / منجی: می‌تواند نفر مرده‌ای را یک بار در طول بازی زنده کند.

نقش‌های مستقل یا خاکستری

جوکر / دلقک: اگر رأی داده شود و از بازی خارج شود، برنده می‌شود.

تروریست: اگر رأی داده شود، می‌تواند یک نفر را با خودش بکشد.

عاشق (با یک شریک): با یک بازیکن دیگر عاشق است و اگر یکی بمیرد، آن یکی هم می‌میرد. ممکن است عاشق مافیا یا شهروند باشد.

گرگینه (در نسخه‌های خاص): فقط شبها بیدار است و کسی او را نمی‌شناسد. مستقل از مافیا و

دکتر محافظت می کند.

کارآگاه نقش کسی را چک می کند.

نقش های دیگرهم بر اساس قابلیت شان عمل می کنند.

۵. بازی ادامه دارد تا یکی از این شرایط پیش بیاد:

مافیاها با شهروندها مساوی شوند → مافیا برنده می شود.

همه مافیا کشته شوند → شهروندها برنده می شوند.

نقش مستقل شرایط خاص خودش را کامل کند → آن شخصیت برنده است (مثلاً جوکر اگر رأی بیاورد).

مدت زمان بازی مافیا بستگی به تعداد بازیکنان، نوع نقش ها و سبک اجرای بازی (سریع یا تحلیلی) دارد، اما به طور معمول: مدت زمان بازی مافیا:

تعداد بازیکن	زمان تقریبی بازی
۷ تا ۹ نفر	حدود ۳۰ تا ۴۵ دقیقه
۱۰ تا ۱۲ نفر	حدود ۴۵ تا ۷۰ دقیقه
۱۳ تا ۱۵ نفر	حدود ۱ تا ۱,۵ ساعت
۱۶ نفر به بالا	ممکن است تا ۲ ساعت یا بیشتر طول بکشد

عوامل مؤثر بر طول بازی: تعداد بازیکن (هرچه بیشتر، بازی طولانی‌تر) نوع نقش‌ها (نقش‌های زیاد = شب‌های پیچیده‌تر) شیوه اجرای گاد (اگر گاد سریع و حرفه‌ای باشد، بازی روان‌تر پیش می‌رود) بحث و چالش روزها (اگر بحث‌ها طولانی شود، بازی می‌تواند خیلی طولانی‌تر شود) بازیکنان حرفه‌ای یا تازه‌کار بودن (بازیکنان حرفه‌ای معمولاً سریع‌تر نتیجه‌گیری می‌کنند) ویژگی‌های بارز بازی مافیا شامل: مشارکت گروهی بالا در گیسازی ذهنی تقویت قدرت بیان و استدلال افزایش تمرکز و حافظه کوتاهمدت بالا بردن ظرفیت پذیرش نقد و تحلیل موقعیت.

فرصت‌های تربیتی بازی مافیا در فضای کانون رشد تفکر تحلیلی و نقاد: بازی مافیا مانند فعالیت‌های نقد فیلم و نقد کتاب، ذهن اعضا را به تحلیل رفتارها و کلمات دیگران سوق می‌دهد. این بازی به‌صورت غیرمستقیم به تقویت تفکر نقاد کمک می‌کند. پرورش مهارت گفت‌وگو و شنیدن فعال: در جریان بازی، اعضا یاد می‌گیرند بدون قطع کردن دیگران صحبت کنند، از موضع خود دفاع کنند و به نظر جمع احترام بگذارند. تمرین کار گروهی و مسئولیت جمعی: اعضا نقش‌هایی در قالب گروه دارند و باید برای رسیدن به هدف مشترک همکاری کنند. کنترل هیجان و هوش هیجانی: حفظ آرامش در نقش‌های فشارآور، کنترل عصبانیت، حفظ تمرکز و خونسردی از دستاوردهای عاطفی این بازی است. معرفی سه فعالیت مهم در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان تعریف فعالیت بحث آزاد بحث آزاد یکی از فعالیت‌های فرهنگی-آموزشی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان است که در آن اعضا (کودکان و نوجوانان) با هدایت مربی درباره موضوعات مختلف اجتماعی، فرهنگی، اخلاقی یا علمی به گفتگو پرداخته و شیوه درست گفتگو و نقد سازنده را می‌آموزند. هدف این نشست‌ها پرورش و تقویت قدرت تفکر، استدلال، بیان منطقی، تقویت اعتماد به نفس، بیان نظرات شخصی، احترام به دیدگاه دیگران و تمرین مهارت‌های گفتگو است. در این فعالیت، اعضا در فضایی صمیمی و به دور از قضاوت، آزادانه موضوعات گوناگون به تبادل نظر می‌پردازند از طریق تبادل ایده‌ها یاد می‌گیرند بهتر تحلیل کنند و نتیجه‌گیری منطقی داشته باشند. فواید: شرکت در بحث آزاد به رشد مهارت‌های ارتباطی-کلامی، تقویت اعتماد به نفس، افزایش قدرت تحلیل و ارتقاء تفکر انتقادی گسترش دایره واژگان و بهبود قدرت استدلال در اعضا می‌گردد. این فعالیت به آن‌ها یاد می‌دهد شنونده‌های خوبی باشند، با دید انتقادی مسائل را بررسی کنند.

تعریف و اجرای فعالیت نقد فیلم در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان:

فعالیت نقد فیلم یکی از برنامه‌های فرهنگی-آموزشی کانون است که طی آن اعضا پس از تماشای یک فیلم (کوتاه یا بلند)، در فضایی گروهی به تحلیل و ارزیابی جنبه‌های مختلف آن مانند موضوع، پیام، شخصیت‌ها، فضا سازی، کارگردانی و پیام‌های اخلاقی یا اجتماعی فیلم می‌پردازند. این جلسه با مدیریت مربی برگزار می‌شود؛ به این صورت که ابتدا فیلم به طور کامل نمایش داده می‌شود، سپس مربی با طرح پرسش‌های هدفمند، بحث و گفت‌وگو را هدایت کرده و اعضا را به بیان دیدگاه‌های شخصی خود درباره فیلم دعوت می‌کند. فواید فعالیت نقد فیلم برای اعضا: شرکت در جلسات نقد فیلم باعث پرورش قدرت مشاهده دقیق، تقویت مهارت تحلیل و نقد منطقی، رشد تفکر انتقادی و بهبود توانایی بیان نظرات در کودکان و نوجوانان می‌شود. این فعالیت به اعضا می‌آموزد که پشت ظاهر داستان‌ها و تصاویر، پیام‌های عمیق‌تری را کشف کنند، دید هنری و فرهنگی خود را گسترش دهند و نسبت به آثار رسانه‌ای نگاه آگاهانه‌تر و مسئولانه‌تری داشته باشند. همچنین نقد فیلم زمینه‌ساز افزایش اعتماد به نفس، تمرین کار گروهی و احترام به دیدگاه‌های متفاوت در میان اعضاست.

مسئولانه نظر بدهند و به عقاید مخالف احترام بگذارند. همچنین باعث شکوفایی خلاقیت، افزایش حس همکاری گروهی و پرورش شخصیت مستقل در اعضا می‌شود. همچنین زمینه‌ساز تربیت نسلی اندیشمند، گفتگو محور و مشارکت‌جو در جامعه آینده خواهد بود.

تعریف فعالیت نقد کتاب در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان:

نقد کتاب یکی از فعالیت‌های فرهنگی کانون پرورش فکری است که طی آن اعضا پس از مطالعه یک کتاب، به بررسی، تحلیل و ارزیابی محتوایی، ادبی و پیام‌های آن می‌پردازند. این فعالیت با هدایت مربی انجام می‌شود و اعضا می‌آموزند که ضمن بیان دیدگاه‌های شخصی خود درباره نقاط قوت و ضعف کتاب، به اصول نقد منصفانه و تحلیل منطقی پایبند باشند. هدف اصلی این برنامه، ارتقای سواد خواندن، تقویت قدرت تفکر انتقادی و آشنایی اعضا با شیوه‌های درست ارزیابی آثار فرهنگی است.

فواید فعالیت نقد کتاب:

شرکت در برنامه نقد کتاب، مهارت تحلیل و ارزیابی در کودکان و نوجوانان را تقویت می‌کند، قدرت بیان و نوشتار آن‌ها را بهبود می‌بخشد و توانایی آن‌ها را در فهم عمیق‌تر متون افزایش می‌دهد. این فعالیت به پرورش تفکر خلاق، رشد دید انتقادی، افزایش دقت و توجه به جزئیات و همچنین آشنایی اعضا با سبک‌های مختلف ادبی کمک می‌کند. در نهایت، نقد کتاب باعث ارتقای سلیقه مطالعاتی و تشویق به انتخاب آگاهانه‌تر کتاب در میان اعضا می‌شود.

تعریف و اجرای فعالیت نقد فیلم در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان:

فعالیت نقد فیلم یکی از برنامه‌های فرهنگی-آموزشی کانون است که طی آن اعضا پس از تماشای یک فیلم (کوتاه یا بلند)، در فضایی گروهی به تحلیل و ارزیابی جنبه‌های مختلف آن مانند موضوع، پیام، شخصیت‌ها، فضا سازی، کارگردانی و پیام‌های اخلاقی یا اجتماعی فیلم می‌پردازند. این جلسه با مدیریت مربی برگزار می‌شود؛ به این صورت که ابتدا فیلم به طور کامل نمایش داده می‌شود، سپس مربی با طرح پرسش‌های هدفمند، بحث و گفت‌وگو را هدایت کرده و اعضا را به بیان دیدگاه‌های شخصی خود درباره فیلم دعوت می‌کند. فواید فعالیت نقد فیلم برای اعضا: شرکت در جلسات نقد فیلم باعث پرورش قدرت مشاهده دقیق، تقویت مهارت تحلیل و نقد منطقی، رشد تفکر انتقادی و بهبود توانایی بیان نظرات در کودکان و نوجوانان می‌شود. این فعالیت به اعضا می‌آموزد که پشت ظاهر داستان‌ها و تصاویر، پیام‌های عمیق‌تری را کشف کنند، دید هنری و فرهنگی خود را گسترش دهند و نسبت به آثار رسانه‌ای نگاه آگاهانه‌تر و مسئولانه‌تری داشته باشند. همچنین نقد فیلم زمینه‌ساز افزایش اعتماد به نفس، تمرین کار گروهی و احترام به دیدگاه‌های متفاوت در میان اعضاست.

۳. تهدیدهای احتمالی بازی مافیا در فضای تربیتی عادی سازی فریب و دروغ:

نقش‌های مافیا نیازمند پنهان کاری هستند. اگر هدف بازی صرفاً پیروزی باشد، ممکن است ارزش‌های اخلاقی مانند صداقت تحت‌الشعاع قرار گیرد. ایجاد فشار روانی: برخی کودکان یا نوجوانان در برابر محیط‌های پرهیجان دچار اضطراب می‌شوند. این فشار ممکن است تأثیر منفی بر اعتماد به نفس آن‌ها بگذارد. رقابت ناسالم و درگیری‌های لفظی: اگر مربی نتواند فضای گفت‌وگو را کنترل کند، امکان بروز پرخاشگری کلامی یا اختلاف‌های فردی افزایش می‌یابد.

۴. نقش کلیدی مربی در هدایت بازی درست مانند سایر فعالیت‌های فرهنگی کانون، موفقیت بازی مافیا به کیفیت اجرای آن توسط مربی آگاه بستگی دارد.

مربی باید اهداف تربیتی بازی را بشناسد، نقش‌ها را به درستی توزیع کند و در پایان، جلسه‌ی تحلیل بازی (Debriefing) برگزار کند تا اعضا بتوانند تجربیات خود را بازگو کرده، از آن‌ها یاد بگیرند.

Debriefing : جلسه توجیهی جلسه‌ای است که به منظور کسب اطلاعات در مورد کار خاصی که به تازگی به پایان رسیده است تشکیل می‌شود، به عنوان مثال در مورد آنچه به خوبی انجام شده است و آنچه انجام نشده است.

منابع

- ۱- براک، مارک (۱۳۹۲). بازی‌های فکری برای تقویت ذهن کودکان. مترجم: مهشید رضایی. تهران: انتشارات رشد.
- ۲- پل، ریچارد و الدر، لیندا (۱۳۸۸). پرورش تفکر انتقادی در کودکان و نوجوانان. مترجم: حسن ملکی. تهران: انتشارات آوای نور.
- ۳- کرمی، علی‌اصغر (۱۳۹۶). آموزش غیرمستقیم در فعالیت‌های فرهنگی کودکان و نوجوانان. تهران: نشر مدرسه.

مقاله:

- ۱- شجاعی، مینا (۱۳۹۹). "روانشناسی بازی‌های گروهی و نقش آن‌ها در تقویت مهارت‌های اجتماعی". مجله روان‌شناسی تربیتی، شماره ۲۸.
- ۲- رحمتی، احسان (۱۴۰۰). "تأثیر بازی مافیا بر مهارت گفت‌وگو و استدلال در نوجوانان". پایگاه علمی سیویلیکا. <https://civilica.com/doc/1175481>

سایت

- ۱- سایت روان‌شناسی کودک و نوجوان (Child Mind Institute) <https://childmind.org>
- ۲- سایت کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان <https://www.kanoonnews.ir>

مربی همچنین می‌تواند از ابزارهایی نظیر:

برگزاری جلسات گفت‌وگوی آزاد پس از بازی، طرح نقد بازی همانند نقد فیلم یا کتاب، طراحی نسخه بومی و تربیتی بازی مافیا متناسب با سن، فرهنگ و ارزش‌های بومی و استفاده کند تا جنبه‌های آموزشی و فرهنگی بازی تقویت شود.

نتیجه‌گیری

این مقاله با عنوان «بازی مافیا در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان؛ تهدید است یا فرصت؟» و با پرسش اصلی «آیا اجرای این بازی در فضای تربیتی کانون، تهدیدی برای اهداف فرهنگی و آموزشی آن محسوب می‌شود یا فرصتی برای رشد مهارت‌های فکری و اجتماعی کودکان و نوجوانان است؟» نگاشته شد. بر پایه‌ی گفتگو و نظرسنجی از ۱۱۵ نوجوان دختر و پسر در چهار استان کشور (مازندران، خوزستان، تهران و کرمانشاه)، نتایج نشان داد که بازی مافیا از جمله بازی‌های محبوب و پرطرفدار در میان نوجوانان است.

بررسی‌ها حاکی از آن است که بی‌توجهی به نیازهای واقعی نوجوانان در مراکز کانون، زمینه‌ساز گرایش اعضا به محیط‌های غیررسمی نظیر کافه‌های سطح شهر و ارتباط با گروه‌های نامتجانس سنی می‌شود که این امر خود آسیب‌ها و معضلات متعددی را در پی خواهد داشت. بنابراین، از دیدگاه نویسنده، در صورت اجرای آگاهانه و هدایت‌شده‌ی بازی مافیا توسط مربیان مجرب و آموزش‌دیده در فضای کانون، این بازی می‌تواند به ابزاری مؤثر در راستای تحقق اهداف فرهنگی، تربیتی و آموزشی بدل گردد.

بازی مافیا با ویژگی‌هایی چون تقویت استدلال، پرورش تفکر نقاد، افزایش مهارت‌های ارتباطی، کنترل هیجانات و توسعه‌ی مشارکت گروهی، دقیقاً در راستای رسالت کانون برای رشد همه‌جانبه‌ی اعضا قرار دارد. همان‌گونه که فعالیت‌هایی نظیر بحث آزاد، نقد فیلم، نقد کتاب و سایر بازی‌های فکری سال‌هاست جایگاه تربیتی خود را در کانون پرورش فکری تثبیت کرده‌اند، بازی مافیا نیز می‌تواند با نگاهی فرهنگی، تربیتی و مبتنی بر اصول علمی، جایگاهی در میان فعالیت‌های کانونی بیابد؛ به شرط آن‌که طراحی، هدایت و نظارت بر اجرای آن با دقت و مسئولیت‌پذیری همراه باشد.

عوامل مؤثر بر تمایل حضور مجدد اعضای کودک و نوجوان در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان شهرستان نوشهر-تابستان ۱۴۰۳

• جعفر ولی پور

مربی مرکز فرهنگی هنری نوشهر

چکیده

زمینه: پژوهش حاضر، با هدف شناسایی و سنجش عوامل مؤثر بر حضور مجدد اعضاء در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان شهرستان نوشهر، انجام شده است. روش: این پژوهش با روش پیمایشی و جامعه آماری کلیه اعضاء (کودک و نوجوانان ۷-۱۷ سال) که در تابستان ۱۴۰۳ به کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان نوشهر مراجعه کرده و نمونه آماری، شامل ۹۰ نفر، به شیوه نمونه گیری خوشه ای دومرحله ای انتخاب شد، را شامل می شود. داده های حاصل از پرسشنامه ها با استفاده از آزمون های دوجمله ای، فریدمن، من ویتینی و کروسکال والیس تحلیل شد. یافته ها: مهم ترین عوامل تمایل حضور مجدد در کانون در گروه های هدف؛ انگیزه های درونی، رفتار مربیان، منابع موجود، کارگاه ها (کارگاه های عمومی و تخصصی)، فضای مرکز و امکانات در نظر گرفته شده است. دیدگاه دختران و پسران در خصوص عوامل؛ فضای مرکز، امکانات و انگیزه های درونی متفاوت است، به گونه ای که دختران این عوامل را مؤثرتر می دانند. نتایج آزمون کروسکال والیس نشان داد گروه های سنی بالاتر نسبت به گروه های سنی پایین تر، عامل استفاده از امکانات (فضای بازی، آمفی تاتر، نور، سرمایش و گرمایش و ...) را مؤثرتر می دانند. بحث و نتیجه گیری: در یک جمع بندی کلی می توان گفت که عوامل مؤثر بر تمایل حضور مجدد در کانون، تابع مجموعه ای از عوامل است که مهم ترین آن، رفتار مربیان است. نتایج پژوهش می تواند در سیاست گذاری های کلان کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان یا هر نوع کتابخانه ای که به گروه کودک و نوجوان خدمات رسانی می کند، مفید واقع شود.

کلیدواژه ها: کانون پرورش فکری، کودکان و نوجوانان، تمایل حضور مجدد در کانون، رفتار مربیان

مقدمه

زیربنا و پایه گذاری شخصیت انسان در سال های اولیه زندگی اش شکل می گیرد و آموخته های این دوران، تأثیر عمیق و انکارناپذیری بر آینده زندگی فرد دارد. حضور کودکان و نوجوانان در کانون پرورش فکری، آشنایی و تعامل با مربیان، ارتباط موثر با سایر کودکان و نوجوانان، مطالعه کتاب و ... در شکل گیری تمایل به حضور در کانون و استفاده از این مکان به عنوان یکی از مکان های برطرف کننده نیازهای فرهنگی و اجتماعی کودک، نقشی مهم و اساسی ایفا می کنند.

کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ساختاری دارد که به بروز استعدادها کمک می کند و پیش برنده دانش و فرهنگ عمومی در حوزه کودک و نوجوان است. این مجموعه، ارائه کننده اندیشه های خلاقانه برای کودکان و نوجوانان می باشد. اگر عادت به حضور در مراکز کانون پرورش فکری و مطالعه از همان سنین کودکی و نوجوانی در افراد شکل گیرد، راه و رسم زندگی را خواهند آموخت و تحت تأثیر داستان ها و کتاب های آموزنده، به رشد و تعالی خواهند رسید و در آینده نیز برای حل مشکلات خود از کتاب کمک خواهند گرفت. در این راستا، کتابخانه های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، مکانی مناسب جهت رشد فردی و تقویت رفتار اجتماعی، افزایش دانش، آگاهی، خلاقیت و ایجاد عادت به مطالعه در کودکان و نوجوانان است. از این رو، نیاز به شناسایی عوامل مؤثر بر افزایش میزان تمایل به حضور مجدد به مراکز کانون از دید کودکان و نوجوانان، به منظور ارائه راهکارهایی در زمینه بهبود و ارتقای عوامل مؤثر، بسیار ضروری به نظر می رسد.

گسترش فرهنگ کتاب خوانی وابسته به توسعه فرهنگی جامعه است. جامعه ای در پیش برد اهداف ملی و فراملی

خود موفق تر خواهد بود که سطح بینش و آگاهی عمومی بیشتر باشد. (معرفزاده و ایرجی، ۱۳۸۹). یکی از مراکز مهم در گسترش فرهنگ مطالعه در جامعه، علاوه بر کتابخانه‌های عمومی، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان است. کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان از جمله نهادهای فرهنگی است که نزدیک به نیم قرن در عرصه رشد و پرورش استعداد های کودکان و نوجوانان به فعالیت پرداخته است. در این میان نیروهای انسانی اعم از مربیان، کارشناسان و مدیران تجربه‌های منحصر به فردی را کسب نموده‌اند که حاصل ساعت‌ها بحث و گفتگو و سال‌ها تجربه است. اهداف عالی فرهنگی، گستره جغرافیایی، مناسبات بین مربیان و اعضاء، عمق ارتباط، علاقمندی، انگیزه و توانایی نیروهای انسانی کانون و بسیاری عوامل دیگر ساز و کاری را فراهم آورده است که نوع نگرش و عملکرد کانون را از سایر کارگزاران کودک و نوجوان در جامعه متمایز ساخته است.

کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، مرجعی معتبر برای ارائه رایگان اندیشه‌های خلاقانه به کودکان و نوجوانان است و استعداد و توانایی‌های آنان را به جامعه معرفی می‌کند. اگر عادت به حضور در مراکز کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و مطالعه از همان سنین کودکی در افراد شکل گیرد، راه و رسم زندگی را بهتر خواهند آموخت و تحت تأثیر قصه‌ها، داستان‌ها و کتاب‌های آموزنده، به رشد و تعالی رسیده و در آینده نیز برای حل مشکلات خود از کتاب کمک خواهند گرفت. در این راستا، کتابخانه‌های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، مکانی مناسب جهت رشد فردی و تقویت رفتار اجتماعی، افزایش دانش، آگاهی، خلاقیت و ایجاد عادت به مطالعه در کودکان و نوجوانان است. از این رو، نیاز به شناسایی عوامل مؤثر بر تمایل حضور مجدد در مراکز کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، به منظور ارائه راهکارهایی در زمینه بهبود و ارتقای عوامل مؤثر، بسیار ضروری به نظر می‌رسد.

از سویی دیگر، ارزیابی رضایت اعضای مراجعه کننده به مراکز کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، فارغ از اینکه در چه گروه سنی قرار دارند، مسئله‌ای بسیار مهم در سیاست‌گذاری‌های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان است. بدیهی است که میزان رضایت اعضاء، به کیفیت خدمات ارائه شده توسط مربیان مراکز کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان بستگی دارد.

کودکان و نوجوانان از مهم‌ترین قشرهای مراجعه کننده به مراکز کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان هستند. از این حیث، سرمایه‌گذاری در پژوهش و صرف زمان در مطالعه و تربیت این نسل، سرمایه‌گذاری بُرد- بُرد برای آینده فرد و جامعه خواهد بود. یکی از روش‌های ارزیابی کیفیت خدمات مراکز کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، بررسی عوامل مؤثر بر تمایل حضور مجدد کودک و نوجوان به مراکز و نظرخواهی از آنهاست. بررسی این عوامل به مربیان و سیاستگذاران کمک می‌کند، نقاط قوت و ضعف موجود را شناسایی و با ارتقای سطح خدماتی که در میزان تمایل به حضور مجدد در مراکز کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان اثرگذار و زمینه را برای حضور هرچه بیشتر کودکان و نوجوانان، فراهم سازند.

پیشینه پژوهش

مطالعات مختلفی با موضوع اشتیاق به بازگشت به کتابخانه‌ها از سوی برخی محققان صورت گرفته است اما در خصوص مراکز کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان تحقیقی مشاهده نشده است. نمونه‌هایی از این تحقیقات عبارتند از؛

دل‌پسند و همکاران (۱۴۰۳) در مقاله ویژگی‌های فردی دانشی و مهارتی کتابداران کتابخانه‌های عمومی ایران برای ارائه مشاوره به خوانندگان به روش توصیفی- پیمایشی و جامعه آماری کلیه کتابداران شاغل در کتابخانه‌های عمومی کشور نشان داد، کتابداران در بُعد ویژگی‌های فردی، دانشی، سطح بالاتر از حد متوسط؛ اما مؤلفه دانش فرایندی پایین‌تر از حد متوسط، در بُعد مهارتی هم تمامی مؤلفه‌ها در سطح بالاتر از حد متوسط بودند. در نتیجه، کتابداران کتابخانه‌های عمومی نیازمند ارتقاء سطح دانش فرایندی و همچنین توسعه مهارت‌هایشان برای ارائه خدمات مشاوره مؤثرتر به خوانندگان هستند.

عظیمی و همکاران (۱۴۰۲) در مقاله بررسی وضعیت خدمات جنبی بخش کودکان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان و رابطه آن با وفاداری اعضای کودک ۷-۱۱ سال، به روش پژوهشی آمیخته، مشخص کردند که میزان رضایت اعضای کودک ۷ تا ۱۱ سال کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان از خدمات جنبی ارائه شده در این

کتابخانه ها در وضعیتی مطلوب قرار دارد و بین رضایت این کودکان و همه ابعاد وفاداری بررسی شده در این پژوهش رابطه ای معنادار وجود دارد.

جعفری و همکاران (۱۴۰۰) در مقاله نقش رهبری تحول آفرین، انگیزه فردی و تسهیم دانش در رفتار کار نوآورانه کارکنان کتابخانه های عمومی استان فارس، با استفاده از روش توصیفی پیمایشی و جامعه آماری شامل ۱۰۰ نفر از کتابداران شاغل در بخش کودک و نوجوان تحت پوشش اداره کل نهاد کتابخانه های عمومی منطقه چهار کشور استانهای قم مرکزی، زنجان و همدان) نشان دادند، کتابداران دارای تحصیلات بیشتر می توانند مدیریت اطلاعات و مدیریت زمان بهتری داشته باشند.

حسن زاده و همکاران (۱۳۹۹) در مقاله واکاوی تصویر ذهنی مردم از کتابخانه عمومی ایران (یا اتکا بر نظریه زمینه ای) به روش تحقیق کیفی نشان داد که نگاه مردم نسبت به کتابخانه های گذشته منفی بوده و بسیاری از مردم با توجه به همین نگاهی که نسبت به کتابخانه ها دارند، از مراجعه به کتابخانه های امروزی خودداری می کنند. از طرفی دیگر، افراد مصاحبه شونده برای مراجعه به کتابخانه ها شرطها و پیشنهادهایی ارائه دادند که اگر به آنها توجه شود، قطعاً میزان مراجعه آنها به کتابخانه افزایش خواهد یافت.

سعید پورحسینی دهکردی (۱۳۹۸) در مقاله ای با عنوان اصول طراحی باغ کتاب براساس شاخص حس انسان و مکان، برنامه ریزی برای افزایش مطالعه در اوقات فراغت و حضور در کتابخانه ها، را یکی از ضرورت های جامعه می داند. در این تحقیق که به روش توصیفی تحلیلی انجام پذیرفت، برای تشخیص جایگاه انسان در ارتباط با طبیعت و نوع تسخیر آن توسط انسان جهت مطالعه و حضور در کتابخانه ها، ابتدا انواع ارتباط انسان با طبیعت مورد بررسی قرار گرفته و جایگاه باغ کتاب در نوع برخورد انسان با طبیعت (به عنوان روح مکان انسان ساخت) بیان شده است.

بررسی مطالعات نشان داد که در ایران پژوهش های فراوانی درباره کتابخانه ها و عوامل مؤثر بر رضایت مراجعان انجام شده است؛ اما پژوهش های مجزا با در نظر گرفتن مفهوم اشتیاق به بازگشت به کتابخانه، بسیار محدود است. این امر می تواند نشان دهنده خلأ پژوهش در این حوزه باشد. علاوه بر این، بیشتر مطالعات زمینه بررسی انتظارات کاربران کتابخانه های عمومی و کتابخانه های دانشگاهی را مدنظر قرار داده اند. از این رو، پژوهش حاضر با هدف بررسی عوامل مؤثر بر تمایل حضور مجدد در کتابخانه های (مراکز) کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان به عنوان تنها مرجع و کتابخانه تخصصی این گروه سنی، تلاش دارد تا با پاسخ به سؤالات زیر، چشم اندازی از عوامل مؤثر بر افزایش تمایل حضور مجدد اعضاء کودک و نوجوان را به کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان مرکز نوشهر، ترسیم کند:

۱. عوامل مؤثر بر میزان تمایل به حضور مجدد در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان از دیدگاه مراجعان کودک و نوجوان کدام است؟

۲. اولویت عوامل مؤثر بر بر میزان تمایل به حضور مجدد در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان از دیدگاه مراجعان کودک و نوجوان کدام است؟

۳. آیا تفاوت معناداری بین نگرش دختران و پسران، از نظر عوامل مؤثر بر میزان تمایل به حضور مجدد در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان وجود دارد؟

۴. آیا تفاوت معناداری بین نگرش سه گروه سنی مشخص شده در پژوهش، از نظر عوامل مؤثر بر میزان افزایش تمایل به حضور مجدد در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان وجود دارد؟

فرضیه های پژوهش

۱- انگیزه های درونی، رابطه معنادار و مثبتی با تمایل حضور مجدد در مرکز دارد.

۲- رفتار مربیان، رابطه معنادار و مثبتی با تمایل حضور مجدد در مرکز دارد.

۳- منابع، رابطه معنادار و مثبتی با تمایل حضور مجدد در مرکز دارد.

۴- کارگاه ها، رابطه معنادار و مثبتی با تمایل حضور مجدد در مرکز دارد.

۵- فضای مرکز، رابطه معنادار و مثبتی با تمایل حضور مجدد در مرکز دارد.

۶- امکانات، رابطه معنادار و مثبتی با تمایل حضور مجدد در مرکز دارد.

مبانی نظری و مدل

نگرش و تمایل داشتن مقوله‌ای است که می‌توان از آن برای دستیابی به اهداف مورد نظر بهره گرفت. تمایل داشتن یا خواستن چیزی به معنای میل داشتن است.

واژه نگرش معادل لفظ attitude است؛ که خود از لغت aptuas در زبان لاتین به معنای تطبیق، مشتق شده است و یک آمادگی ذهنی را برای یک عمل خاص می‌رساند. (رفیع پور، ۱۳۷۲: ۵).

فریدمن و همکاران (۱۹۷۰)، به نقل از کریمی (۱۳۸۶) نگرش را نظامی بادوام که شامل یک عنصر شناختی، یک عنصر احساسی و یک عنصر تمایل به عمل است، تعریف می‌کنند. آلپورت (۱۹۳۵) نگرش را یک حالت روانی و عصبی آمادگی که از طریق تجربه سازمان یافته و تأثیری هدایتی یا پویا بر پاسخ‌های فرد، در برابر اشیا یا موقعیت‌هایی که به آن مربوط می‌شود، معرفی می‌کند (کریمی، ۱۳۸۶: ۲۲۴).

نگرش به معنای، نظامی از تمایلات به عقاید و اعتقادات یک فرد نسبت به پدیده‌های محیط خود می‌باشد. این نظام از تمایلات و... در طول زمان در پی تأثیر محیطی مثلاً (تربیت) و تجربیاتی (به معنی وسیع آن) شکل می‌گیرد و کم و بیش دارای قوام و دوام می‌باشد (رفیع پور، ۱۳۷۲: ۵).

کراچ و کراچفیلد که تحت تأثیر رویکردهای روان شناختی هستند، معتقدند "آدمی در طول زندگی خود با چیزهای گوناگون سر و کار دارد، نسبت به این چیزها در او شناخت‌های معین و احساسات بخصوص پدید می‌آید و نوعی آمادگی برای عمل در او پیدا می‌شود که نسبت به آنها، به شیوه معینی رفتار می‌کند. ترکیب این شناخت‌ها، احساسات و آمادگی برای عمل نسبت به چیز معینی را بازخورد شخص به آن چیز می‌خوانیم (کراچ و کراچفیلد، ۱۳۴۷: ۹۷).

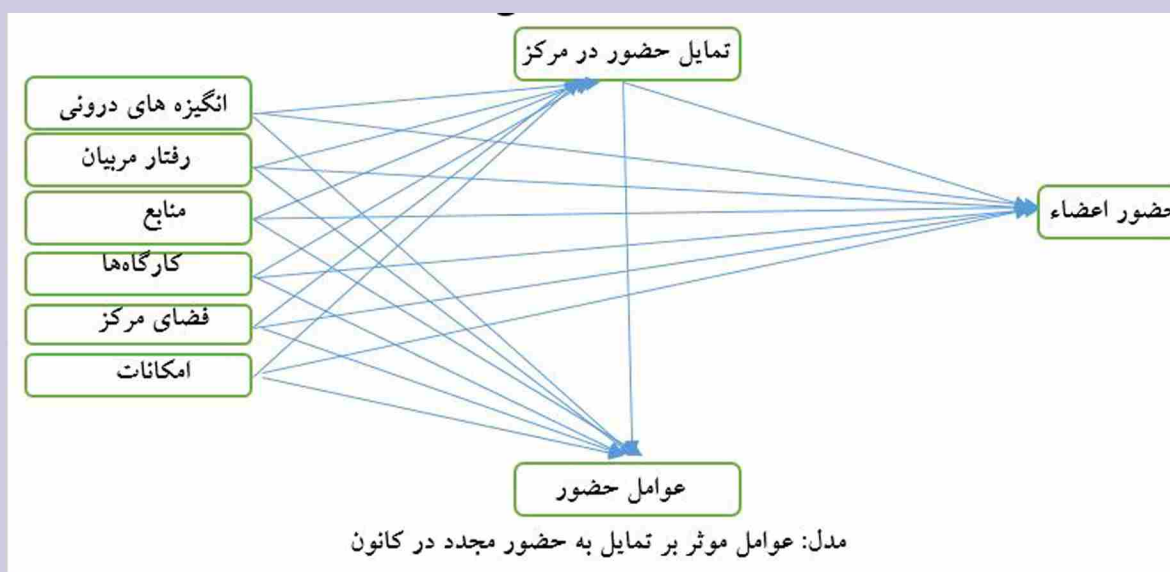
اکثر صاحب نظران حوزه روان شناسی اجتماعی معتقدند که سه جزء اساسی در شکل گیری نگرش‌ها وجود دارد و آن عبارت است از اینکه نگرش‌ها از یک الگوی سه جزئی ABC پیروی می‌کنند. A نمایانگر جزء احساسی، B نمایانگر جزء رفتاری و C نمایانگر جزء شناختی می‌باشد. نگرش‌ها از آنچه که شخص درباره موضوع می‌گوید (جزء شناختی)، از چگونگی احساس وی در مورد آن (جزء احساسی) و از گفته وی که نسبت به آن چگونه خواهد کرد (جزء رفتاری) استنباط می‌شوند. نگرش‌ها در برگرفته‌های فکر، احساس و نحوه دلخواه رفتار نسبت به موضوع نگرش هستند، ولی آنچه در تعیین رفتار دخالت دارند عبارتند از: تمایل فرد به انجام آن رفتار، هنجارهای اجتماعی، عادت‌ها، پیامدهای مورد انتظار رفتار، تجارب پیشین و تأثیر انتظار در موقعیت‌های قبلی. بُعد شناختی، اعتقادات و باورهای شخص درباره موضوع نگرش است. به عبارت دیگر، شیوه‌ای است که در آن یک موضوع، واقعه یا وضعیتی را درک می‌شود. مهم‌ترین شناخت‌ها، آنهایی هستند که با نوعی ارزیابی همراهند (مثل اعتقاد به خوبی یا بدی جنبه‌های مختلف موضوعی). اما در بُعد احساسی انسان بر اساس احساس، بدون تفکر و حسابگری، قضاوت‌ها و عکس العمل‌های ارزیابی کننده نسبت به پدیده‌های پیرامونش نشان می‌دهد. در این میان، موضوع ممکن است برای فرد خوشایند یا ناخوشایند باشد، محبت یا نفرت او را برانگیزد. بُعد رفتاری نگرش شامل تمایلات، آمادگی‌ها و نیت‌های رفتاری نسبت به موضوع نگرش است. در این بُعد نگرش فرد را آماده می‌کنند تا در برخورد با پدیده‌های اطراف خود، به شیوه‌های معینی عمل کنند. اگر فردی نسبت به پدیده خاصی نگرش مثبت داشته باشد، برای کمک، حمایت، پاداش دادن، ستایش کردن و... آماده است و اگر نسبت به آن پدیده، نگرش منفی داشته باشد، برای آزار رساندن، زیان وارد کردن، عدم حمایت نابود کردن و... آمادگی خواهد داشت (کراچ و کراچفیلد، ۱۳۴۷: ۹۷).

تئوری فیش باین و آیزن

از مهم‌ترین تئوری‌هایی که در زمینه نگرش ارائه شده، تئوری مارتین فیش باین و اریک آیزن است که در پی یافتن یک تئوری برای تبیین رفتار، به نقش نگرش اشاره می‌کنند و تئوری کنش منطقی را ارائه می‌دهند. به نظر آنها رفتار در پی زنجیره‌ای از عوامل بوجود می‌آید. حلقه ماقبل بروز رفتار، وجود قصد و نیت برای انجام یک رفتار است. به وجود آمدن نیت نیز تابع دو عامل؛ نگرش افراد نسبت به رفتار و هنجار ذهنی است. عامل اول فردی و شخصی است که طی آن فرد انجام رفتار یا پدیده‌ای را از نظر خودش ارزیابی می‌کند که آیا خوب است یا بد.

متغیر دوم منعکس کننده نفوذ و فشار اجتماعی است که شخص آن را برای انجام رفتاری احساس و ادراک می‌کند. بدین معنی که شخص به آن توجه دارد که رفتارش تا چه حد مورد تأیید یا توبیخ افراد یا گروه های خاصی قرار می‌گیرد. این گروه ها یا افراد نقش مرجع هدایت کننده را دارند که ممکن است پدر، مادر، دوستان نزدیک و همکاران یا اهالی یک محل باشند. این متغیر خود به دو عامل دیگر تجزیه می‌شود. انتظار آنکه یک رفتار خاص از سوی دیگر افراد مهم گروه چگونه ارزیابی می‌شود؟ این دیگر افراد مهم را "دیگران" می‌نامیم. انگیزه فرد برای پیروی از انتظارات دیگران یعنی آیا اصلاً برای شخص A حرف مردم مهم است یا نه که درباره او چه می‌گویند.

در تئوری فیش باین آیزن عامل اول یعنی گرایش تابع دو عامل است: انتظار فایده یا باور به معنی آن است که یک شخص تا چه حد از یک پدیده انتظار فایده دارد و ارزیابی فایده که طی آن، فرد ارزیابی می‌کند که آیا آن پدیده به نظر او برایش فایده دارد یا نه. (رفیع پور، ۱۳۷۲: ۹-۱۱).

روش شناسی

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی است که با روش پیمایشی و از نوع توصیفی انجام شده است. نوع مطالعه در پژوهش حاضر کتابخانه‌ای میدانی است. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه پژوهشگر ساخته است. برای گردآوری سؤالات پرسشنامه، ابتدا با استفاده از پرسشنامه باز، مصاحبه‌ای به صورت گزینشی با ۳۰ نفر از مراجعان به کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان نوشهر که در رده سنی ۷ تا ۱۷ سال قرار داشتند، انجام شد. از هر ۳۰ نفر از آزمودنی‌ها درباره عوامل مؤثر بر میزان علائق و تمایل آنها برای حضور مجدد در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان سؤال شد.

پاسخ‌ها در شش گروه دسته بندی شد و مطابق با گفته‌های مصاحبه شوندگان برای هر گروه، گویه‌هایی مشخص شد. سپس این گویه‌ها به صورت پرسشنامه‌ای متشکل از ۲۴ پرسش با طیف پنج ارزشی لیکرت تهیه شد. ۵ پرسش به انگیزه‌های درونی، ۳ پرسش مربوط به مربیان، ۵ پرسش به کتاب‌های موجود در کانون، ۲ پرسش در خصوص کارگاه‌های تخصصی (نقاشی، سفال، نقالی، نجوم، آواشناسی و ...)، کارگاه‌های عمومی (کتابخوانی، قصه گویی، داستان‌سرایی، شعرخوانی، کاردستی و ...)، ۴ پرسش به فضا سازی، ۵ پرسش مربوط به امکانات کانون اختصاص دارد. روایی پرسشنامه با نظرخواهی از سه تن از مربیان و استادان فعال در حوزه کودک و نوجوان سنجیده شد و برای تأیید نهایی پرسشنامه تهیه شده، از نظر اساتید این حوزه و مشاور آماری استفاده شد. پایایی پرسشنامه با آزمون آلفای کرونباخ و با کمک نرم افزار SPSS محاسبه و ۰/۸۱ به دست آمد. جامعه آماری این پژوهش، کلیه کودکان و نوجوانان ۷ تا ۱۷ ساله‌ای بود که علاوه بر تابستان ۱۴۰۲ در تابستان ۱۴۰۳ نیز در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان حضور پیدا کردند.

داده‌های حاصل از پرسشنامه؛ در مرحله نخست؛ ارزیابی تأثیر هر یک از عوامل مورد بررسی بر تمایل به حضور مجدد در کانون، با استفاده از آزمون دوجمله‌ای، مرحله دوم؛ اولویت بندی متغیرهای مؤثر بر تمایل به حضور مجدد در کانون با استفاده از آزمون فریدمن، در مرحله سوم؛ بررسی تأثیر جنسیت بر ارائه نظر در مورد اثرگذاری هریک از عوامل تأثیرگذار بر تمایل حضور مجدد به کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان از آزمون من ویتنی و در نهایت، سنجش تأثیر سن در مورد اثرگذاری هریک از عوامل تأثیرگذار بر تمایل به حضور مجدد در کانون با استفاده از آزمون کروسکال والیس انجام شد.

یافته‌ها

توزیع فراوانی مربوط به جنسیت اعضای کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان شهرستان نوشهر مورد مطالعه در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۲. توزیع فراوانی نمونه بر حسب جنسیت و گروه سنی

متغیر	گروه بندی	فراوانی	درصد
جنسیت	دختر	۵۲	۵۷/۸
	پسر	۳۸	۴۲/۲
گروه سنی	۷-۹	۱۵	۱۶/۷
	۱۰-۱۲	۴۶	۵۱/۱
	۱۳-۱۷	۲۹	۳۲/۲

یافته‌های جدول ۲ نشان می‌دهد، بیشترین تعداد پاسخگویان دختران (۵۵/۹۱ درصد) و گروه سنی ۷-۹ سال (۴۸/۵۰ درصد) بوده‌اند. انجام آزمون کلموگروف-اسمیرنف داده‌های مربوط به متغیرهای پژوهش مشخص شد که توزیع متغیرهای مورد آزمون نرمال نبوده، از این رو، از روش‌های ناپارامتری استفاده شده است. پس از بررسی پاسخ‌ها، نتایج به دست آمده در جدول ۳ ارائه شد.

جدول ۳. نتایج به دست آمده از پرسشنامه تکمیل شده

سؤالات پرسشنامه		سطح پاسخ									
		کدامیک از عوامل بر حضور مجدد در مرکز		مؤثر		نظری تا نرم		بی تأثیر		کدامیک بی تأثیر	
		تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
تأثیرهای روانی	احساس آرامش و شادی در مرکز	۳۷	۴۱/۱	۴۱	۴۵/۶	۱۲	۱۳/۳	-	-	-	-
	پیرکردن اوقات فراغت	۲۷	۳۰/۰	۵۵	۶۱/۱	۸	۸/۹	-	-	-	-
	دینار دوستی در مرکز	۳۱	۳۴/۴	۵۰	۵۵/۶	۹	۱۰/۰	-	-	-	-
	حضور در مرکز به همراه دوستان	۴۳	۴۷/۸	۲۵	۲۷/۴	۴	۴/۴	۸	۸/۹	-	-
	رفتار گرم و صمیمی	۸۶	۹۵/۶	۴	۴/۴	-	-	-	-	-	-
رفتار مربیان	پاسخگویی به سؤالات	۳۴	۳۷/۸	۵۲	۵۷/۸	۴	۴/۴	-	-	-	-
						جمع					
						۴۳۱					
						۲۰۹					
						۱۶۱					
راهنمایی و معرفی کتاب		۲۳	۲۵/۶	۵۳	۵۸/۹	۱۴	۱۵/۶	-	-	-	-
	مشارکت دادن حضار در فعالیت های مرکز	۴	۴/۴	۷۶	۸۴/۴	۱۰	۱۱/۱	-	-	-	-
	کتاب های جدید	۱۴	۱۵/۶	۷۱	۷۸/۹	۴	۴/۴	۱	۱/۱	-	-

	نوع و تعیین بودن کتاب و مجلات	۲۹	۳۲/۲	۴۹	۵۴/۴	۱۲	۱۳/۳	-	-	-	-
	کتاب های صوتی و تصویری	۱۶	۱۷/۸	۵۰	۵۵/۶	۸	۸/۹	۱۳	۱۴/۴	۳	۳/۳
	فیلم و انیمیشن جذاب	۶	۶/۷	۴۵	۵۰	۱۹	۲۱/۱	۱۵	۱۶/۷	۵	۵/۶
	دسترسی آسان به منابع	۱۹	۲۱/۱	۵۰	۵۵/۶	۱۰	۱۱/۱	۸	۸/۹	۳	۳/۳
تأثیرگاه و	تخصصی (نقاشی، سفال، نجوم و ...)	۱۰	۱۱/۱	۵۳	۵۸/۹	۱۲	۱۳/۳	۱۱	۱۲/۲	۴	۴/۴
	مجموعی (قصه گوئی، کار دستی و ...)	۲۴	۲۶/۷	۵۶	۶۲/۲	۱۰	۱۱/۱	-	-	-	-
تأثیر بر	استفاده از فضای مرکز جهت تمام تکالیف درس و مطالعه	-	-	۷	۷/۸	۸	۸/۹	۴۲	۴۶/۷	۳۳	۳۶/۷
	استفاده از فضای جهت مطالعه غیر درسی	۱۲	۱۳/۳	۷۳	۸۱/۱	۵	۵/۶	-	-	-	-
	فضای داخلی جذاب و شاداب	۲۸	۳۱/۱	۵۹	۶۵/۶	۳	۳/۳	-	-	-	-
	محیط سازی ورودی مرکز	۱۹	۲۱/۱	۶۳	۷۰/۱۰	۸	۸/۹	-	-	-	-
تأثیر بر	قفسه های کتاب، میز و صندلی مناسب	۱۷	۱۸/۹	۶۴	۷۱/۱	۹	۱۰/۸	-	-	-	-
	گرمایش و سرمایش مناسب	۳۳	۳۶/۷	۵۰	۵۵/۶	۷	۷/۸	-	-	-	-
	نور مناسب مرکز	۳۸	۴۲/۲	۴۶	۵۱/۱	۶	۶/۷	-	-	-	-
	وسایل بازی	۳۹	۴۳/۳	۴۷	۵۲/۲	۴	۴/۴	-	-	-	-
	تعیین و مرتب بودن سرویس های بهداشتی	۴۷	۵۲/۲	۳۳	۳۶/۷	۱۰	۱۱/۱	-	-	-	-

داده های جدول ۳، نشان می دهد، بیشترین پاسخ در تأثیرگذاری عوامل مورد بررسی بر میزان تمایل به حضور مجدد در مرکز از دیدگاه کودکان و نوجوانان، رفتار گرم و صمیمی مربیان (۹۵/۶ درصد) است. این موضوع، اهمیت رفتار مربیان را بر افزایش میزان تمایل حضور مجدد کودکان و نوجوانان در مرکز نشان می دهد. در بررسی سؤال اول پژوهش؛ عوامل مؤثر بر میزان تمایل به حضور مجدد در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان از دیدگاه مراجعان کودک و نوجوان کدام است؟ برای تجزیه و تحلیل داده ها با توجه به نرمال نبودن داده ها از آزمون ناپارامتری دوجمله ای استفاده شد. بر همین اساس، مقادیر داده های آزمون به دو گروه؛ نخست، پاسخ های کاملاً بی تأثیر، بی تأثیر و نظری ندارم، و در گروه دوم، پاسخ های مؤثر و کاملاً مؤثر، طبقه بندی شده اند. نتایج مربوط به این آزمون در جدول شماره ۴ نشان داده شده است.

جدول ۴. جدول آزمون دوجمله‌ای عوامل مؤثر بر میزان تمایل حضور مجدد در مرکز

مقدار احتمال	نسبت آزمون	نسبت مشاهده شده	تعداد	رتبه	گروه	انحراف استاندارد	میانگین	حد اکثر	رتبای اقل	عوامل مؤثر در تمایل حضور مجدد در مرکز
۰/۰۰۰	۰/۰۵	۱۰/۰	۹	>۳	گروه ۱	۱/۲۳۶	۷/۰۱	۱۱	۴	انگیزه های درونی
		۹۰/۰	۸۱	<۳	گروه ۲					
۰/۰۰۰	۰/۰۵	۷/۸	۷	>۳	گروه ۱	۰/۹۳۴	۶/۶۷	۹	۵	رفتار مربیان
		۹۲/۲	۸۳	<۳	گروه ۲					
۰/۰۰۰	۰/۰۵	۲۲/۳	۲۰	>۳	گروه ۱	۲/۰۳۲	۱۰/۸۴	۱۶	۷	منابع اطلاعاتی
		۷۷/۷	۷۰	<۳	گروه ۲					
۰/۰۰۰	۰/۰۵	۲۱/۲	۱۹	>۳	گروه ۱	۱/۲۹۲	۴/۲۴	۸	۲	کارگاه ها
		۷۸/۸	۷۱	<۳	گروه ۲					
۰/۰۰۰	۰/۰۵	۲۷/۸	۲۵	>۳	گروه ۱	۱/۲۰۲	۹/۶۴	۱۲	۶	فضای مرکز
		۷۲/۲	۶۵	<۳	گروه ۲					
۰/۰۰۰	۰/۰۵	۷/۷	۷	>۳	گروه ۱	۱/۴۱۵	۸/۴۶	۱۱	۵	امکانات
		۹۲/۲	۸۳	<۳	گروه ۲					

براساس جدول شماره ۴، از آنجاییکه مقدار احتمال آزمون کمتر از ۰/۰۵ است، فرض صفر آزمون رد می‌شود. از این‌رو، باتوجه به نظر کودکان و نوجوانان، عوامل؛ رفتار مربیان، انگیزه‌های درونی، منابع اطلاعاتی، کارگاه‌ها، فضای مرکز و امکانات بر میزان تمایل به حضور مجدد در مرکز مؤثر است.

در بررسی سؤال دوم پژوهش؛ اولویت عوامل مؤثر بر بر میزان تمایل به حضور مجدد در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان از دیدگاه کودکان و نوجوانان کدام است؟ پس از تأیید تأثیرگذاری عوامل مورد آزمون، به کمک آزمون فریدمن، میزان تأثیرگذاری برای هر یک از عوامل و رتبه‌بندی آنها بررسی و فرض صفر در این آزمون نشان می‌دهد، میانگین‌های رتبه‌ای باهم برابرند. جدول شماره ۵، نشان‌دهنده نتایج مربوط به این آزمون است.

جدول ۵. رتبه بندی عوامل تأثیرگذار تمایل به میزان تمایل حضور مجدد در مرکز با استفاده از آزمون رتبه ای فریدمن

اولویت	میانگین رتبه	عوامل مؤثر بر میزان تمایل به حضور مجدد در مرکز
چهارم	۲/۸۷	انگیزه های درونی
پنجم	۲/۴۸	رفتار مربیان
اول	۵/۴۸	منابع اطلاعاتی
ششم	۱/۲۰	کارگاه ها
دوم	۴/۹۴	فضای مرکز
سوم	۴/۰۳	امکانات
	۳۴۹/۳۳	مجدور کای دو
	۵	درجه آزادی
	۰/۰۰۱	سطح معناداری

با توجه به جدول ۵، سطح معناداری آزمون کمتر از ۰/۰۵ است، در نتیجه فرض صفر رد و نتیجه گرفته می شود که بیشترین اختلاف میانگین تأثیرگذاری عوامل مختلف مؤثر بر میزان تمایل حضور مجدد در مرکز، عامل منابع اطلاعاتی با سایر عوامل دیده می شود، به گونه ای که منابع اطلاعاتی با میانگین رتبه ۵/۴۸، بیشترین اثرگذاری را دارد. از طرفی، کارگاه ها، با میانگین رتبه ۱/۲۰، کمترین اثرگذاری بر میزان تمایل حضور مجدد در مرکز را دارد.

در بررسی سؤال سوم پژوهش؛ آیا تفاوت معناداری بین نگرش دختران و پسران، از نظر عوامل مؤثر بر میزان افزایش تمایل به حضور مجدد در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان وجود دارد؟ جهت مقایسه متوسط مقادیر محاسبه شده در گروه های جنسیتی دختر و پسر، از آزمون من ویتنی (جدول شماره ۵)، پذیرش فرض صفر این آزمون، یکسان بودن نگرش دو گروه جنسیتی، از نظر عوامل مؤثر بر میزان تمایل حضور مجدد در مرکز را نشان می دهد. از سوی دیگر، رد فرض صفر نشان از وجود تفاوت معنادار بین نگرش دو گروه جنسیتی است.

جدول ۶. نتایج آزمون من ویتنی مقایسه مقادیر اندازه گیری شده در گروه های جنسیتی دختر و پسر

متغیر	گروه ها	حجم نمونه	میانگین رتبه	من ویتنی	سطح معناداری
انگیزه های درونی	دختر	۵۲	۴۶/۹۴	۹۱۳	۰/۵۲۹
	پسر	۳۸	۴۳/۵۲		
رفتار مریبان	دختر	۵۲	۴۶/۱۸	۹۵۲	۰/۷۵۷
	پسر	۳۸	۴۴/۵۷		
منابع اطلاعاتی	دختر	۵۲	۴۶/۰۰	۹۳۱	۰/۶۳۵
	پسر	۳۸	۴۶/۰۰		
کارگاه ها	دختر	۵۲	۴۷/۹۶	۸۶۰	۰/۲۷۹
	پسر	۳۸	۴۳/۲۳		
فضای مرکز	دختر	۵۲	۵۲/۱۶	۸۱۴	۰/۱۴۲
	پسر	۳۸	۵۰/۰۷		
انکادات	دختر	۵۲	۴۶/۳۸	۹۴۲	۰/۷۰۳
	پسر	۳۸	۴۴/۳۰		

براساس نتایج آزمون من ویتنی مربوط به بررسی نگرش دختران و پسران، در خصوص تأثیرگذاری عوامل شش گانه بر میزان تمایل حضور مجدد در مرکز مشخص شد، با توجه به اینکه سطح معناداری بیشتر از ۰/۰۵ است، تفاوت معناداری بین نگرش دختران و پسران وجود ندارد.

سؤال چهارم پژوهش: آیا تفاوت معناداری بین نگرش سه گروه سنی مشخص شده در پژوهش، از نظر عوامل مؤثر بر میزان افزایش تمایل به حضور مجدد در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان وجود دارد؟ برای مقایسه متوسط مقادیر اندازه گیری شده در گروه های سنی مشخص شده، از آزمون کروسکال والیس استفاده شد. پذیرش فرض صفر این آزمون نشان دهنده یکسان بودن نگرش سه گروه سنی مشخص شده در پژوهش، از نظر عوامل مؤثر بر میزان تمایل حضور مجدد در مرکز است. از طرفی، رد فرض صفر حاکی از وجود تفاوت معنادار، از نظر عوامل مؤثر بر میزان تمایل حضور مجدد در مرکز است (جدول ۷).

جدول ۷. نتایج آزمون کروسکال والیس مقایسه مقادیر اندازه گیری شده در گروه های سنی مختلف

متغیر	گروه سنی	حجم نمونه	میانگین رتبه	درجه آزادی	آماره کای دو	سطح معناداری
انگیزه های درونی	۷-۹	۱۵	۵۵/۵۲	۲	۸/۴۹۷	۰/۰۱۴
	۱۰-۱۲	۴۶	۳۷/۹۳			
	۱۳-۱۷	۲۹	۵۲/۳۱			
رفتار مریبان	۷-۹	۱۵	۲۹/۹۳	۲	۷/۳۰۹	۰/۰۲۶
	۱۰-۱۲	۴۶	۴۸/۱۳			
	۱۳-۱۷	۲۹	۴۹/۳۸			
منابع اطلاعاتی	۷-۹	۱۵	۲۲/۸۷	۲	۳۹/۱۰۴	۰/۰۰۰۱
	۱۰-۱۲	۴۶	۳۸/۲۴			
	۱۳-۱۷	۲۹	۶۸/۷۲			
کارگاه ها	۷-۹	۱۵	۱۹/۶۷	۲	۱۹/۳۰۳	۰/۰۰۰۱
	۱۰-۱۲	۴۶	۴۹/۲۰			
	۱۳-۱۷	۲۹	۵۳/۰۰			
فضای مرکز	۷-۹	۱۵	۳۸/۷۳	۲	۳۰/۳۷۲	۰/۰۰۰۱
	۱۰-۱۲	۴۶	۴۴/۳۸			
	۱۳-۱۷	۲۹	۶۶/۶۴			
انکادات	۷-۹	۱۵	۳۶/۳۳	۲	۷/۷۳۵	۰/۰۲۹
	۱۰-۱۲	۴۶	۴۱/۹۰			
	۱۳-۱۷	۲۹	۵۵/۹۵			

براساس نتایج آزمون کروسکال والیس مربوط به بررسی نگرش گروه‌های سنی مختلف، در خصوص تأثیرگذاری منابع اطلاعاتی بر تمایل به حضور مجدد به مرکز مشخص شد که سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵، بیانگر وجود تفاوت بین نگرش گروه‌های سنی مختلف است. با توجه به بزرگ‌تر بودن میانگین رتبه در گروه سنی ۱۷-۱۳، سپس ۱۲-۱۰ نسبت به گروه سنی ۹-۷ نتیجه می‌گیریم که افراد در گروه‌های سنی بزرگ‌تر، به نسبت افراد در گروه سنی دیگر، عامل منابع اطلاعاتی را مؤثرتر می‌دانند. پس از آن، سایر عوامل در مرتبه‌های بعدی قرار می‌گیرند.

جدول ۸ نشان می‌دهد، فضای مرکز با ضریب ۵۱/۱۳ بیشترین تأثیر را بر تمایل حضور مجدد آنها در کانون دارد. امکانات نیز با ۴۶/۲۴ دومین عامل اثرگذار بر تمایل حضور اعضا در مرکز است. چهار عامل «رفتار مربیان (۴۵/۳۷)»، «انگیزه‌های درونی (۴۵/۲۳)»، «کارگاه‌ها (۴۵/۱۴)» و «منابع (۴۵)» بر تمایل حضور مجدد اعضا در مرکز اثرگذار و معنادار بوده است. همچنین، یافته‌ها حاکی از آن است که رفتار مربیان در سطح معناداری ۰/۰۰۰ با تأثیر ۹۵/۶ درصد بیشترین تأثیر را بر تمایل حضور مجدد اعضا در مرکز داشته است

گویه‌ها	درصد	سطح معناداری	آزمون فرضیه
انگیزه‌های درونی	۴۵/۲۳	۰/۰۰۰	تأیید فرضیه
رفتار مربیان	۴۵/۳۷	۰/۰۰۰	تأیید فرضیه
منابع	۴۵	۰/۰۰۰	تأیید فرضیه
کارگاه‌ها	۴۵/۱۴	۰/۰۰۰	تأیید فرضیه
فضای مرکز	۵۱/۱۳	۰/۰۰۰	تأیید فرضیه
امکانات	۴۶/۲۴	۰/۰۰۰	تأیید فرضیه

جدول (۸): درصد اثرگذاری و اثبات فرضیه‌ها

انتیجه گیری

در این پژوهش، عوامل مؤثر بر میزان تمایل به حضور مجدد در مرکز از دیدگاه کودکان و نوجوانان بررسی شد.

دنیای اعضای مراکز بسیار پیچیده، حتی در برخی موارد رفتار نهایی آنها قابل پیش بینی نبوده و در مسیر جستجوی اطلاعات، عوامل بسیاری در تغییر جهت ذهنی آنها مؤثرند (فیشر، اردلز، و مک کچنی، ۱۳۷۸) در این بین، احتمال عدم تمایل به حضور در مراکز حتی در میان افرادی که از فعالیتهای انجام شده رضایت داشته و تجارب خوبی دارند، نیز وجود دارد (استوارت، ۱۹۹۷) و هیچگاه نباید تصور کرد اعضای راضی، همچنان مانده و ناراضی، بر نمی گردند. اما، آنچه مهم است، برخی از اعضا با وجود انتخابهای متعدد و آزادی در انتخاب مراجعه به مکان های عمومی دیگر (کتابخانه های عمومی، آموزشگاه های هنری و ...)، همچنان به کانون برمی گردند. از این رو، مراکز باید با نیازسنجی اعضا، در جهت برطرف کردن خواسته ها و انتظارات درست و منطقی آنها گام بردارند.

براساس نتایج به دست آمده، عوامل (به ترتیب اولویت): رفتار مربیان، انگیزه های درونی اعضا، منابع اطلاعاتی، فضای مرکز، امکانات و کارگاه ها معرفی شده است که می توان گفت: نتیجه پژوهش در زمینه نگرش و انگیزه با تئوری مارتین فیش باین و اریک آیزن همخوانی دارد. به نظر آنها رفتار در پی عواملی بوجود می آید به گونه ای که، حلقه ماقبل بروز رفتار، وجود قصد و نیت برای انجام یک رفتار را نشان می دهد. به وجود آمدن نیت (براساس دو عامل: نگرش افراد نسبت به رفتار و هنجار ذهنی) بدین معنی که افراد رفتارشان را برپایه رفتار و کنش های افرادی که نقش هدایت کننده را دارند (پدر، مادر، دوستان، مربیان و ...) پایه ریزی می کنند.

ز سویی دیگر، می توان نتیجه این پژوهش را با نتایج حاصل از مطالعه معرف زاده و ایرجی (۱۳۹۸) مقایسه کرد که به این نتیجه رسیدند، رفتار خوب مربیان اهمیت بسزایی در ترغیب اعضا دارد.

همچنین نتیجه پژوهش حاضر، مشابه نتایج حاصل از پژوهش دورانس (۱۹۹۵) است. برپایه نظریه «اشتقاق به بازگشت دورانس»، مهارت های ارتباطی کتابداران بر اشتقاق بازگشت به کتابخانه در زمانی دیگر، تأثیر بالایی دارد. وی مهارت های ارتباطی را؛ استفاده از سؤال های باز به شیوه ای مؤثر، تعیین سؤالات پنهان مورد نیاز، داشتن مهارت شنوایی مناسب و نشان دادن علاقه فراوان در پاسخگویی به سؤالات دانسته، این در حالی است که در پژوهش حاضر، رفتار مهربان و گرم مربیان، پاسخگویی به سؤالات ذهنی مراجعان درباره کتابها و مسائل مختلف اطلاعاتی و راهنمایی و معرفی کتابهای مناسب و جذاب توسط مربیان، به عنوان عامل رفتار مربی در نظر گرفته شده است. در واقع، این گونه برداشت می شود که داشتن حس خوب اعضا از بودن در مرکز به همراه مربیانی با رفتار مناسب، می تواند انگیزه بسیار خوبی برای حضور مجدد در مرکز باشد.

نتیجه دیگر پژوهش حاضر، تفاوت دیدگاه اعضای دختر و پسر در برخی از عوامل مؤثر بر تمایل حضور مجدد به مرکز است. اعضای دختر نسبت به پسران، «رفتار مریبان» و «انگیزه های درونی» را مؤثرتر می دانند. این تفاوت دیدگاه میان اعضای دختر و پسر هم سو با نتایج پژوهش چندراسکار و سیواتسن (۲۰۱۶) است. پژوهش آنها که رضایت کودکان ۱۴ سال به بالا را از امکانات و خدمات بخش کودک مرکز عمومی جفا در سریلانکا بررسی و نشان داد که دختران نسبت به پسران، از امکانات رفاهی کتابخانه رضایت بیشتری دارند.

تأثیر عامل فضای مرکز، بر تمایل به حضور مجدد از نظر نوجوانان نسبت به کودکان، عامل مهمتری محسوب می شود، که این تفاوت نگرش نیز از حیث برنامه ریزی برای تصمیم گیرندگان و مدیران و مریبان قابل توجه است.

با در نظر گرفتن اولویت نیازهای اعضای کودکان و نوجوانان مرکز نوشهر و به منظور ارائه بهتر خدمات و در نتیجه، سوق دادن افراد به تمایل حضور مجدد، و در راستای بهبود مهارت های ارتباطی مریبان، پیشنهاد می شود، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان به برگزاری کارگاه های آموزشی هدفمند، مستمر و فراهم نمودن امکان بحث و گفت و گو میان مریبان با هدف اشتراک تجارب، مبادرت ورزد.

پیشنهادهای

باتوجه به معنادار بودن تأثیر گذاری انگیزه های درونی بر افزایش میزان تمایل حضور مجدد در مرکز، لازم است اقداماتی در راستای تحقق انگیزه های درونی مراجعان صورت گیرد. براین پایه، پیشنهاد می شود؛

۱- مسئولان، تسهیلاتی برای گذراندن وقت با دوستان در مراکز برای اعضاء، فراهم آورند؛ مکانی که بتوان در آن فارغ از دغدغه های ذهنی با دوستان باشند، فعالیتی فرآیندمحور انجام داده، موضوعات را با یکدیگر به اشتراک گذاشته و اوقات خوشی را سپری کنند.

۲- باتوجه به معنادار بودن تأثیر گذاری فضا سازی، منابع اطلاعاتی و امکانات بر افزایش میزان تمایل حضور در مرکز، پیشنهاد می شود مراکز با رویکردی بومی محور براساس آمایش سرزمینی، بهره گیری از امکانات متناسب با سن اعضاء و استفاده از ابزار و وسائل امروزی (بازی های کامپیوتری، بازی های فکری، شطرنج، امکان نمایش فیلم انیمیشن های جذاب و آموزنده و...) بستر حضور مجدد اعضاء را فراهم آورند.

۳- به پژوهشگران پیشنهاد می شود که این پژوهش را در سایر استان ها انجام و یافته ها را با هم مقایسه کنند. در این حال می توان به مجموعه ای از معیارهای کلی و منسجم در خصوص عوامل مؤثر بر میزان تمایل به حضور در مرکز و حتی ارائه نظریاتی پیرامون این موضوع دست یافت.

۴- همچنین پیشنهاد می شود، انگیزه های درونی کودکان و نوجوانان در عصر جدید و راهکارهای تطبیق نیازهای این اعضاء با فعالیت های مراکز بررسی گردد. نتایج این پژوهش، می تواند مقدمه ای برای پژوهش در مراکز باشد.

References

- Social Psychology from the Beginning to the Present, translated by Mohammad Taghi , (۱۹۳۵), Allport, Gordon W –
[Monshi Toosi, Mashhad, Astan Quds Razavi] in persian
- Investigating the status of ancillary services in the children's section of public libraries in Khuzestan , (۱۹۹۳) .Azimi et al –
year old children, Public Library Information Research, Scientific ۱۱-۷ province and its relationship with the loyalty of
[in persian | ۱ Issue , ۲۹ Quarterly of the National Public Library Association, Volume
Children's section of the Jaffna Public Library: user satisfaction survey. (۲۰۱۶) .Chandrasekar, K., & Sivathaasan, N –
Library Review ۶۵ (۲/۱), ۱۰۸-۱۱۹
- The individual in society, translated by (۱۹۶۸) .Crouch, David and Crutchfield, Richard. S. and Edgerton. Blackie. L –
[Mahmoud Sana'i, Tehran, Illustrated] in persian
- Individual Characteristics Knowledge and skills of librarians in Iranian public libraries to , (۱۴۰۳) .Delpasand et al –
provide advice to readers with the aim of examining the level of readiness of librarians in Iranian public libraries, Public
in | ۴ Issue , ۳۰ Library Information Research, Scientific Quarterly of the National Public Library Association, Volume
[persian
- Factors that influence reference success: What makes questioners willing to return? The (۱۹۹۵) .Durrance, J. C –
Reference Librarian ۲۳ (۵۰-۴۹), ۲۴۳-۲۶۵.
- Theory of Information Behavior. Translated by Firuzeh Zare (۱۹۹۹) .Fisher, Kernai; Erdels, Sanda and McKechnie, Lynn –
[Farashbandi, Mohsen Zeinal Abedini, Gholam Heidari, Leila Maktabifard, translators. Tehran: Kebabdar. | in persian
- The Role of Transformational Leadership, Individual Motivation, and Knowledge Sharing in the , (۱۴۰۰) Jafari et al –
Innovative Work Behavior of Public Library Employees in Fars Province, Public Library Information Research, Scientific
[in persian | ۳ Issue , ۲۷ Quarterly of the Public Library Organization of the Country, Volume
Analyzing People's Mental Image of the Iranian Public Library (or Relying on Grounded , (۲۰۱۹) .Hassanzadeh et al –
Theory) Public Library Information Research, Scientific Quarterly of the Public Library Organization of the Country,
[in persian | ۲ Issue , ۲۶ Volume
[Social Psychology, Tehran, Arasbaran] in persian , (۲۰۰۷) Karimi, Yousef –
- Study of factors that encourage and inhibit reading among (۲۰۰۹) .Ma'arfzadeh, Abdolhamid and Irji, Shahrzad –
[in persian | ۱۷۰-۱۴۳ , (۱) ۱۶ , patrons of public libraries in Mahshahr city. Information Research and Public Libraries
- Principles of Book Garden Design Based on the Sense of Man and Place Index, , (۲۰۱۹) Pourhosseini Dehkordi, Saeed –
Planning to Increase Reading in Leisure Time and Attendance in Libraries, Collection of Papers of the National Conference
[of Contemporary Architecture and Urbanism of Iran | in persian
- Measuring the attitude of villagers towards Jihad-e-Sazandegi, Tehran, Center for Research (۱۹۹۳) Rafipour, Faramarz –
[and Study of Rural Issues] in persian
- . ۱۱۴-۱۱۲ (۲) ۱۳۶ , A satisfied customer isn't enough. Fortune . (۱۹۹۷) .Stewart, T. A –

معرفی مشاغل و فرهنگ عامه سوادکوه

مژگان احمدی کردآسیابی، مربی ادبی فرهنگی مرکز پل سفید

روی کوهان گاو سیاه باشد به اصطلاح «کچل» می‌گویند. یا اگر لکه‌های سفید بزرگتر باشد در سرش «گل سر» و اگر در پا یا در دست باشد «گل پا، گل دست یا گل پر» می‌گویند. اگر رنگ گاو زرد باشد «زرنیدی، زرخال، زرناز یا زردک» می‌گویند. اگر رنگ گاو زرد خالی و شاخ گاو رنگ روشن باشد «گلا» و اگر قهوه‌ای باشد «رش، رشناز یا رشو». اگر سفیدی روی پیشانی گاو سیاه را کامل پوشیده باشد «سارو، شیرو یا عاروس»

اگر سفیدی حلقه‌ای کامل روی کمر گاو را پوشیده باشد «کمری یا کمردون» می‌گویند اگر سفیدی روی کپل باشد کپلی. اگر سفید و سیاه در هم قاطی باشد «سل، سلنار یا سیاله» اگر آبی کمرنگ «کهو یا ابری»

به گوساله‌های تازه به دنیا آمده «خالک» و به گوساله‌های شش ماهه به بالا «گوک یا دمس» و به گوساله‌های از یک سال تا دوسال «مارشن» و از دو سال به بعد به نرها «تشک یا جونکا» و ب ماده «تلم» می‌گویند.

در گذشته چون شیر خشک در دسترس مردم روستا نبود به نوزادان شیر گاو می‌دادند و مادران دیگر دغدغه گرسنگی نوزادان را نداشتند. به ویژه در مقاطعی که در باغ‌ها، دشت‌ها و شالیزارها مشغول کار می‌شدند. هنگام صبح با غروب زن‌ها به دنبال

از دیرباز در جامعه‌ی روستایی مازندران گاو از جمله حیوانات اهلی بود که نقش بسزایی در زندگی و امرار معاش مردمانش داشته است.

از گاو نر برای شخم زدن زمین و کاشتن بذرها استفاده می‌شد. در حین کار با این حیوان نر (ورزا) رابطه‌ای عمیق بین انسان و حیوان وجود داشت؛ رابطه‌ای چنان عمیق که حتی حین هدایت کردن مسیر شخم‌زنی او را «برار» (برادر) خطاب می‌کردند. برای مثال: پرو برار (بیا برادر)؛ برار دور؛ دوش دور (اصطلاحاتی مازندرانی برای نشان دادن مهر و محبت).

گاو نری، که سال‌ها در خانه‌ای آب و غذا می‌خورد، در صورت مرگ صاحبش، افسردگی و بی‌قراری در او مشهود می‌شود و مدتها با صدایی غمگین گویی صاحبش را صدا و سوگواری می‌کند.

بیشتر از گاوهای نر، گاوهای ماده از محبوبیت خاصی در بین مردم روستائین مازندران برخوردار بودند. به محض تولد یک گوساله ماده اول از همه برایش نامی انتخاب می‌کردند. برای این کار بیشتر به رنگ گوساله توجه می‌شد. گاهی اسم مادر بزرگ یا جد گوساله را، که خدمت زیادی به خانواده کرده بود، روی او می‌گذاشتند. غالباً این نام را افراد مسن‌تر یا پدر بزرگ و مادر بزرگ انتخاب می‌کردند. در فرهنگ بومی و دامداری مازندران از نظر رنگ، گوساله یا گاوهای که رنگ سیاه داشته باشند «زینگال یا سیوک» گفته می‌شود. اگر لکه‌های سفید کوچک

گاو می‌رفتند و با نوازش کردن و شعر خواندن و نوازش کردن، شیر می‌دوشیدند. هنگام دوشیدن با صدای بلند صلوات می‌فرستند تا برکت شیر بیشتر شود. به شاخ گاوهایی که بعد از زایمان شیردهی خوبی دارند تزئیناتی مانند تسبیح آبی‌رنگ و به اصطلاح «کهو میر کا» می‌بندند تا از چشم زخم در امان باشد و زن‌هایی که ذوق بیشتری داشته باشند روی پیشانی گوساله را با حنا آرایش می‌کنند. در میان حیوانات گاوها از هوش بالایی برخوردار هستند. زمان تغییر فصل و جابجایی بین ییلاق و قشلاق را با دقت تشخیص می‌دهند و اگر جابجایی چند روز به تأخیر بیفتد احساس بی‌قراری می‌کنند یا خودشان به طرف ییلاق یا قشلاق راه می‌افتند. هنگام عروسی زمانی که عروس پا به ایوان خانه‌ی پدر داماد می‌گذارد پدر داماد باید یک گاو ماده را به اسم عروس کند تا عروس وارد خانه شود و زندگی در این خانه را با دلخوشی آغاز کند. در رسمی دیگر پدر خانواده یا پدر بزرگ یک گوساله ماده به عنوان «روزمیری» به دخترانی که برای اولین سال روزه می‌گیرند هدیه می‌دهند تا آن‌ها را به انجام این فریضه تشویق کنند. فرهنگ بومی و دامپروری مازندران آنقدر جای سخن دارد که می‌توان از آن کتاب‌ها نوشت؛ از زیبایی‌ها و فلسفه‌ی عمیق پنهان در تکتک رفتارهای آن‌ها.

با مشورت از دامدار سنتی سوادکوه محمدزمان احمدی

طعم شیرین نوشتن

جستاری از فائزه رسکتی
مریی فرهنگی مرکز فرهنگی هنری قائمشهر

و همه چیز می‌خواندم. از مجموعه اشعار فریدون مشیری گرفته تا طنزهای عزیزنسیین، داستان‌راستان و بوف‌کور و بعدها سهراب و فروغ و... همه را از کتابخانه‌ی برادر عشق کتابم می‌گرفتم. از کلمات که سرریز می‌شدم می‌رفتم سراغ نوشتن. به خیال خودم شعر می‌نوشتیم از سهراب تقلید می‌کردم و با لحن فروغ بلندبلند می‌خواندمشان.

اول دبیرستان، زنگ انشا، کلاس سکوت محض بود. خانم سلیمانی دبیر ادبیات‌مان به صندلی تکیه داده بود و همراه با سی و سه جفت چشم به من نگاه می‌کردند که پشت به تخته سیاه ایستاده بودم، با دفتری در دستانم. موضوع انشا فصل پاییز بود، همه از زیبایی‌های این فصل شگفت‌انگیز نوشته بودند و من از برگی خشک و نارنجی که داشت با مادرش درخت خداحافظی می‌کرد و قرار بود دست در دست رودخانه به سفر دریا برود. کلی شعر هم لابه‌لای متن‌هایم نوشته بودم. یک هفته روی انشایم کار کرده بودم و حالا با لذت، برای معلم و همکلاسی‌های مشتاقم می‌خواندم:

«به آب‌های روان می‌سپارم

و به باد

تا تو را ادامه دهند،

روزی از پس هزار سال

در آغوش هم

آواز خواهیم خواند.»

کلاس پر از سکوت بود و لبخند تحسین‌برانگیز معلم از پشت میز، دلگرم می‌کرد.

کشف دوم: نوشتن، رضایت و لذت به همراه دارد. لذت آفرینش دنیایی جدید، شخصیت‌ها و موقعیت‌های تازه که ممکن است در دنیای واقعی وجود نداشته باشند. این فرایند خلاقانه به نویسنده این حس را می‌دهد که

باید بنویسم. نوشتن حالم را خوب می‌کند. نوشتن همیشه حالم را خوب می‌کند. کلمات جادو می‌کنند.

پدربزرگ که رفت، یازده سالم بود. رابطه‌ی قشنگی داشتیم نوه‌ی شیرین زبان و همیشه در دسترسش بودم. از مغازه‌ی بقالی‌اش برایم آدامس خروس‌نشان و نوشابه‌ی کانادایی می‌آورد. از همان نوشابه‌های نارنجی که توی شیشه بودند و درشان با صدای تقی‌باز می‌شد، آدامس‌های خروس‌نشان هم همیشه بهم چسبیده بودند و در گرمای مغازه‌ی کوچکش، شکرشان آب می‌شد و به هم می‌چسبیدند.

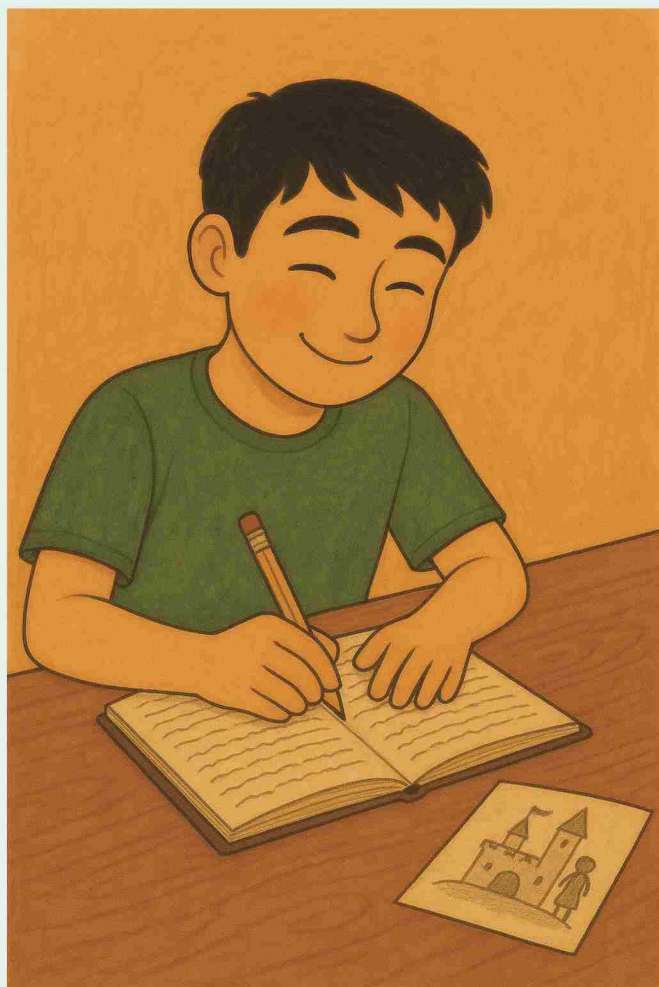
پدربزرگ با همه‌ی خاطراتش رفته بود، به گمان من به آسمان پرواز کرد.

شب‌ها در سکوت خانه به ایوان می‌رفتم، به آسمان خیره می‌شدم و با پرنورترین ستاره حرف می‌زدم. نمی‌دانم از کجا شنیده بودم مرگ هر انسان یک ستاره به آسمان اضافه می‌کند. پدربزرگ بهترین انسانی بود که می‌شناختم، پرنورترین ستاره را به نامش زده بودم و حرف‌هایم را هر شب راهی آسمان می‌کردم.

سوگواری تمام شد. دایی و خاله‌ها با بچه‌هایشان رفتند. بعضی شب‌ها به خانه‌ی پدربزرگ می‌رفتم به آسمان به ستاره‌ی درخشانم نگاه می‌کردم. آن شب‌ها به خاطر دل شکسته‌ی مادربزرگ در سکوت حرف‌هایم را توی دفتر کوچکم می‌نوشتیم. عجیب بود. نوشتن آرامم می‌کرد، کلمات از غصه و رنج نجاتم می‌دادند. من آنجا لذت نوشتن را در یازده سالگی و در مواجهه با اولین غم بزرگ زندگی‌ام کشف کردم.

بعدها، بارها نوشتن به دادم رسید. مثل یک اکسیر جادویی آرامم می‌کرد. فهمیده بودم هر چه بیشتر کتاب بخوانم، بهتر می‌نویسم. بعد از ظهرهای کسل و کشار تابستان زیر درخت گلایی حیاط دراز می‌کشیدم

و تمرین دارد. شناختن دنیای بی‌آلایش کودکان، مهارتی‌ست که من در کانون هر روز به آموختن‌اش مشغولم، چرا که می‌دانم نوشتن بی‌مدد شناخت ممکن نیست. سال‌ها از اولین نوشته‌ام می‌گذرد. نمی‌دانم آخرین نوشته‌ام چه خواهد بود اما هنوز هم عادت نوشتن با من است. از درد دل‌های روزمره تا یادداشت‌های خودمانی. نوشتن زبان من است. آخرین کشف: راز نوشتن در جاودانگی است. می‌نویسم پس هستم.

کشف سوم: نوشتن باعث رشد فردی و تغییر در نگرش‌های شخصی می‌شود و به انسان کمک می‌کند تا با تعمق در افکار و احساساتش، به خودشناسی بیشتری برسد.

دری که با نوشتن به رویم باز شد، مسیرم را پر از آدم‌هایی کرد که هر کدام دنیایی از تفکر و شهود بودند. دنیای آن روزهایم پر بود از جشنواره‌ها و شب‌شعرها. من به واسطه‌ی نوشتن دوستان نابی پیدا کردم و در محضر شاعرانی نشستم که روزی در دنیای نوجوانی آرزوی دیدارشان را داشتم.

محمدعلی بهمنی یکی از آن شاعران بود که در جشنواره‌ی شعر جوان بندرعباس دیدم. ساحل خلیج فارس، شب‌های شعر و موسیقی و شاعرانی ناب از سراسر کشور.

ساعت‌هایی که به شعرخوانی و نقد و بررسی آثار ادبی می‌گذشت، شور و شوق آفرینش را در من بیشتر می‌کرد. اصلاً دنیای بچه‌شاعرها، فرق داشت. کنارشان همه چیز از جنس حریر بود و ابریشم. تا دیر وقت در لابی هتل دور هم می‌نشستیم و شعر می‌خواندیم و نقد می‌کردیم.

کشف چهارم: نوشتن راهی برای ارتباط و تعامل با دیگران است. امکان انتقال تجربه‌ها، دیدگاه‌ها و دانش به دیگران از طریق نوشتن فراهم می‌شود و بازخوردی که از مخاطبان دریافت می‌شود می‌تواند تاثیر زیادی بر انگیزه و لذت نوشتن داشته باشد.

شاید اتفاقی نبود که مسیر زندگی‌ام به کانون رسید. کانون، جایی در سرنوشت من منتظرم بود تا برسم و زیستن در پناه کتاب و کودکان را مزه‌مزه کنم.

تا قبل از آن غزل می‌نوشتم و سپید. کانون و آن‌همه کتاب کودک و نوجوان، فرصت نابی بود که مرا به دنیای وسیع ادبیات کودک بکشاند، به توصیه‌ی همکارم اولین کتابی که از قفسه‌ی شعر برداشتم

«سیب جان سلام» ناصر کشاورز بود. بارها خواندم‌اش و «جوراب سوراخ» را سرودم، چهارپاره‌ای از زبان کودکی خردسال که از دیدن انگشت شست‌اش متعجب شده بود. لذت سرودنش به جانم نشست و پس از آن شعر کودک دغدغه‌ی همیشگی‌ام شد.

نوشتن برای کودکان، سخت و شیرین است. این که با تمام تجربه‌های بزرگسالی‌ات، کودکانه فکر کنی، بنویسی و هم‌قد و هم‌قدم کودک شوی، نیاز به تجربه

معصومه آهنگری

مربی ادبی فرهنگی مراکز شماره دو ساری
جویبار و نکا

به تماشا نشسته‌اند
دسته‌ای پرستو
مرا که روی زمین گام می‌نهم، به هرسو.
آن‌ها بال مرا دیده‌اند،
ولیک
نمی‌دانند مجال مرا
دزدیده‌اند.

منتخبی از آثار پویش ادبی غنچه های دعا

فاطمه هرسیج ثانی، ۸ ساله،
مرکز فرهنگی هنری ادبی دلگشا، (برگزیده)
مربی: مقداد آبرنج

خدای شکلاتی من، خدایی که قایم شدی تو قلب من. یه جوری باش همیشه که مهربونی هیچ وقت از یادم نره. خدای رنگین کمونی که توی آسمونا مهمونی! خنده بده به لبهای من و یه عالمه دوست و بازی برای وقتهای بیکاری من. خدایا نگذار که شیطان گولم بزنه و همیشه حرف درست روی لبهام باشه. خدای جورابهای رنگی! کمکم کن نقاشی هام قشنگ شه تا مامان جونم از دیدنشون خوشحال شه. خدای شیرین مثل نبات، توی خونه توی حیاط، یه فکر خوب بذار توی سرم تا دیگه هیچی رو من نشکنم

ماهتیسا محمدی، ۸ ساله
مرکز فرهنگی هنری ادبی محمودآباد، (برگزیده)
مربی: نرگس حسینی

خدایا به خاطر موهای زیبای فرفری که دارم از تو ممنونم. چون وقتی می دوم باد لای موهایم می پیچد و لذت می برم. امروز مردی را دیدم که مو نداشت. خدایا از تو می خواهم به آدمها موهای قشنگ بدهی، این طوری همه از داشتن موهای قشنگ لذت می برند و قشنگ ترند.

مرکز آفرینش های ادبی
کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان مازندران
برگزار می کند

پویش ادبی

دعا
غنچه های

ویژه ماه مبارک رمضان

شرایط آثار:
هر شرکت کننده می تواند پنج اثر ارسال کند.
معیار اصلی برای داوری آثار خلافت، نوآوری و سادگی است.
مربیان و تسهیلگران می توانند گوشه هایی از کتاب «کاش خانه های شکلاتی وجود داشتند» را، به عنوان تجربه ادبی برای کودکان بخوانند.
هر دعا حداکثر ۱۰۰ کلمه باشد.
آثار در فایل Word یا فونت Nazanin B و قلم ۱۲ باشند.
مشخصات کامل شامل نام، نام خانوادگی، سن، نام مرکز و شماره تماس قید شود.

در قالب دعا های کوچک
ویژه ی کودکان ۷ تا ۱۱ سال
موضوع: آزاد

تقویم پویش: مهلت ارسال آثار: ۳۰ فروردین ۱۴۰۴
داوری: ۲۵ فروردین ۱۴۰۴
اعلام برگزیدگان: ۳۰ فروردین ۱۴۰۴

ارسال آثار به شماره ۰۹۱۱۹۳۳۷۸۵۴ در یکی از پیام رسان های بله، ایتا و شاد به نرات برگزیده هدایایی به رسم یادبود اهدا خواهد شد.

آوینا امینی فر، ۱۰ ساله، مرکز فرهنگی هنری ادبی
قائم شهر، (برگزیده)
شرکت کننده آزاد

خدایا، کاش دنیا مثل قلب بچه ها، پاک و پر از لبخند بود. کاش هیچ کس از تنهایی گریه نمی کرد و هیچ کودکی تو را گم نمی کرد. خدایا، بگذار دستهای کوچک، همیشه پر از امید باشد و دلها هیچ وقت خسته نشود. ای مهربان ترین! بگذار صدای خنده ی کودکان، جای گریه را بگیرد و مهربانی، مثل باران روی زمین بیارد. خدایا، کاش دوستی ها برای همیشه می ماندند و سایه ی غم از روی دلها کنار می رفت. بگذار دنیا پر از نور باشد و هیچ کس شب را با غصه نخوابد. آمین.

زهرا خاکساریان ۱۱ ساله، مرکز فرهنگی هنری ادبی
شماره یک بابل

دعا می کنم دست ظالمان از جهان قطع شود و بچه های غزه و لبنان از دست آمریکا و اسرائیل ظالم خلاص شوند و فلسطین آزاد شود.

علی محمدی، ۸ ساله، مرکز فرهنگی هنری ادبی شماره یک ساری

دعا می کنم پدر و مادرم همیشه سالم باشند، همه همیشه خوش حال باشند. دعا می کنم کسی مریض نشود و هرروز اتفاق های خوبی بیفتد و ما خوشحال بشویم. دعا می کنم خودم همیشه سالم باشم.

الیا محمدی، ۶ ساله، مرکز فرهنگی هنری ادبی شماره یک ساری

خدایا یه روز من و بابایی و مامانی و داداش علی سوار هواپیما بشیم . وقتی بزرگ شدم یک کار خوب بکنم که مامان برایم گردنبند بخرد. دوست دارم پروانه باشم و پر داشته باشم و پرواز کنم. ای خدای مهربان دعا می کنم من دختر خوبی باشم و با دوستانم خوب رفتار کنم. ای خدای مهربان هوا گرم بشود که بستنی بخوریم.

شهبسا اصغری، ۱۰ ساله ، مرکز فرهنگی هنری ادبی شماره سه ساری

دعا می کنم برای همیشه بچه باشم، چون درگیر مسائل سخت نشوم.

امیرحافظ نبی پور کبریا، ۸ ساله، مرکز فرهنگی هنری ادبی شماره یک بابل

خدایا، کمک کن شبها خوابهای خوب ببینم و خوابهای بد نبینم. خوابهای بد مرا ناراحت می کند.

ماهدیس خسروی، ۸ ساله، مرکز فرهنگی هنری ادبی محمودآباد

خدایا جوجه ی من مریض شده و عطسه می کند. لطفاً خوبش کن تا من بیشتر با او بازی کنم. من هم قول می دهم مراقبش باشم و اذیتش نکنم. آمین!

مانلی بابایی، ۸ ساله، مرکز فرهنگی هنری ادبی شماره یک ساری

من دعا می کنم که بزرگ شدم کلی پول داشته باشم، به سفر ماه بروم، نویسنده بشوم و دعا می کنم پیر نشوم.

سیده دلسا یادگار نژاد، ۱۰ ساله، مرکز فرهنگی هنری ادبی شماره یک ساری

خدایا ممنون که همیشه دوستم داشتی، ممنون که از روی قیافه بندگان را قضاوت نکرده ای، مرسی که تنی سلامت و خانواده ای مهربان به من دادی، سپاس که در سختی ها کنارم بودی و به درد دل من گوش می کردی. شکر که بهترین ها را برایم رقم زدی و همچنین متشکرم که ذهنی خلاق و کوشا به من هدیه دادی.

مرکز آفرینش های ادبی
کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان مازندران
برگزار می کند

پویش ادبی

دعا

غنچه های

ویژه ماه مبارک رمضان

شرایط آثار:
هر شرکت کننده می تواند پنج اثر ارسال کند، معیار اصلی برای داوری آثار خلاقیت، نوآوری و سادگی است.
مربیان و تسهیلگران می توانند گوشه هایی از کتاب «کاش خانه های شکلاتی وجود داشتند» را، به عنوان تجربه ی ادبی برای کودکان بخوانند.
هر دعا حداکثر ۱۰۰ کلمه باشد.
آثار در فایل Word با فونت B Nazanin و قلم ۱۲ باشند.
مشخصات کامل شامل نام، نام خانوادگی، سن، نام مرکز و شماره تماس قید شود.

در قالب دعا های کوچک

ویژه ی کودکان ۷ تا ۱۱ سال

موضوع: آزاد

تقویم پویش: مهلت ارسال آثار: ۲۰ فروردین ۱۴۰۴
داوری: ۲۵ فروردین ۱۴۰۴
اعلام برگزیدگان: ۳۰ فروردین ۱۴۰۴

ارسال آثار به شماره ۰۹۱۹۲۳۷۸۵۴ در یکی از پیام رسانی های بله، اپتا و شاد به نقرات برگزیده هدایایی به رسم یادبود اهدا خواهد شد.

**نامه‌ای از طرف اقیانوس،
اثر شایسته تقدیر در فراخوان اتحادیه جهانی
پست در سطح کشور**

باران ظریفیان، ۱۰ ساله
مرکز فرهنگی هنری قائمشهر
مربی: فائزه رسکتی

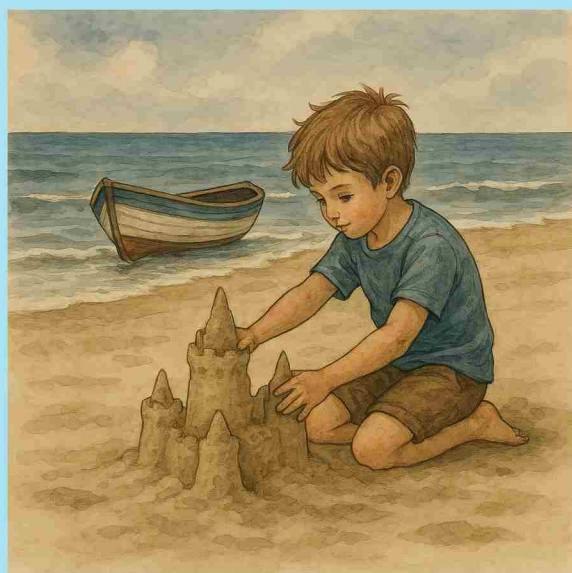

دوستانم به رودخانه بروم، اما حیف که نمی شود!
دارم فکر می کنم که آیا آن ها نمی دانند اقیانوس یعنی
حیات و زندگی؟ آیا نمی دانند که من پنجاه درصد
اکسیژن آن ها را تامین می کنم؟ نمی دانند که با زباله
های سمی کارخانه ها، پلاستیک و زباله های اتمی و
صید انبوه ماهی ها فرمت تولید مثل به آن ها
نمی دهند، چه آسیبی به من می زنند؟ با این کارشان
زیستگاه ماهی ها و همه ی موجودات زیر دریا را خراب
می کنند.

می خواهم از دوست کوچکم خواهش کنم جلوی این
فاجعه را بگیرد. در آخر بگویم نابودی من مساوی است
با نابودی انسان ها، زیرا اگر من نباشم دنیای شما
بسیار گرم خواهد شد؛ گرم تر از آنچه فکرش را بکنید.

در پایان خواهش می کنم این نامه را به دوست کوچکم
برسانید و بگویید آرزوی من دیدن او و کودکانی شاد و
سالم بر روی کره ی زمین است چون شما نگهبان آن
هستید.

ارادتمند: اقیانوس آرام

سلام به دوست کوچکم، دوستی که الان بزرگ شده
است و دیگر به سراغم نمی آید.

امیدوارم اگر این نامه را می خواند دوباره به دیدنم بیاید
و مثل گذشته با امواج کوچکم بازی کند با هم تا
وسط اقیانوس با قایقی کوچک برویم و دوباره بر روی
ماسه های داغ و گرم بنشیند و بازی کند، نقاشی کند
و قلعه ی شنی بسازد و من آن را با موج کوچکی خراب
کنم و او بخندد و دوباره بسازد و من سربه سرش بگذارم
و او جیغی بکشد و دوباره با هم بخندیم.

دوست کوچکم راستی حالت چطور است؟ اگر از حال
من بخواهی باید بگویم حال خوبی ندارم. احساس
می کنم دلم درد می کند، آن قدر که توصیف ناپذیر
است احساس می کنم همه ی موجودات دریایی در من
در حال از بین رفتن هستند.

می دانی، آنچه مرا بیشتر خروشان می کند چیست؟ این
است که با بعضی ماهی های کم یاب غذاهای دریایی
درست می کنند و پول زیادی می گیرند. من دوست
دارم از آن ها محافظت کنم اما آن ها زیر دریایی و
کشتی های مجهزی دارند. آن ها نهنگ ها و کوسه ها را
شکار می کنند. آن ها حتی یک لحظه هم نمی گذارند
که من آرامش داشته باشم. با توره های بزرگ به شکار
ماهی ها می آیند و اعماق وجودم را از بین می برند، زباله
ها و آلودگی هایشان باعث شده زیستگاه ماهی ها و
جانوران دریایی خراب شود.

گاهی دلم می خواهد همه را در خود فرو ببرم یا با یک
موج بزرگ آن ها را از خود دور کنم.

دوست داشتم آن دوست کوچکم دوباره پیش من بیاید
و بگوید دیگر چه خطراتی در انتظارم است؟

باید بگویم که من آن وقت ها به این اندازه غصه
نداشتم. فقط به فکر رسیدن به دریا بودم. اما حالا
که اقیانوس شده ام دوست دارم به همان رودخانه ی
کوچک و زیبا برگردم. در این لحظه به رویاهای کودکی
ام فکر می کنم، اگر دوباره به کودکی ام برگردم باید با

نامه ای از طرف اقیانوس

رایمون تیموری، ۱۰ ساله
مرکز فرهنگی هنری قائمشهر
مربی: فائزه رسکتی

با وجود آلودگی‌هایی مانند چاه‌های نفت بیشتر زیستگاه‌های من نابود می‌شوند. ماهی‌ها و لاک‌پشت‌ها با خوردن پلاستیک می‌میرند. ممکن است تا چند سال دیگر حتی ماهی‌ای هم وجود نداشته باشد. من با کمال میل ماهی‌هایم را به شما می‌دهم اما شما در صیدشان زیاده‌روی می‌کنید. اگر یک نسل از ماهی‌ها نابود شوند چرخه‌ی غذایی به هم می‌خورد و همه‌ی ماهی‌ها می‌میرند.

در پایان باید بگویم چگونه می‌توانید از من مراقبت کنید. پیشنهاد من این است که منبع آلودگی یعنی ساحل‌ها را تمیز کنید. وقتی موج‌های بازیگوش و بی‌قرار من به ساحل می‌رسند آلودگی‌ها و آشغال‌های زیادی را همراه خود به داخل آب می‌آورند و آب را تا حد زیادی کثیف می‌کنند. اگر دیگر آشغالی در من وجود نداشته باشد، در فصل تخم‌گذاری ماهی صید نکنید و اگر از چاه‌های نفت درست استفاده کنید مشکلات من کمتر می‌شود. امیدوارم متوجه اهمیت من بشوید و با هم این دنیای شگفت انگیز را زیبا کنیم. بیاید برای آینده‌ای بهتر تلاش کنیم تا از آن لذت ببریم.

با احترام، اقیانوس

دوست عزیز، با درود و احترام امیدوارم شما بتوانید این نامه را بخوانید. چون من این نامه را با مرجان‌های خشک شده‌ی روی این کشتی می‌نویسم. هدف من این است که شما متوجه اهمیت وجودی‌ام و ضرورت مراقبت از من باشید. چند سالی است که حال خوبی ندارم و به علت همین می‌خواهم این مشکل را با شما در میان بگذارم. نمی‌دانم که شما حال خوبی دارید یا نه اما از شما خواهش می‌کنم که این نامه را بخوانید.

من، اقیانوس، منبع حیات هستم و نقش مهمی در تنظیم آب و هوای زمین دارم. زیبایی‌های من بی‌نظیرند. آیا شما آن روزها را یادتان هست که من با رنگ آبی درخشان می‌درخشیدم و وقتی تورهایتان را درون من می‌انداختید موج‌هایم را آرام می‌کردم تا شما، با خیال راحت، ماهی‌هایتان را بگیرید؟ من با شما چه کردم که با من این طور رفتار می‌کنید؟ در دنیای زیر آب هزاران هزار موجود زندگی می‌کنند از کوچک‌ترین آن‌ها پلانکتون، تا بزرگ‌ترین آن‌ها که نهنگ است.

مرکز آفرینش های ادبی
کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان مازندران
برگزار می کند

پویش ادبی

شکرانه

ویژه ماه مبارک رمضان

در قالب های
شعر
داستانک
نامه های به خدا

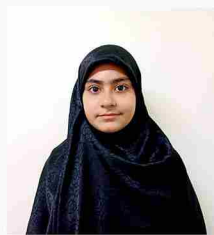
شرایط آثار:
هر شرکت کننده در هر بخش می تواند سه اثر
ارسال کند.
نمونه ها می توانند در قالب های کلاسیک،
نیمایی، سیمد، آزاد و... باشند.
هر داستانک حداکثر ۱۰۰۰ کلمه باشد.
هر اثر در بخش نامه های به خدا حداکثر ۱۵۰
کلمه باشد.
آثار در فایل Word یا فوت B Nazarin و
فم ۱۲ باشند.
مشخصات شامل نام، نام خانوادگی، سن، نام
مرکز، شماره تماس و عنوان اثر قید شود.

تقویم پویش: مهلت ارسال آثار: ۲۰ فروردین ۱۴۰۴
داوری: ۲۵ فروردین ۱۴۰۴
اعلام برگزیدگان: ۳۰ فروردین ۱۴۰۴

ارسال آثار به شماره ۰۹۱۹۴۳۷۸۵۴ در یکی از پیام رسان های تلگرام، واتساپ و شاد
به نقرات برگزیده هدایایی به رسم یادبود اهدا خواهد شد.

منتخبی از آثار پویش ادبی شکرانه

آرمینا رسولی، ۱۲ ساله، مرکز فرهنگی هنری
ادبی شماره یک بابل
مربی: مائده یحیی پور

سلام خدای مهربان.

سلام بر کسی که بندگان را یاری می کنی. تویی که
این جهان زیبا و بی عیب و نقص را آفریدی. می دانم که
تو وقتی که دارم این نامه را می نویسم در حال تماشای
من هستی و من از کره زمین به تو سلام می کنم.
وقتی کودک بودم با خودم می گفتم چطور ممکن
است خدا ما را از خاک آفریده باشد؟ اما حالا که
بزرگ شدم وقتی کوه، جنگل، دریا و قاره های زیبا و
باشکوهی که تو ساختی و خلق کردی را دیدم تعجب
کردم و با خودم گفتم: حالا متوجه می شوم! وقتی خدا
این آفریده های زیبا را ساخته، آفریدن ما برایش
سخت نیست. و گفتم: مگر خدا چقدر می تواند باشکوه
و قدرتمند باشد؟ و نوایی در دلم می گوید: خیلی خیلی
زیاد.

خدای مهربان! ای کسی که این دنیای زیبا و بی کران
را ساختی! من از تو یک چیز می خواهم: صلح جهانی!
من تمام تلاشم را می کنم که همان بنده ای شوم که
انتظارش را داری. تنها چیزی که مطمئن هستم این
است که ما وقتی دست به دست هم بدهیم از پس
هر کاری برمی آییم. ما کشورمان را می سازیم. آرزوی من
این است که خانواده ام سلامت باشند و در کارهایم
موفق شوم.

نیما بیناییان، ۱۴ ساله، مرکز فرهنگی هنری ادبی نکا
مربی: معصومه آهنگری

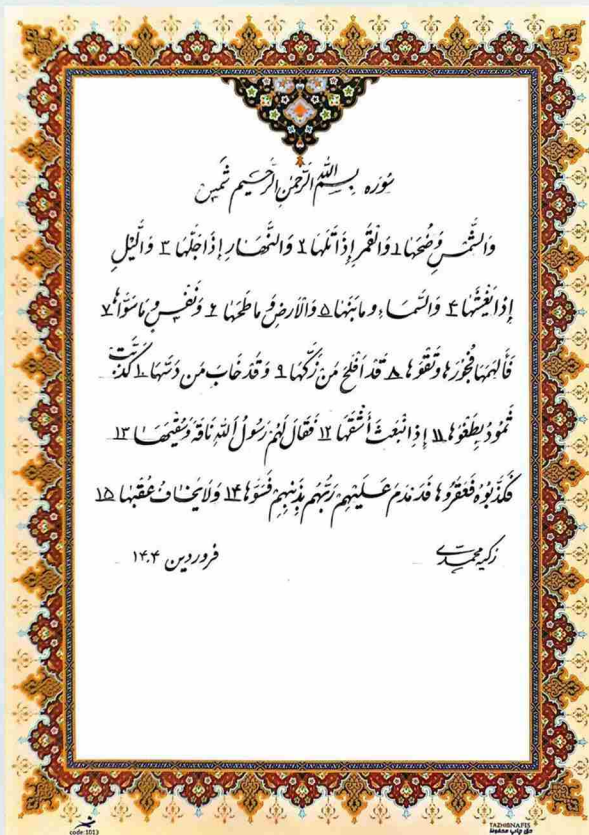
سلام خدا!

می خواستم به تو بگویم من در زندگی مشکلات زیادی
دارم. اما با این حال سعی می کنم احساس خودم را
کنترل کنم. اما وقتی دیگر نمی توانم تحمل کنم تویی
تنهایی غرق می شوم.

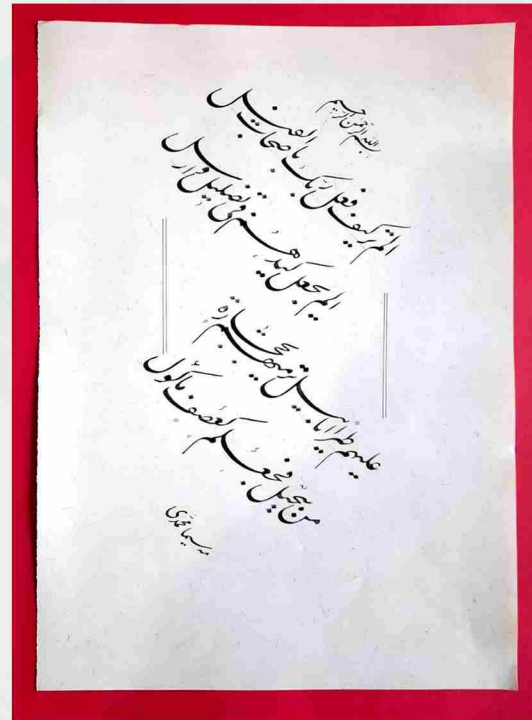
فقط از تو می خواهم به من شکیبایی بدهی که بتوانم
باز هم تحمل کنم و بتوانم این دوران سخت را بگذرانم
تا به جایی برسم که همه ی این چیزها تمام شود و
بتوانم در آخر عمرم به جایی برسم که این زندگی را
به خوبی به پایان برسانم. خلاصه این که هوای ما را
هم داشته باش.

می دانم همین طور که این را می نویسم تو داری
می خوانی و وقتی مربی مان این نامه را می خواند و یا
بعد از ایشان هر کسی که این نامه را بخواند تو هم
همراهش می خوانی. آخ اصلاً چه می گویم؟ فکر کنم
قبل از این که بخوام این ها را بنویسم یا اصلاً بخوام
این جا بنشینم و این برگه را بگیرم، یا نه، قبل تر از آن،
شاید آن زمان که مربی می خواست از ما برای فراخوان
نامه بگیرد، یا حتی قبل ترها، همان وقتی که یک نفر
این فراخوان را درست کرده بود. اصلاً می دانی؟ وقتی
داختم به دنیا می آمدم تو نامه ی امروز مرا خواندی. به
هر حال می دانم که می خوانی و به همین امیدوارم.

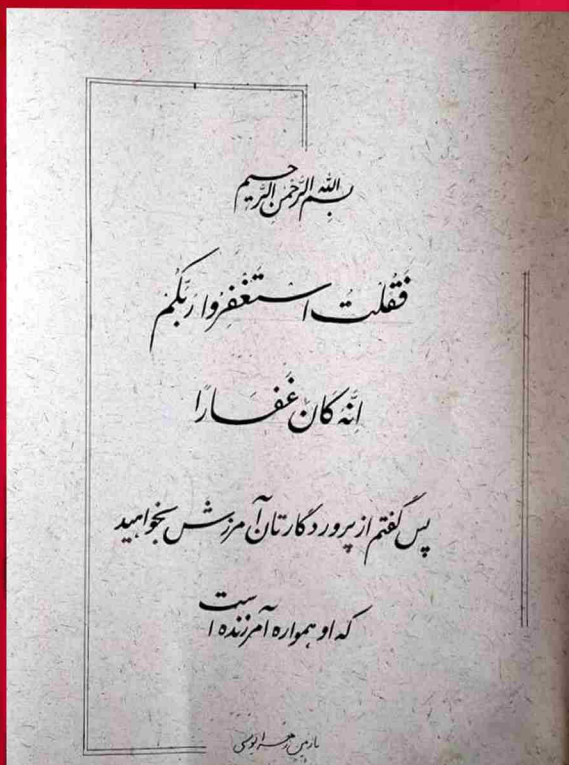
آثار منتخب پویش هنری نقش وحی

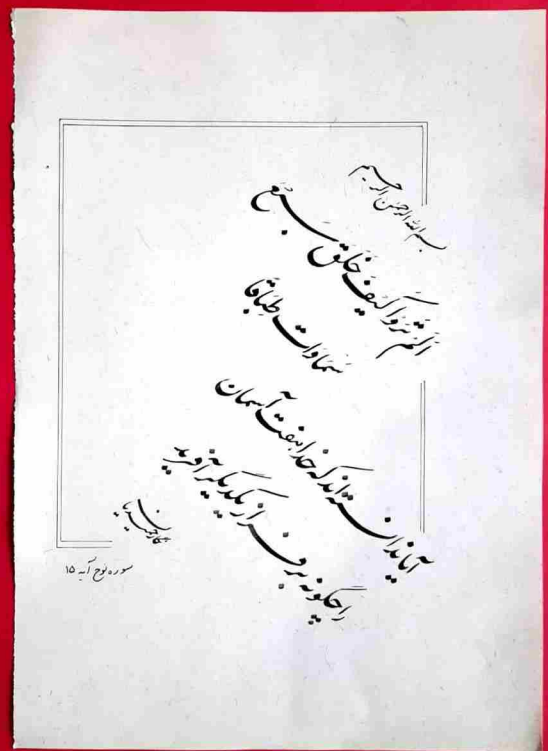
مه سیمامحمدی، ۱۸ ساله، عضو ارشد - مرکز قائمشهر - برگزیده

مه سیمامحمدی، ۱۸ ساله، عضو ارشد - مرکز قائمشهر - برگزیده

نازنین زهرا یونس، ۱۵ ساله، مرکز
قائم شهر، عضو برگزیده

نگار حمیدیان، ۱۶ ساله، مرکز قائمشهر،
عضو برگزیده

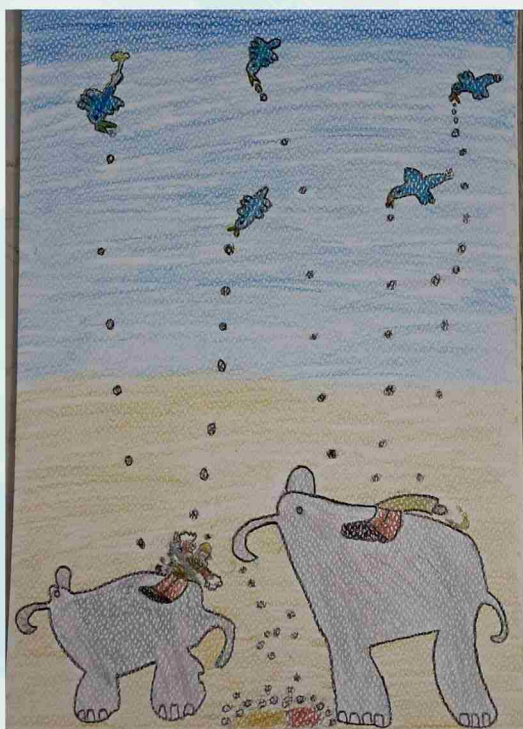
آوینا موسوی زاده، ۸ ساله، مرکز بهشهر

صغری خلیل نژاد، مربی فرهنگی هنری
مرکز کیاسر

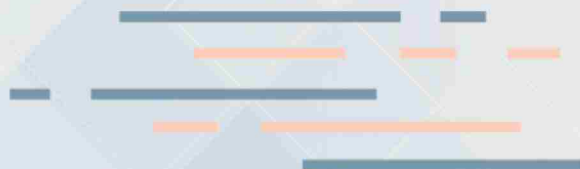
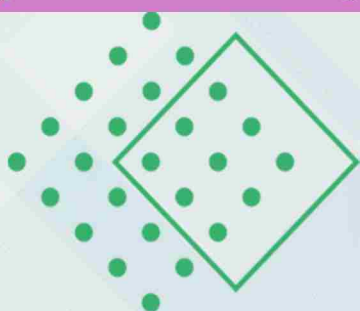
مهنا عباس پور، ۱۳ ساله، مرکز شماره سه چالوس

مهدیار فقیه نصیری، ۸ ساله، مرکز شماره یک چالوس

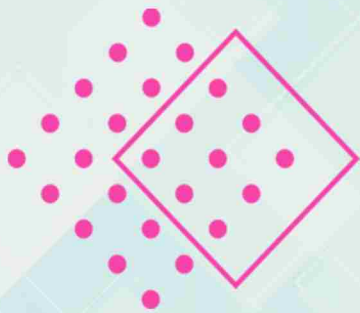

مهدیس رضایی، مربی هنری مرکز نکا

مثلاً
یکی از همین روزهای سبزار دیب هشت
در عصر جمعای
در راه
بعد از هزار سال
سایهات را در دشت می بینم
ایستاده ای، چون آفتاب آن دور
کدام کوه صدای مرا به تو خواهد رساند؟
(زمین ها هنوز به شالی می نشینند.)

زینب اکبری
مربی هنری مراکز فرهنگی هنری ساری

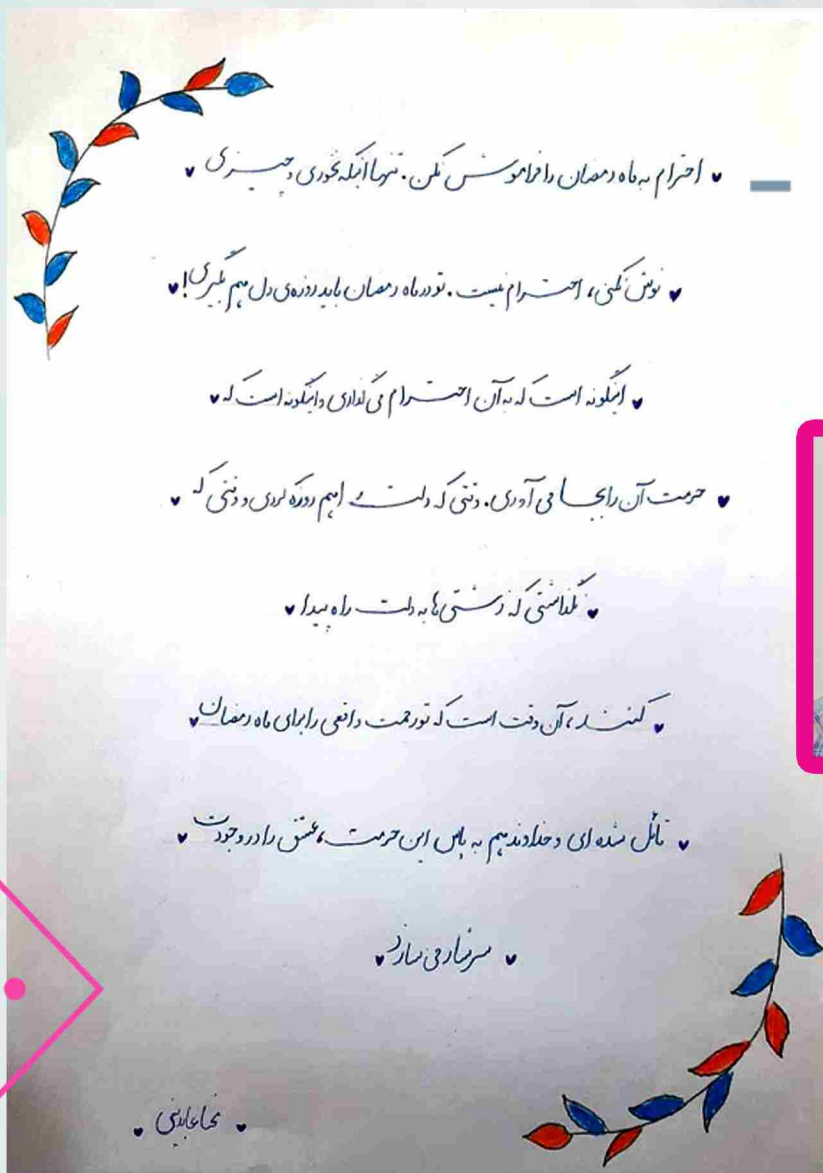

تحلیل اثر خوشنویسی

مربی: شهلا نیکونیا، مرکز فرهنگی
هنری قائمشهر
تحلیل اثر محبتا عابدینی، ۱۱ ساله

موضوع: خط تحریری یکی از سبک‌های پر کاربرد در خوشنویسی فارسی است که به دلیل سرعت اجرا در نوشتار روزمره مورد استفاده قرار می‌گیرد. کار ارائه شده توسط عضو از نقاط قوت و ضعفی برخوردار است که می‌توان به آن‌ها اشاره کرد:

در خوشنویسی تحریری تعادل میان کشیده‌ها و فواصل میان کلمات نقش مهمی در زیبایی اثر دارد که در اثر مورد نظر به خوبی رعایت شده اما فاصله‌ی بین خطوط زیاد است. دوایر به خوبی و هم‌اندازه اجرا شده و کلمات در انتهای سطر از جاگذاری خوبی برخوردار است. خط زمینه هم به خوبی رعایت شده است.

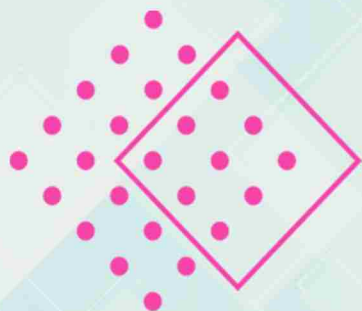
تحلیل اثر سفال

توسط لیلا غلامی، مربی هنری فرهنگی مرکز بهشهر

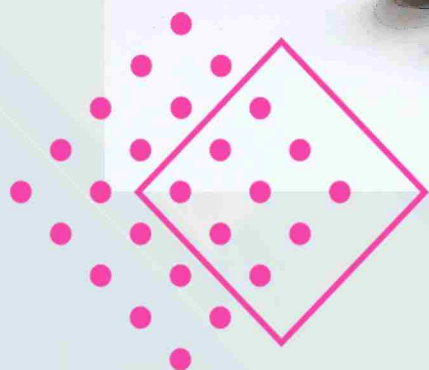
نام عضو: محمد حسین حیدریان

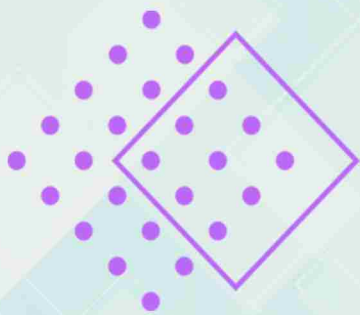
سن عضو: ۱۳ سال

موضوع: دایناسورها

موضوع انتخاب شده برای این گروه سنی مناسب بوده و مورد علاقه‌ی اعضای پسر می‌باشد. عضو در اجرای این اثر نگاهی متفاوت و خلاقانه داشته است. نحوه‌ی قرارگیری دست‌ها و پاها و چینش و چرخش آن‌ها، دهان باز و نمایش دندان‌ها و انحناي دم حس پویایی و حرکت را در اثر ایجاد کرده است. به نظر می‌رسد چیدمان بدن دایناسور آگاهانه و هدفمند انجام شده و اتصالات اجزا اصولی صورت گرفته است. در عین حال با توجه به گروه سنی عضو انجام و پرداخت نهایی کار و نقش و نگارهای خطی روی بدن می‌توانست تمیزتر و دقیق‌تر اجرا شود.

تحلیل اثر نقاشی

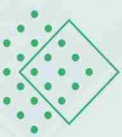
نام مربی: صفری خلیل نژاد، مرکز فرهنگی هنری کیاسر
نام عضو: آریا نویدی محله، هفت ساله
موضوع: یک روز بارانی در جنگل

مربی با این پرسش کارگاه را آغاز کرد: «یک روز بارانی را در جنگل تصور کن اگر آنجا بودی چه کار می کردی؟»

عضو شروع به تخیل کرد. از دوستی خود با گوزن گفت و جاده های طلایی، پر از سکه های طلا، نقاشی کرد. جزئیات صورت خوب نقاشی شده است. درک او از دهان و جایگاه دندان نسبت به سن او خوب بوده است.

همین طور انگشتها و مژه ها دقت او را در نقاشی به تصویر می کشد. به کارگیری رنگها خلاقانه است این عضو نگاه شاعرانه ای دارد. شکوفه های صورتی را در حال پرواز در آسمان نشان داده که اثر را بسیار زیبا کرده است. استفاده از بافت در نقاشی به چشم می خورد. تکنیک این کار پاستل و گواش بوده که بسیار به کیفیت اثر کمک کرده است. فرم جاده و درختان نیز دارای تنوع است.

آثار منتخب پوشش عکاسی دست های کوچک دعا

آپامه زیارویی، ۸ ساله از آمل

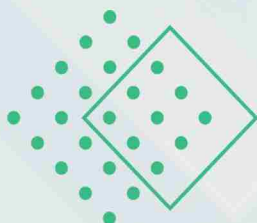
راحیل بیابانی، ۱۶ ساله از ساری

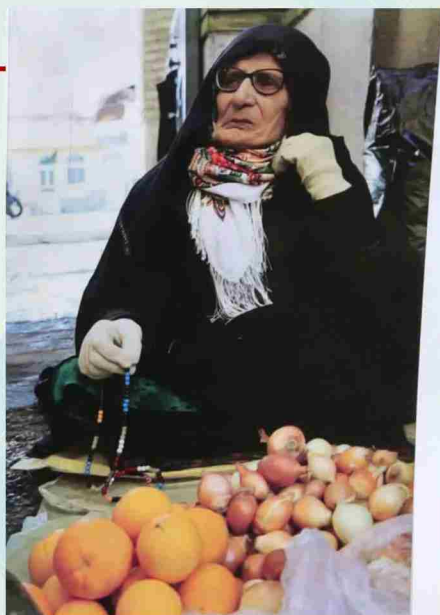

علیرضا روحی، ۱۵ ساله از قائمشهر

فاطمه زهرا زاغی، ۱۶ ساله از ساری

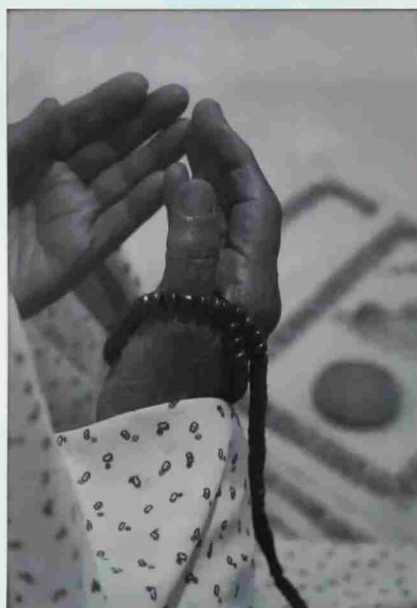
مبا اسدی، ۱۶ ساله از ساری

سما زارع، ۱۶ ساله از ساری

سارا پروجی، ۸ ساله از قائمشهر

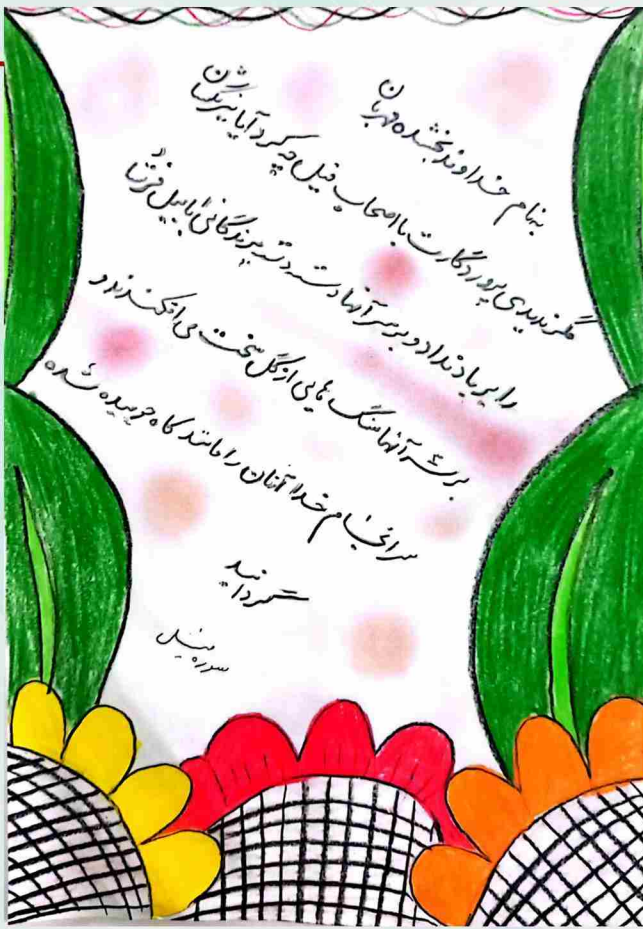

مبا اسدی، ۱۶ ساله از ساری

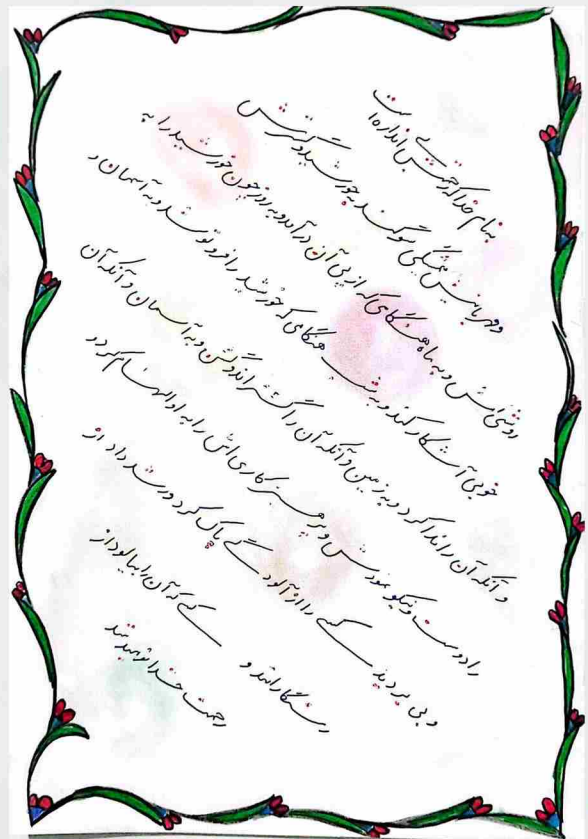

نیکی جبارزاده ملکشا، ۱۱ ساله از بندپی

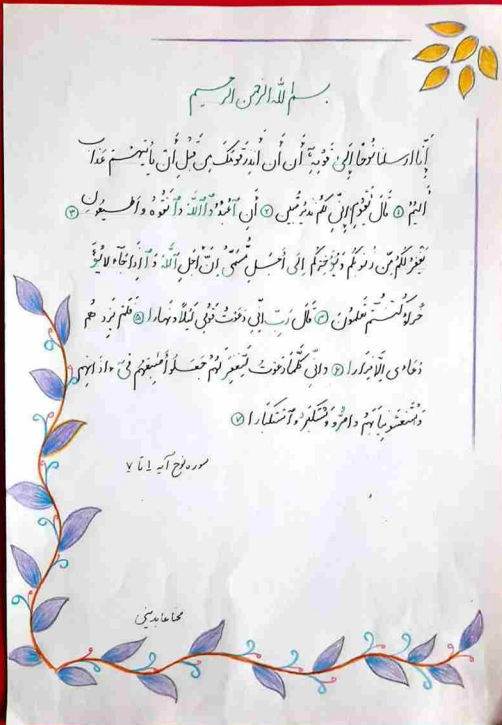
آثار منتخب پوش هنری نقش و حی

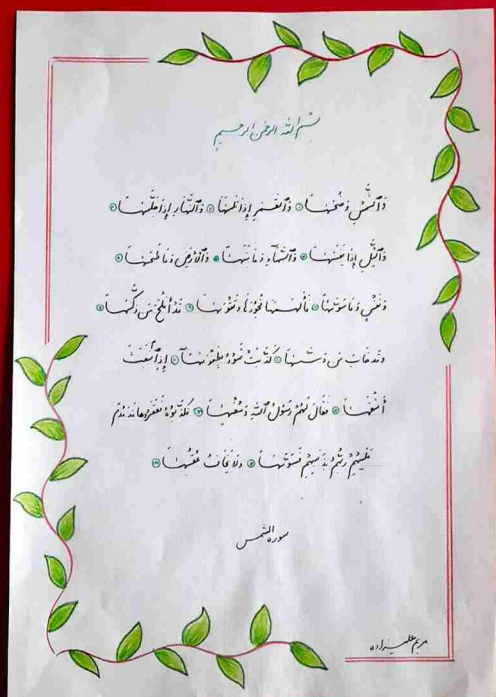
روجا درواح، ۱۰ ساله، پل سفید

سید بہادر محمدی، ۱۱ سالہ، مرکز پل سفید

محنا عابدینی، ۱۱ ساله، مرکز قائمشهر

مریم علیزاداده، ۱۱ ساله، مرکز قائمشهر

برگزیدگان فراخوان پژوهش درباره سبک زندگی امام علی(ع) انتخاب شدند

به همت واحد آموزش و پژوهش اداره کل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان مازندران، فراخوان پژوهشی «بر آیین و آینه علی (ع)» ویژه ماه مبارک رمضان برگزار شد و برگزیدگان آن تعیین شدند.

پویش ادبی شکرانه کانون پرورش فکری مازندران برگزیدگانش را معرفی کرد.

این پویش به مناسبت ماه مبارک رمضان از سوی واحد آفرینش های ادبی کانون پرورش فکری مازندران برگزار شد و ویژه نوجوانان بالای ۱۲ سال و مربیان کانون بود که شرکت کنندگان در قالب های داستانی و نامه ای به خدا به خلق اثر ادبی پرداختند که پس از انتخاب آثار از سوی داوران، برگزیدگان تعیین شدند.

درخشش آفرینش های ادبی کانون مازندران در فراخوان «نامه ای از نگاه اقیانوس»

«باران ظریفیان هویدا» عضو کانون قائمشهر در این جشنواره به عنوان شایسته تقدیر، در سطح ملی، شناخته شد.

برگزیدگان پویش ادبی غنچه های دعا کانون پرورش فکری مازندران انتخاب شدند

این پویش به مناسبت ماه مبارک رمضان از سوی واحد آفرینش های ادبی کانون پرورش فکری مازندران برگزار شد. این پویش ویژه کودکان و نوجوانان ۷ تا ۱۷ سال بود که شرکت کنندگان دانش تهای خود را در قالب دعا به دبیرخانه این پویش ارسال داشتند.

NEWS!

اخبار برگزیده
کانون

همزمان با روز جهانی تاتر، ویژه برنامه نمایشی "نوروزنامه" در مازندران اجرا شد.

همزمان با روز ملی هنرهای نمایشی ویژه برنامه «نوروزنامه» از سوی مرکز تولید تئاتر و تئاتر عروسکی و اداره کل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان مازندران اجرا شد.

سرپرست معاونت سیاسی، امنیتی و اجتماعی استانداری مازندران: کانون نقش مهمی در حوزه فرهنگی دارد / از برنامه های کانون حمایت می کنیم

سید امیر حسینی جو، سرپرست معاونت سیاسی، امنیتی و اجتماعی استانداری مازندران در دیدار با حامد فاضلی، مدیرکل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان مازندران از طرح های و برنامه های این کانون حمایت کرد.

نماینده ولی فقیه در مازندران: تشویق کودکان و نوجوانان به فعالیت های علمی و نجومی

در برنامه ای که با همکاری ستاد استهلال استان و انجمن نجوم کانون پرورش فکری برگزار شد. آیت الله لایینی در گفتگوی با خبرنگار نوجوان کانون ساری بر اهمیت گسترش فعالیت های نجومی در میان گروه های سنی کودک، نوجوان و جوان تأکید کرد.

www.kanoonnews.ir
Hamed Afroozian

در گردهم‌آیی سراسری کارکنان کانون مازندران مطرح شد: برنامه‌ریزی کانون برای سال نوجوان محوری با تأکید بر توانمندسازی

مدیرکل کانون پرورش فکری مازندران در گردهم‌آیی سراسری مسئولان، مربیان و کارکنان کانون پرورش فکری مازندران ضمن بیان برنامه‌ها و طرح‌های سال جدید، بر اهمیت نوجوان‌محوری، امیدآفرینی و توسعه خدمات حوزه کودک و نوجوان تأکید کرد.

دو عضو کانون مازندران موفق به کسب رتبه برتر جشنواره امیدفرا شدند

نیلای رحمانی عضو کارگاه شاهنامه خوانی کودک مرکز شماره سه چالوس موفق به کسب رتبه نخست شهرستان و یانا محضری عضو کارگاه نوجوان شاهنامه خوانی دلگشا رتبه سوم جشنواره مذکور را کسب کرد.

اجرای طرح «نماد» در مدارس مناطق آسیب‌پذیر مازندران

معاون فرهنگی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان استان مازندران از آغاز اجرای طرح «نماد» (نظام مراقبت از آسیب‌های اجتماعی) در مدارس مناطق آسیب‌پذیر این استان خبر داد.

نشست ادبی دو پنجره کانون مازندران به نقد و بررسی کتاب سنگ شانس شیر نشان پرداخت

نشست ادبی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان مازندران با حضور «مریم کوچکی»، کارشناس آفرینش های ادبی کانون کشور و نویسنده کتاب «سنگ شانس شیر نشان» و نوجوانان اعضای ادبی کانون مازندران برگزار شد.

برگزاری دوره آموزشی «میکرو تئاتر» ویژه مربیان کانون پرورش فکری مازندران

دوره آموزشی مصوب استانی با عنوان «میکرو تئاتر» (از ایده تا اجرا) در روزهای سه شنبه و چهارشنبه، ۲۳ و ۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۴، در مرکز آموزش چالوس برگزار شد.

برگزیدگان مسابقه فرهنگی هنری نقش وحی تعیین شدند

به مناسبت ماه مبارک رمضان مسابقه فرهنگی هنری نقش وحی با هدف آشنایی کودکان و نوجوانان با فضیلت ماه مبارک رمضان در قالب فعالیت های فرهنگی و هنری برگزار شد که برگزیدگان آن با رای داوران تعیین شدند.

درخشش آفرینش های ادبی کانون مازندران در جشنواره ملی «استاد محمدجواد محبت»

سه نفر از اعضای نوجوانان کارگاه های ادبی کانون مازندران در این جشنواره به عنوان برگزیده شناخته شدند.

یادداشتی بر کتاب «روز حمله‌ی گرگ»، به بهانه سالروز حماسه آزادسازی خرمشهر

ربابه هاشمی، کارشناس
آفرینش‌های فرهنگی

کتاب «روز حمله‌ی گرگ» نوشته‌ی «یوسف قوجق»، نویسنده ترکمن است. این کتاب را خانم «میترا یزدانی فر» تصویرگری کرده و در ۶۸ صفحه توسط انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در سال ۱۴۰۳ به چاپ رسیده است. قطع کتاب رقعی و از مجموعه کتاب «در جنگ چه گذشت؟» ویژه گروه سنی نوجوان (۱۵ سال به بالا) می‌باشد. موضوع کتاب «روز حمله‌ی گرگ» جنگ ایران و عراق است که ویژه نوجوانان به نگارش درآمده. راوی داستان فردی است به نام یاشار که خاطرات سال‌های جنگ را از دوره نوجوانی‌اش، وقتی با فردی به نام آمان آقا سپری شده بازگو می‌کند. در این روایت نویسنده از زبان یاشار به شروع جنگ، اشغال خرمشهر توسط بعثی‌ها، اعزام داوطلبانه‌ی افراد به خط مقدم، جنگ‌زده‌ها، کمک‌های مردمی به جبهه و در نهایت آزادی خرمشهر و بازگشت اسرا می‌پردازد. یاشار نوجوانی چهارده ساله با آمان آقا به تنهایی در روستای چپر قویمه واقع در ترکمن صحرا به چوپانی مشغول است آن‌ها از طریق رادیوی آمان آقا اخبار جنگ را دنبال کرده و روزی متوجه اشغال خرمشهر می‌شوند. آمان آقا داوطلبانه عازم جبهه می‌شود و یاشار به تنهایی باید مسئولیت زندگی و گله را به دوش بکشد. ترس از حمله گرگ‌ها مدام در ذهن یاشار مرور می‌شود. دو گرگ به گله حمله می‌کنند این نوجوان چهارده ساله با کوبیدن چوبدستی که متعلق به آمان آقا است بر زمین و زل زدن در چشم گرگ‌ها موفق به فراری دادن آن‌ها می‌شود.

با نامه‌هایی که آمان آقا به دلیل سواد نداشتن از طریق دوستانش برای یاشار می‌نویسد خواننده از احوال او در جنوب و وقایع جنگ آگاه می‌شود. در ادامه‌ی داستان پیرمردی به نام عبید با پای لنگ و یک طوطی همراه با نامه آمان آقا مهمان یاشار می‌شوند عبید آقا یک جنگ‌زده از جنوب ایران است که به توصیه او به شمال ایران آمده تا وقتی که خرمشهر آزاد شود. مردم روستای چپر قویمه از عبید آقا استقبال و پذیرایی می‌کنند. اما او دلش برای شهر و دیارش تنگ شده و احساس ناراحتی می‌کند. با آزادی خرمشهر عبید آقا طوطی‌اش را که سال‌هاست در قفس نگه می‌دارد آزاد می‌کند و خودش به جنوب برمی‌گردد. آمان آقا هم به چپر قویمه برگشته و با یاشار زندگی‌شان را ادامه می‌دهند.

یوسف قوجق اصالتاً ترکمن است. کتاب‌های او پیش از این نیز در قفسه‌های کانون جای گرفته‌اند که از میان آن‌ها می‌توان به «وقت جنگ دوتارت را کوک کن»، «تردبانی رو به آسمان»، «مردان فردا»، «لالو»، «بادبادک‌ها در شهر آلتین» و «هدیه‌ام آشیانه‌ی کبوتر است» اشاره نمود. این نویسنده در آثارش از جمله این کتاب به تاریخ و فرهنگ مردم ترکمن می‌پردازد. درون‌مایه این اثر، که این بار هم فضایی بومی دارد، به دفاع مقدس پرداخته است. نویسنده در مصاحبه‌ای مهمترین پیام کتاب را، که نوشتن آن چهار ماه طول کشید، تبیین نقش و مشارکت قوم ترکمن در دفاع از تمامیت ارضی عنوان کرده است.

از آنجا که در شناسنامه کتاب گروه سنی مخاطب نوجوان بالای پانزده سال در نظر گرفته شده این پرسش پیش می‌آید که نویسنده کدام نوجوان مدنظرش بوده، نوجوان دیروزی؟ که حال بزرگسال است یا نوجوان امروزی؟ آیا این کتاب معیارهای لازم برای جذب خواننده‌ی نوجوان را دارا است یا خیر. نوجوانی که با یک جستجوی ساده در تلفن همراهش می‌تواند به خیل عظیمی از اطلاعات دست یابد. نویسنده در ابتدای کتاب (ص ۷) یاشار را در زمان وقوع داستان نوجوانی چهارده ساله و آمان آقا را جوانی با چشم و ابروی بور معرفی می‌کند. سی و یک شهریور ۱۳۵۹ زمانی است که آمان آقا داوطلب حضور در جنگ می‌شود اما در چند صفحه بعد (ص ۱۴) او را پیرمردی که سن و سالی از او

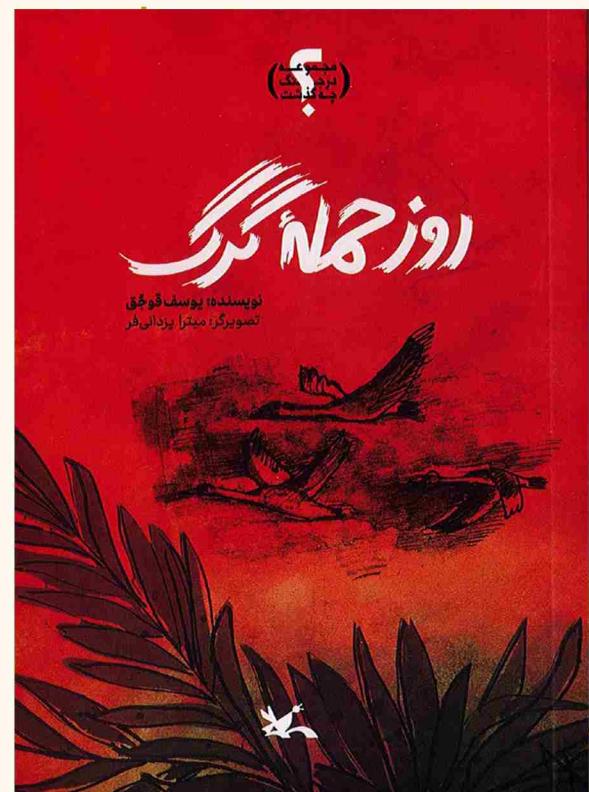
«چوبدستی‌ای که همیشه آمان‌آقا با آن به زمین می‌کوفت و مسیر را نشانم می‌داد حالا در دست من بود. عجیب بود که چوبدستی همان چوبدستی بود اما سنگین‌تر به نظر می‌رسید.» در این جا نویسنده می‌توانست جمله‌ی «مسیر را نشانم می‌داد» را حذف کند ولی نه تنها آن را به کار بست بلکه در ادامه هم می‌گوید: «شاید به این دلیل که سایه‌ای از مسئولیت را حس می‌کردم که تا آن روز بر دوشم نبود.»

«چوبدستی‌ای که همیشه آمان‌آقا با آن به زمین می‌کوفت و مسیر را نشانم می‌داد حالا در دست من بود. عجیب بود که چوبدستی همان چوبدستی بود اما سنگین‌تر به نظر می‌رسید.» در این جا نویسنده می‌توانست جمله‌ی «مسیر را نشانم می‌داد» را حذف کند ولی نه تنها آن را به کار بست بلکه در ادامه هم می‌گوید: «شاید به این دلیل که سایه‌ای از مسئولیت را حس می‌کردم که تا آن روز بر دوشم نبود.» یعنی بلافاصله دلیل سنگین به نظر رسیدن چوبدستی را برای مخاطب توضیح می‌دهد و اجازه فکر کردن را از او می‌گیرد. پرسش دیگری که در این کتاب به چشم می‌خورد این است که یاشار کیست؟ از کجا آمده؟ چرا خانواده ندارد؟ بر سر خانواده‌اش چه آمده که او مجبور است با آمان‌آقا زندگی کند؟ آمان‌آقا کیست؟ چرا با داشتن قیافه و اخلاق خوب تشکیل خانواده نداده است؟ این‌ها سوالاتی است که نویسنده در شخصیت‌پردازی به آن پرداخته است. حال فکر می‌کنیم باید این کتاب به دست مخاطب اصلی‌اش برسد. مخاطب نوجوان آن را بخواند، ما با او گفتگو کنیم و ببینیم برداشت نوجوان امروزی از کتاب «روز حمله گرج» چیست.

داستان یک روایت بدون اوج و فرود است هیچ تعلیقی در آن به چشم نمی‌خورد. با این که عناصر طرح شده توسط نویسنده این امکان را به راحتی برایش میسر می‌کرد.

زمانی که احساس می‌شد داستان می‌تواند به یک نقطه به اوج برسد وقتی است که دو گرگ در حمله‌ی شبانه یاشار نوجوان را به دردمس می‌اندازند ولی نویسنده با کوبیدن چوبدستی توسط قهرمان چهارده ساله به زمین و زل زدن به چشم گرگ‌ها به سادگی از کنار این موقعیت می‌گذرد تا صحنه‌ای باورناپذیر در ذهن مخاطب خلق شود.

نویسنده می‌توانست از حضور طوطی عبید آقا هم برای جذابیت‌بخشی داستان به خوبی بهره بگیرد اما از این امکان هم به خوبی استفاده نمی‌کند. داستان از تعلیق برخوردار نیست و خیلی از جملات به صورت شعارگونه در آن گنجانده شده است. داستان اجازه‌ی رمزگشایی را از خواننده سلب می‌کند. هر کجا به نماد یا نشانه‌ای اشاره می‌شود بلافاصله در سطور بعدی نویسنده به توضیح آن می‌پردازد مانند:

اثر خوشنویسی، آزادسازی خرمشهر
مریم علیزاده، یازده ساله از قائمشهر،
مربی شهلا نیکونیا

خرمشهر، شهری که در آتش جنگ سوخت، در دل تاریخ جاودانه شد.
دردآورد ساریش، روزی که دیوارهای رخی اش دوباره امید را نفس گرفت.
در قلب ایران ماندگار شد، آن درد، حال
با انگشت و لحنه آهسته شد، و نه زان، شکوه داد. صدای آزادی در لوجدها
حالی بچید و برچم ایران، بلندتر از همیشه در بار و شبید ♥

لیا خاندانی

اثر خوشنویسی، آزادسازی خرمشهر
محنا عابدینی، ۱۱ ساله از قائمشهر
مربی: شهلا نیکونیا

* بسم الله الرحمن الرحيم *

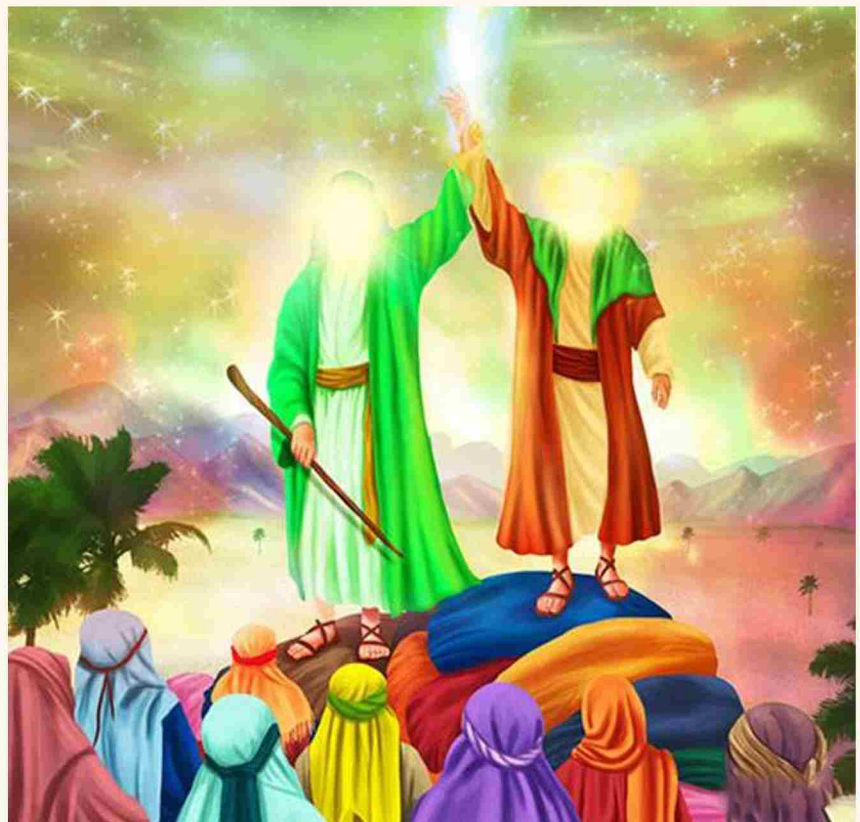
خرمشهر، شهری که در آتش جنگ سوخت،
در دل تاریخ جاودانه شد. در آزادسازی اش، روزی که دیوارها
رخی اش دوباره امید را نفس کردند، در قلب ایران ماندگار شد. آن
درد، حال با انگشت و لحنه آهسته شد و نه زان،
شکوه داد. صدای آزادی در کوچه های حالکی بچید و برچم ایران،
بلندتر از همیشه در بار و شبید.

هدیه آسمانی

مسلم عباسیان، مربی فرهنگی
مرکز تنکابن

خبر رسید از آسمون
هلهله شد تو کهکشون
خبر کنین مسافرا
بیان بینن توی راه
بعد از پیمبر این علی
می شه وصی، می شه ولی
فرشته ها پیش خدا
پروانه ها رو سبزه ها
دستای مهربونشون
بالا که رفت وقت اذن
از قاصدک خبر رسید
عید اومده عید سعید
نقل و نبات و شیرینی
چیدن همه توی سینی
شیرین کنید دهانتون
زیبا شده جهانتون

اسطوره جاودان

فاطمه احسانی

کارشناس واحد آفرینش های فرهنگی

را از جا می‌کند، فاتح قلبها می‌شود، به یادها می‌ماند و آن‌جا که با شجاعت و انتخاب خود در بستر پیامبر اکرم (ص) قرار می‌گیرد و هیچ واهمه‌ای از حضور دشمنان ندارد به مخاطبش عشق مقدس و بی‌قید و شرط به آخرین رسول را می‌آموزد. همه ی اینها آتش عشق به حضرت امیر را در دل هر مسلمانی شعله‌ور می‌کند و به تبع آن برخی متعلقات مخصوصشان مانند ذوالفقار تبدیل به نمادی از شجاعت می‌شود.

ای حیدر شهسوار وقت مدد است
ای زبده هشت و چهار وقت مدد است
من عاجزم از جهان و دشمن بسیار
ای صاحب ذوالفقار وقت مدد است
ابوسعید ابوالخیر

در ادبیات عامیانه و شفاهی و هنگام نقلی‌ها نیز از ذوالفقار به عنوان ابزاری آسمانی برای جدا کردن حق از باطل نام می‌برند. در وصف قدرت، بُرندگی و برق این شمشیر سخنان بسیاری نقل کرده‌اند.

در اشعار شاعران پارسی گوی از جمله آثار مولانا نیز به قدرت ذوالفقار اشاره شده است:

شمشیر ذوالفقار علی تیز می‌زند
بر فرق ظلم و جهل و تبه‌کار روزگار

از دیرباز که انسان نخستین پس از بازگشت از شکار داستان‌های روز خود را برای خانواده‌اش تعریف می‌کرد تا به امروز که قصه‌ها از آغوش مادر بزرگ ها و پدر بزرگ‌ها گرفته تا پادکست‌ها و رسانه‌های صوتی و تصویری ادامه دارند، کارکردهای مختلفی دارند.

قصه گویی هنری است که در همه‌ی ادیان و عقاید در طول تاریخ بشر جاری و ساری است و خواسته و ناخواسته همگان درگیر آن هستند. چه آنان که در پی یافتن اهداف دینی و تربیتی هستند چه آنان که قصه را در خدمت علم روان‌شناسی درآورده‌اند و چه کسانی که از همذات‌پنداری کودکان با قهرمانان داستان‌ها برای نشان دادن راه‌های پیروزی بر مشکلات زندگی و الگوسازی بهره می‌برند.

یکی از رسالت‌های قصه‌گویی شناسایی اسطوره‌های ملی و مذهبی هر قوم و ملتی به فرزندان آن سرزمین می‌باشد. اسطوره‌ها گنجینه‌های باارزش از فرهنگ و باورهای مردم هر قوم هستند که با نقل افسانه‌ها و داستان‌ها سینه‌به‌سینه از نسلی به نسل دیگر منتقل شده و زنده می‌ماند. اسطوره‌ها با خود ارزش‌های بسیاری را حمل می‌کنند و بار سنگینی از انتقال فرهنگ غیرمادی را بر دوش می‌کشند. در این میان از مهم‌ترین‌شان می‌توان به اسطوره‌های دینی اشاره کرد که از میان آنان حضرت امام علی (ع) قهرمان عدالت‌گستری و حق طلبی ما ایرانیان است و بدون شک روایت‌ها و داستان‌های بسیاری که در این خصوص نقل شده حاکی از عجین شدن این اسطوره‌ها با وجود ایرانیان مسلمان می‌باشد.

آن‌گونه که در واقعه‌ی فتح قلعه‌ی خیبر، علی، علیه السلام، با قدرتی الهی در مواجهه با یهودیان در قلعه

سبک مکاتبات حضرت امیر(ع) نرجس حق شناس

مربی مسئول مرکز فرهنگی هنری ادبی شماره یک ساری

چکیده

از دیرباز نوشتن نامه در جوامع متمدن انسانی به دلیل فاصله‌های مکانی و عدم توان گفتگوی حضوری مرسوم بوده است. با مراجعه به کتاب تاریخی و ادبی که پیش از نهج البلاغه تدوین شده، مشاهده می‌شود که حضرت امیرالمومنین(ع) به وسیله نامه با دوست و دشمن رابطه برقرار می‌کند.

در این مقاله سعی بر آن است که با بررسی و دسته بندی نامه‌های ارسالی به معاویه (تنها نامه‌هایی که در نهج البلاغه گردآوری شده) بیان حضرت، از لحاظ تربیتی مورد بررسی قرار گیرد و با توجه به نوع نگارش حضرت، روش برخورد با مفسد و منافق جامعه اسلامی بیان گردد.

مقدمه

گفتگو به روش مکاتبه و نامه‌نگاری به مقتضای حال و مناسب زمان و مکان می‌باشد تا سودمند افتد و برای شنونده و خواننده شیرین و آموزنده باشد، به طوری که به سوی مقصود رهنمون شود. در برخی زمینه‌ها و زمان‌ها گفتگو و سخن میان دو یا چند نفر، کارایی آن در تفهیم نکات ظریف و مطالب دقیق افزون‌تر است. هم در خود و هم با دیگران که گزارش آن گفتگو را می‌شنوند یا می‌خوانند.

ازین رو اندیشمندانی را می‌بینیم که گوهر پر بهای دانش را در قالب گفتگو مطرح کرده‌اند، که نمونه آن آثار افلاطون، کلیله و دمنه و ... در زمینه های فلسفی، اخلاقی و اجتماعی ست که اهمیت و جاذبه خود را تا به امروز حفظ کرده است. در قرآن مجید و کتب حدیثی نیز گفت و شنودهایی بسیار ظریف با هدف تعلیم و تربیت اسلامی نقل شده است. با این تفاوت که همه‌ی آن گفتگوها واقعی ست نه مثالی یا فرضی.

با این مقدمه لازم است بگوییم آنچه که برای اینجانب حائز اهمیت است و موجب نگارش این مقاله شد واکاوی سبک نگارش حضرت امیرالمومنین علی(ع) به عنوان امیر سخن با معاویه که نماد نفاق در جامعه اسلامی ست، با بررسی بعضی از نامه هایی که مرحوم سیدرضی در کتاب گرانقدر نهج البلاغه جمع آوری کردند، بوده است.

کلیدواژه

نهج البلاغه، نامه، حضرت امیرالمومنین، معاویه

سیره علوی

طبیعت موضع حضرت که همواره سعی بر دعوت اسلامی و و اصلاح جامعه را داشتند، در مقابل عنصر فاسدی به نام معاویه که هدفش حفظ جایگاه و مقام خودش بود باید به گونه‌ای باشد که وی از اعمال شوم و نفاق گرایانه خود دست بردارد. بدین ترتیب حضرت در طول پنج سال خلافت خود، از طریق نامه‌نگاری سعی بر به صراط مستقیم کشاندن معاویه را داشتند. لذا در نامه‌هایی که بین ایشان رد و بدل می‌شد و نیز در بعضی از خطبه هایشان از خصوصیات ریاکارانه معاویه پرده برداری می‌کند و جهت آگاهی مردم از راه و روش غلط وی خرده می‌گیرد و او را موعظه می‌کند تا شاید باب هدایتی برای معاویه و طرفدارانش باز شود.

برکسی پوشیده نیست که از برجسته‌ترین ابعاد شخصیتی امیرمومنان حضرت علی(ع) که او را در میان بزرگان عالم متمایز می‌سازد، پایبندی دقیق به ارزشهای الهی در همه حرکات و انتخاب‌ها، خواستن و نخواستن‌ها ست. ایشان هرگز ایمان خود را قربانی مصلحت‌های دنیوی نکرده و خشنودی مردم را به خشنودی خدا ترجیح نداده است. این ویژگی سبب شده که گروهی شیفته و فریفته ایشان شوند و در مقابل گروهی با او دشمنی

هیچگاه با این درخواست موافق نبوده چه در آغاز خلافت و چه در اثنای جنگ صفین.

برخی از نامه‌های حضرت امیر(ع) پاسخ به مکاتبات معاویه است و به نظر می‌رسد معاویه به رغم شناخت حضرت و پایبندی‌اش به اصول حکومت‌داری اسلامی با فرستادن نامه‌های گوناگون در طول دوران حکومت حضرت به لجبازی خود در نپذیرفتن حق یعنی ولایت و خلافت امیرمومنان ادامه می‌دهد و تا شروع جنگ صفین شاید شماره آن‌ها به سی شماره برسد. معاویه با دادن نامه دو هدف را دنبال می‌کند:

یکم آن که معاویه خود را در منظر عمومی به عنوان فرماندار رسمی حکومت اسلامی در شام معرفی می‌کرد و دوم آنکه در نامه‌هایش با بیان مواردی مانند: «قتل عثمان، نزاع‌های داخلی دوران خلافت، به وجود آمدن دوقطبی بین مسلمانان، شرعی نبودن بیعت، اشتراک در سابقه و خاندان و به دنبال آن مساوی بودن شایستگی خلافت و از همه مهم‌تر ناراضی بودن حضرت از خلفای پیشین» چهره‌ی حضرت را بین مردم به حاکمی تبدیل کند که نمی‌تواند قلمرو اسلامی را اداره کند و نیز حضرت را خشمگین کرده و این که سخنی بگوید تا معاویه بتواند از آن علیه حضرت استفاده کند و افکار عمومی را به سمت خود بکشانند.

اما امام علی(ع) بر مبنای سلوک سیاسی خویش از پاسخ دادن به وی امتناع نکرده و به تکتک نامه‌های معاویه که سرشار از ادعاهای پوچ و یاهوگویی‌های بی‌ثمر بوده که حضرت از آنها به عنوان «موعظه موصله» یاد کرده است، پاسخ‌های منطقی و از روی حقیقت داده که بدون هیچ تعصبات قومی قبیله‌ای و یا خودمحوری بوده است.

به طور کلی از میان نامه‌های جمع‌آوری شده در نهج البلاغه، ۱۹ نامه به معاویه بن ابی‌سفیان اختصاص دارد که ۱۶ عدد آن خود شخص معاویه مورد خطاب حضرت قرار گرفته است و ۲ نامه دیگر به عمروعاص و زیادبن ابیه نوشته شده که حضرت با وصف نکوهیده از معاویه، آن دو را از دوستی و پیروی معاویه نهی کرده است و در نامه‌های دیگر به جریربن عبدالله بجلی نماینده امام در شام، نوع بیعت گرفتن از معاویه را شرح دادند.

نمایند. دوستان تا سر حد جان و الوهیت پیش رفته و دشمنان به ناجوانمردانه‌ترین تهمتها زدند تا جاییکه لعن و سب او را عبادت شمردند.

متأسفانه در دورانی که کمال حق و عدالت به خلافت نشسته است و زمام امور مسلمین بر پایه عدالت می‌چرخد، الگوی باطل و اسوه رذالت و نفاق با ایشان به مقابله برمی‌خیزد و خواسته‌های نابجای خود را با عوام‌فریبی و رفتارهای ریاکارانه پیش می‌برد. از این رو حضرت امیرالمومنین (ع) که طبق حدیث نبوی *علی مع الحق و الحق مع العلی* بوده و حق با رفتار و کردار و گفتار ایشان معنی می‌شود؛ به عنوان نگهبان جامعه اسلامی باید دست به افشاگری بزند چرا که معاویه مجال جنبش و تفرقه اندازی پیدا کرده است و مانند گرگی در لباس میش در جامعه ظاهر شده است. اگر امام سکوت اختیار کند مردم راه گم می‌کنند و حقیقت پنهان خواهد ماند و اگر رخت جنگ برگیرد برای معاویه همین بس که توانسته کار را به جایی بکشد که با یگانه سردار رشید اسلام به ستیز و مقابله برخیزد، ندای مظلومیت سر دهد و با نیرنگ جایگاه خود را تثبیت کند. لکن این بینش سراسر رحمت اسلامی ست که همیشه با چشم پوشی از خطای گذشته از عناصر آلوده می‌خواهد انسانی سالم و آینده ساز بسازد.

بررسی نامه‌ها

اولین نامه ارسالی از سمت امیرمومنان حضرت علی(ع) به معاویه، او را به فراموش کردن گذشته و بیعت کردن با خود دعوت می‌کند. این نامه در روزهای آغازین بیعت در سال ۳۶ ه.ق به معاویه ارسال شد و این در حالی بود که معاویه پس از سه ماه شخصی را به نام قصبه به همراه طومار سفیدی به سوی امام فرستاد که فقط در بالای آن نوشته شده بود «من معاویه بن ابی سفیان لعلی» و زیر آن تنها مهر معاویه بود و هیچ مطلبی در آن نوشته نبود.

همانطور که بیان شد هدف حضرت از مکاتبات با معاویه، ارشاد و هدایت بوده لیکن آن که خواستار باطل باشد هرگز در راه حق قدم نمی‌گذارد. در تاریخ هم آمده که معاویه شرط بیعت را حکومت شام اعلام می‌کند در حالیکه حضرت امیر (ع)

مردم همواره گول ظاهر سازی‌های معاویه را می‌خوردند. چرا که او را چهره‌ای مذهبی با سوابق زیادی در راستای خدمت به اسلام می‌دانستند. اما حضرت امیر (ع) با صلابت و حلم فراوان به بازگو کردن صفات باطنی معاویه پرداختند تا چهره پشت ابر معاویه بر عوام مشخص شود.

• کبر و مبارزه با حق؛ *خود را با به آنچه برتر از شأن توست نسبت می‌دهی به چیزی دست دراز می‌کنی که از تو باز داشته‌اند و این همه برای فرار از حق است*

• سنگر انحراف؛ *ای معاویه! تو آنان را به کار دشوار واداشتی و از راه راست منحرفشان ساختی. مردم را به گمراهی خویش فریب دادی و به تباهی کشاندی*

• استفاده ابزاری از مقدسات؛ *تو ما را به حکم قرآن دعوت می‌کنی درحالیکه خود اهل آن نیستی و به همان راه و رسم جاهلی پدران ادامه دادی*

• بدعت در دین و خودرأی بودن؛ *تو با تفسیر دروغین قرآن، به دنیا روی آوردی*

• دنیا طلبی؛ **

• نفس‌پرستی؛ *تنها دعوت هوس‌های خویش را پاسخ داده‌ای*

• حيله‌گری و عوام‌فریبی؛ *ای معاویه! چقدر گفتار تو با کردارت فاصله دارد*

• پیروی از شیطان؛ *ای معاویه! با شیطانی که تو را مهار می‌کند مبارزه کن*

• حرکت به سمت نادرست؛ *تو همچنان به سوی زیانکاری و جایگاه کفرورزی حرکت می‌کنی*

۴/ پاسخ به تهمتها
نامه‌های معاویه به امام سرشار از تهمتهای ناروا بوده که بدین وسیله معاویه توانست اذهان عمومی را درباره حضرت امیر (ع) مغشوش و غیرقابل اعتماد کند. لذا حضرت در کمال منطق و هوشیاری به تک تک تهمتها پاسخی کاملاً زیرکانه می‌دادند. تا حدودی هم توانستند معاویه را از رسیدن به هدف شومش باز دارند اما ساده‌لوحی مردم و عدم بصیرت سیاسی چشم حق‌پیشان را بسته نگه می‌داشت.

• اتهامی که معاویه بیش از همه بر آن اصرار می‌ورزید قاتل بودن امام و همراهی امام با قاتلان عثمان؛ کشتن طلحه و زبیر و تبعید عایشه بود که حضرت طی چندین نامه و به روش‌های گوناگون پاسخ دادند.

در ادامه مقاله به روش بیانی حضرت امیرالمومنین (ع) می‌پردازیم لکن قبل از هر توضیحی لازم به ذکر است، منطق‌گرایی و مکاتبت از راه عقل و بر پایه حقیقت، ویژگی غیر قابل انکاریست که در نامه‌های حضرت امیر به چشم می‌خورد. و نیز حلم و بردباری حضرت در مقابل یاوه‌گویی‌های معاویه انسان را به شگفتی وادارد. برای ارزیابی صحت این گفتار باید به ذکر نامه‌های معاویه پرداخت اما مجالی در این مقاله برای این کار نیست. لیکن فرازی از نامه ۶۵ نهج‌البلاغه به این حقیقت ما را رهنمون می‌گردد. آنجا که حضرت ماهیت معاویه را افشا می‌کند: «نامه‌ای از تو به دست من رسید که در سخن‌پردازی از هر جهت آراسته اما از صلح و دوستی نشانه‌ای نداشت و آکنده از افسانه‌هایی بود که هیچ نشانه از دانش و بردباری در آن به چشم نمی‌خورد»

دسته بندی نامه‌ها
در نگاه اجمالی می‌توان نامه‌های مذکور را به صورت زیر دسته‌بندی کرد:

۱/ پند و نصیحت
نباید فراموش کرد که هدف امام هدایت مردمان ناصالح و منحرف از صراط حق است لذا ایشان همواره در نامه‌های خود از موعظه کردن معاویه غافل نبودند و تمامی نامه‌ها با نصیحت همراه است. چرا که موعظه و نصیحت دل‌های مرده را زنده می‌کند. البته اگر گوش شنوا باشد.

۲/ بیم و اندرز
برای این که بتوان شخصی را از حالت گمراهی و غفلت نجات داد، نیاز است که تلنگری به فرد زده شود تا از خواب غفلت و جهالت بیدار شود و با چشم بینا حقیقت را نظاره کند. بنابراین امیرمومنان (ع) معاویه را بیم می‌دهد به موارد زیر تذکر می‌دادند:

- فناپذیری دنیا؛
- یاد مرگ و قیامت؛
- خطر شیطان‌زدگی؛
- حوادث آینده و یاد ناگواری‌ها؛
- ترس از خدا و آنچه در اختیار هست؛
- بی‌ثمر بودن تلاش قدرت‌طلبان؛
- پشیمانی از دنیا طلبی و شیطان‌پرستی؛
- نزدیک بودن آخرت؛
- ۳/ افشای ماهیت معاویه

• ادعاکردن‌های معاویه: مانند شتری‌ست که در جمع شتران یک گله وارد شده تا از آبشخور آنان آب بنوشد که دیگر شتران او را از خود ندانسته و از جمع خود دور می‌کنند.

• خواسته‌های ناروای معاویه: بهتر است درباره تو گفته شود از نردبانی بالا رفته‌ای که تو را به پرتگاه خطرناکی کشانده،... آنچه را که تو می‌خواهی، چنان است که به هنگام گرفتن کودک از شیر او را بفریبند. به کسی مانی که به خواب سنگین فرو رفته و خواب‌های دروغینش او را تکذیب می‌کنند یا چون سرگردانی هستی که ایستادن طولانی بر او دشوار می‌باشد و نمی‌داند آیا آینده به سود او یا زیانش خواهد بود گرچه تو آن نیستی اما به تو شباهت دارد.

• درخواست خلافت شام: مقامی را می‌طلبی که از قدر و ارزش تو والاتر است. هیچ عقابی را توان پرواز بر فراز آن نیست و چون ستاره دوردست عیوق از تو دور است.

سخن آخر

در آخر کلام باید گفت؛ حضرت امیرالمومنین (علی) مطالب ارزنده‌ای را در سخن‌هایشان ذکر می‌کند. گرچه کوچکترین تأثیری در معاویه نداشت و خود حضرت هم در متن نامه‌هایش از این حقیقت خبر داده است. لیکن همین نکته بیانگر ماهیت طاغوتی معاویه بن ابی سفیان است و درسی برای تمامی نسل بشریت که حقیقت را آنچنان که هست بشناسند و دریابند نه آنکه خود می‌بینند و می‌پندارند، که تفاوتی عظیم بین این دو نگرش است.

حضرت که خود به خوبی از نتیجه کار و آینده معاویه آگاه بود و چرا که علم لدنی‌اش از آینده موجود بزهدکار چیز دیگری می‌گوید و از پایان کار معاویه به گونه‌ای دیگر خبر می‌دهد، با وجود این مسئله، با قلبی محکم و بیانی تزلزل ناپذیر رسالت خویش را انجام می‌دهد و اندرزهای خود را بدون هیچگونه تردیدی بیان می‌دارد. باشد که آن که هدایت را خواست هدایت پذیرد.

﴿وَاللّٰهُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ۝۴۶﴾
(نور/۴۶)

پاسخ به ادعاهای بیجا

حضرت امیرالمومنین (ع) بارهای به معاویه تذکر داده که کسی که حکومت و رهبر آن را قبول ندارد حق هیچ گونه دخالتی در جامعه ندارد اول باید با خلیفه بیعت و بعد اظهار نظر کند و یا خواسته‌ای طلب نماید. چراکه معاویه همواره جهت متشنج نمودن افکار عمومی ادعاهایی داشته که حضرت را به شگفتی وامی‌داشت. گاهی به تحلیل وقایع دوران به جهت پرده‌برداری از حقیقت می‌پرداختند و گاهی معاویه را از دخالت بیجا و ایجاد تفرقه و نفاق در جامعه نهی می‌کردند.

• پاسخ به ادعای خلیفه بودن معاویه و دعوت به جنگ توسط او؛

• پاسخ به خونخواهی معاویه (برای قتل عثمان)؛

• پاسخ به دلسوزی معاویه بر کشته شدگان جنگ؛

• پاسخ به تفسیر دروغین قرآن؛

• پاسخ به ادعای مشروع نبودن بیعت؛

• پاسخ به تهدیدات نظامی معاویه؛

• پاسخ به درخواست حکومت شام؛

• پاسخ به شایعات معاویه؛

• اعلام عدم لیاقت معاویه بر مسئولیت‌های درخواستی؛

• پاسخ به ادعای یکسان بودن بنی‌امیه و بنی هاشم؛

• پاسخ به ادعای همسنگ بودن با علی (ع)؛

استفاده از تشبیهات

گاهی حضرت امیر (ع) در فرازهای نامه‌هایشان، معاویه را در فضای تشبیه و استعاره قرار می‌دادند تا هم به زیبایی کلام افزوده شود و هم خواننده حالات ناخوشایند و نکوهیده معاویه را بهتر درک کند.

در ذیل به شماری از این تشبیهات اشاره می‌شود:

• استیصال معاویه در جنگ: تو را در جنگ می‌نگرم چونان شتران زیر بار سنگین مانده فریاد و ناله سر می‌دهی.

• معاویه در نامه نگاری: به کسی مانی که پای در گل فرو رفته و در بیغوله‌ها سرگردان است.

• تذکر دادن معاویه در نامه به حضرت: داستان تو، داستان کسی را مانند که خرما به سرزمین پر خرما می‌هجر برد یا استاد خود را به مسابقه دعوت کند.

در دوران صفوی نیز نقش شمشیر ذوالفقار را بر روی فلوس‌های مسی ضرب و بر روی پارچه درفش‌ها نقش می‌کردند حتی تا زمان فتحعلی شاه قاجار نیز هنوز نقش کردن ذوالفقار بر روی درفش‌ها متداول بوده است.

هم‌اکنون نیز در مراسم تعزیه نقش ذوالفقار را بر روی پرچم‌های افراشته می‌بینیم و با دیدن آن حس رشادت و غرور تداعی می‌شود. بدین صورت در افکار عمومی جهان تشیع علی (ع) به عنوان اسطوره پایان‌ناپذیر و ذوالفقار به عنوان نماد این اسطوره ادامه حیات می‌یابد. امید که روایت‌های عدالت محور و شجاعت‌محورش جهان‌گستر باشد و الگوی همه‌ی دولت‌مردان.

از تصویر ذوالفقار در هنر و فرهنگ ما بهره‌های بسیاری برده اند. در نقوش کاشی‌کاری‌های مساجد، گنبد‌ها و اطراف محراب، همچنین در نقالی، شاهنامه خوانی و پرده‌خوانی نیز از برق ذوالفقار در روایت‌های مربوط به امام علی، علیه‌السلام، سخن می‌رانند به طوری که دشمن از هیبت ذوالفقار می‌هراسد. با هر ضربه‌ی ذوالفقار زمین می‌لرزد و کافران هلاک می‌شوند.

در سازه‌های چوبی دوطبقه‌ای در مازندران، که تحت عنوان سقانفار شناخته می‌شوند و از اماکن مذهبی به شمار می‌روند نقاشی‌هایی شامل نبردهای حماسی امام علی (ع) و بیش‌تر وقایع عاشورا دیده می‌شود که بیشتر از جنبه تزئینی جنبه آموزشی و انتقال مفاهیم دینی دارد. این نقاشی‌ها تجلی‌گاه باورها، اعتقادات و ذوق هنری مردم این منطقه است. این بناها با کنده‌کاری و نقاشی تزئین شده است.

در نقاشی‌های قهوه‌خانه‌ای در نیمه‌ی دوم عصر قاجار نیز این گونه نقاشی‌ها به چشم می‌خورد. این سبک هنری که در اواخر دوره قاجار و اوایل پهلوی شکل گرفته است نقاشی‌های ساده‌ای است که به عنوان نماد برجسته‌ای از عدالت، قدرت و شجاعت حضرت علی (ع) به طور مکرر به تصویر کشیده شده است. این نقاشی‌ها، ذوالفقار را به همان صورت شمشیر دولبه با طراحی اغراق آمیزی به تصویر کشیده‌اند. شمشیر در دستان حضرت علی (ع) در صحنه‌های مختلفی از نبردهای بدر، احد و خیبر دیده می‌شود البته علاوه بر ذوالفقار، دیگر نمادها مانند شیر که اشاره به کنیه «اسدالله» دارد، هاله‌های نور و رنگ‌های خاص مانند سبز بر پوشش حضرت نیز در این نقاشی‌ها به کار رفته تا قداست و جایگاه والای امامان را به تصویر بکشد.

یکی از برجسته‌ترین نقاشی‌ها در آثار قهوه‌خانه‌ای که به نمایش شمشیر ذوالفقار پرداخته با عنوان نبرد حضرت علی (ع) با عمرو بن عبدود است که «حسین قوللر آقاسی» آن را به تصویر کشیده است. گفته شده در روایت‌های عرفانی نیز ذوالفقار نمادی درونی است بدین معنا که سالک باید با ذوالفقار عقل و ایمان نفس اماره را نابود و به سوی حقیقت گام بردارد.

مژده پاک سرشت،
کارشناس ارزیابی و
عملکرد کانون مازندران

ریحانه‌ی من
از جنگ ترسید
لکنت گرفت و
دیگر نخندید

تا اینکه دیشب
یک قصه خواندم
از قلب پاکش
غم را تکاندم

با لکنتی تلخ
آرام پرسید:
«رفته است لولو
از خوابِ امید؟»

بابا سرش را
بوسید و خندید
«آری قشنگم،
لولو ترکید!»

خواب عروسکم را
یک بمب خط‌خطی کرد
آزیر پشت آژیر
آوار و گریه و درد

آن شب تمام کوچه
بیدار بود و غمگین
انگار ماه زیبا
افتاده بود پایین

خواب عروسکم را
دستی تکان تکان داد
لولوی قصه آمد
خود را به ما نشان داد

لالا عروسک من
شب می‌رسد به پایان
پایان قصه خوب است
چون قصه‌های مامان

شعر کودک / من، عروسک، خواب
فائزه رسکتی، مربی رابط ادبی
مرکز فرهنگی هنری قائمشهر

کانون پرورش فکری
کودکان و نوجوانان
استان مازندران

ساری، خیابان رودکی، جنب بوستان سنگ، اداره کل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان استان مازندران

www.mazandaran.kpf.ir

www.mazandaran.kanoonnews.ir

۰۱۱۳۳۶۰۸۵۶۵

